La

Lietuvos Nacionalinė M. Mažvydo Biblioteka

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 14 (1521) 1979 BALANDIS - APRIL 5 • LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS — LITHUANIAN WEEKLY • 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA • Tel. (416) 275-4672 • 30 ct.

Kultūriniai renginiai

Dauguma lietuviškosios išeivijos gyvena medžiaginės gerovės kraštuose, kur pirmose eilėse vyrauja ekonominiai rūpesčiai, tačiau kultūrinė veikla nėra sunykusi. Tiesa, ji nebeturi to gyvastingumo, dinamiškumo, kuris trykšte tryško iš pokarinės išeivijos gretų. Jaučiamas atvėsimas, sulėtėjimas, pavargimas ir net senstelėjimas. Visdėlto negalima sakyti, kad kultūrinės veiklos nebūtų. Visose lietuvių gyvenvietėse egzistuoja didesni ar mažesni kultūriniai vienetai, reiškiasi pavieniai asmenys. Vienos grupės pavargsta, išsiskirsto, atsiranda lyg ir tuštuma, bet po kiek laiko ir vėl iškyla nauja iniciatyva, gebanti duoti naujų dalykų. Tai natūralus procesas — kultūrinių vienetų dalyviai auga, bręsta, pavargsta, pasensta, ir ten, kur nebėra jaunesnių pakaitų, grupės išsiskirsto. Taip jau yra buvę su neviena grupe. Pvz. kurį laiką ilsėjosi Montrealio "Gintaras", bet vėl atsigavo ir rodo naujos gyvybės ženklus. Klevelando "Gradinėlės" vadovybė paskelbė atšaukianti suplanuotus renginius, nes vyresnieji šokėjai nebegali dalyvauti repeticijose; darbą tęsia tik jaunųjų grupė. Tai natūralus kaitos vyksmas, kuris neaplenkia nė mūsų išeivijos vienetų.

JEI TAS natūralus kaitos vyksmas nesudaro didelių rūpesčių milijoninių valstybių vienetams, tai mūsų išeivijai visdėlto yra grėsmingas ta prasme, kad jos žmonių ištekliai mažėja. Vieni iškeliauja amžinybėn, kiti nutausta, o treti lieka abejingi kultūrinei veiklai. Pvz. Kanados gyventojų surašyme 1961 m. lietuvių buvo per 27.000, o 1971 m. — 25.000. Iš mažesnio skaičiaus gyventojų yra mažiau galimybių kultūrinei veiklai. Bet skaičiaus mažėjimas nėra vienintelė grėsmė — kartais mažesnis skaičius gali būti kokybiškai vertingesnis. Didesnė grėsmė yra išeivijos domesio mažėjimas kultūriniams renginiams. Net ir gausiose lietuvių gyvenvietėse kultūriniai renginiai darosi retesni ir mažiau lankomi. Pradeda įsigalėti vakarienės, baliai, kuriuose vyrauja kąsnis, gurkšnis, šokis, o kultūrinė programa tampa tik priedu, ir tai tik pramoginio pobūdžio. Tai ženklas, kad kultūrinis domesys mažėja, o pramoginis didėja. Aišku, pramoginiai renginiai taip pat reikalingi, ypač vienetų lėšoms telkti, bet jie neturėtų užimti viso veiklos ploto ir išstumti kultūrinius renginius. Tikrasis tautos veidas pasirodo ypač kultūriniais renginiais, kuriuose išryškėja kūrybinės jėgos, keliančios savąją visuomenę į augštesnę gyvenimo pakopą. Be kultūrinių renginių mūsų visuomenė liktų skurdi, primityvi, atsilikusi gyventojų grupė.

KAD KULTŪRINIAI mūsų renginiai neišnyktų, visų pirma turime sudaryti pastovias sąlygas kultūrininkams reikštis. Juk negalime tikėtis, kad išaugtų poetai, muzikai, dailininkai, dainininkai, aktoriai, šokėjai... ant plikos uolos. Jiems visų pirma reikia visuomenės domesio. Jei seniau svarbiausias dalykas buvo doleris, tai dabar — doleringa visuomenė. Jeigu ji nesidomi savo teatru, kaip šis gali gyvuoti! Jeigu tautiečiai nesidomi daile, kaip gali dailininkas rengti parodas! Jeigu žmonės neina į koncertus, kaip gali dainininkas išeiti į sceną! Tik tada, kai menininkas jaučia, kad lietuviškoji visuomenė yra jo atrama, laukianti kaip sūnaus ar dukters savo namuose, ryžtasi kurti bei dirbti savajai tautai. Dėlto visuomenės nusiteikimas saviesiems menininkams yra lemiantis. Tie mūsų tautiečiai, kurie moja ranka į kultūrinius renginius ir pasilieka prie televizijos, skriaudžia ir savo menininkus, ir rengėjus, ir savąją tautą. Jie neugdo savųjų kultūrinių pajėgų ir tuo būdu skurdina lietuviškąją visuomenę. Jeigu taip visi darytų, mes turėtume daug televizijos žiūrovų, bet neturėtume jokio kultūrinio gyvenimo, iškeliančio mus iš skurdaus primityvumo. Kol kas turime apsčiai kultūrininkų, menininkų. Skatinkime juos kurti, tobulėti pagyvintu savo domesiu bei moraline parama.

Iš Sibiro ir okupuotos Lietuvos atvykę tautiečiai spaudos konferencijoje Čikagoje š.m. vasario 21 d. Iš kairės: Aurelija Vaičekauskaitė, Lauryna Vaičekauskaitė, amerikietė seselė Berta Jodwalis, BALFo pirm. Marija Rudienė, Danutė Juodvalkytė; antroje eilėje: Povilas Vaičekauskas, Lorraine Juodvalkytė-Vaičekauskienė, Jonas Juodvalkis, Valerija Mintauskytė-Juodvalkienė, Kęstutis Juodvalkis Nuotr. V. Noreikos

Spaudos konferencija BALFo įstaigoje Čikagoje 1979 m. vasario 21 d. su iš Sibiro ir okupuotos Lietuvos išleistais tautiečiais. Iš kairės: Povilas Vaičekauskas, Lorraine Vaičekauskienė, seselė kazimierietė Berta, BALFo pirm. Marija Rudienė, "Dirvos" atstovas Antanas Juodvalkis, BALFo vicepirm. kun. Ansas Trakis Nuotr. V. Noreikos

PRANEŠIMAS IŠ ČIKAGOS

Žmonės iš mirties slėnio

J. ŠLAJUS

Š.m. vasario 17 d. iš okupuotos Lietuvos į Čikagą atvyko dvi šeimos: keturi vyresnio amžiaus ir keturi jauni. BALFo pirm. Marija Rudienė, daug pagelbėjusi toms šeimoms atvykti, vasario 21 d. BALFo raštinėn buvo sukvietusi centrinių organizacijų, spaudos bei radijo atstovų informacinį pasikalbėjimą. Ji supažindino su naujai atvykusiais Jonu Juodvalkiu (gimęs Čikagoj), jo žmona Valerija, dukterimi studente Danute 18 m., sūnumi Kęstučiu 14 m., Lauryna Juodvalkyte-Vaičekauskiene (gimusi Melrose Park, Ill.), jos vyru Povilu, dukterimi Lauryna, jau baigusia muzikos mokslus, ir Aurelija 13 m.

Atvykusias šeimas sveikino Marquette Parko lietuvių parapijos klebonas kun. A. Zakarauskas, evangelikų lietuvių parapijos "Tėviškė" klebonas kun. Ansas Trakis, ALTos pirm. dr. K. Šidlauskas ir PLB valdybos vardu A. Juodvalkis. Lietuvoj dar pasiliko Juodvalkių sesuo ir sūnus, kuris neseniai ten sukūrė šeimą. Amerikoj dar gyvena prieš karą čia sugrįžę sesuo ir du broliai.

M. Rudienė taipgi pristatė Juodvalkių seserį, kazimierietę seselę Bertą, kuri nebuvo išvykusi į Lietuvą ir su Amerikos valdžios įstaigomis vedė dešimtmečius trukusią kovą, besistengdama iš bolševikinės vergijos išplėšti savo gimines, gimusius šiame krašte ir turinčius teisę sugrįžti. O komunistinė sistema tai laikė nusikaltimu. Dabar seselės Bertos veide spindi pasitenkinimo ir pergalės džiaugsmas.

Juodvalkių motina Marija su 5 vaikais buvo nuvykusi į Lietuvą pas gimines, tačiau, ekonominei depresijai užklupus, nebeturėjo pinigų sugrįžti Amerikon ir liko gyventi Lietuvoj. Trys vaikai prieš karą sugrįžo, o Lietuvoj liko Jonas ir Lauryna, sugrįžę tik dabar, iškentėję komunistų kankinimus.

J. Juodvalkis, P. Vaičekauskas ir jų žmonos buvo suimti antros okupacijos pradžioje dar esant gimnazistais. Visi buvo bausti nuo 3 iki 25 metų kalėjimo ir ištremti į Vorkutos sunkiųjų darbų lagerį, kurį vadino "Mirties slėniu". Gi jų nusikaltimas — buvo lietuviai, gimę Amerikoj, priešingi Lietuvos okupacijai ir prašė leidimo išvykti Amerikon.

Dėl didelių Sibiro šalčių, žiauriu sniego pūgu, sunkių darbų, silpno maisto, drausmės ir kitų pavojų gyvybei apie 80% tame lageryje sunkių sąlygų neatlaikydavo. Už nepajėgumą atlikti darbo normų ar kitus nusikaltimus būdavo baudžiama karceriu ir kitomis bausmėmis. Naudodavo kankinimo įrankius, kurių visi bijojo, ir tų bausmių vengdavo. J. Juodvalkis, ten dirbdamas prie kelių bei geležinkelio tiesimo, nebeturėjo vilties išlikti gyvas. Keletą kartų buvo netekęs sąmonės. Atlikęs 8 metų bausmę, buvo paleistas iš lagerio, bet be teisės grįžti į Lietuvą. Čia jis susitiko ir susituokė su dabartine žmona Valerija, kuri į tą patį lagerį buvo atitremta 10 metų bausmei atlikti. Po Stalino mirties draudimas grįžti į Lietuvą buvo panaikintas, ir 1956 m. jie galėjo sugrįžti.

Povilas Vaičekauskas (kartu su Juodvalkiu lankė Zarasų gimnaziją) slapstėsi, vengdamas bolševikų kariuomenės ir pasiuntimo į frontą, bet neišvengė. Buvo suimtas ir uždarytas į kalėjimą. Kartą atėjęs į kalėjimą rusų karininkas ir visiem kaliniam aiškinęs, kad jie esą geri vyrai, nenusikaltę, ir ragino stoti į kariuomenę prieš nacinę Vokietiją. Ir taip surinkę visus suimtuosius nuvežė į Vilnių, kur buvo formuojama lietuviška divizija. Ten jau buvę surinkta apie 2000 lietuvių, bet pasitaikiusiomis progomis, ypač nakties metu, didžioji dalis surinktųjų išsiskirstė ir tame daliny liko tik apie 120 vyrų.

Tuo pačiu laiku Lietuvoje stipriai reiškėsi partizaninė veikla. 1945 m. prieš kovojančius partizanus buvo pasiųsta vadinamoji Stalino divizija, kuri ėjo vyras prie vyro ir košė miškus bei gyvenvietes. Sugautus be dokumentų dažniausiai šaudė vietoj, kitus suimtus nusivesdavo. Lietuvių partizanų junginiai kaikuriose vietose siekė net iki 500 kovotojų. Tačiau prieš stipriai ginkluotą ir žiaurumu pasižymėjusią komunistinę armiją nebuvo įmanoma atsilaikyti. (Nukelta į 2-rą psl.)

KANADOS ĮVYKIAI

Parlamento rinkimai

Ilgai lauktiems federacinio parlamento rinkimams premjeras P. E. Trudeau pasirinko š. m. gegužės 22, antradienį. Kanados parlamento rinkimai paprastai įvykdavo pirmadieniais, bet šį kartą jo teko atsisakyti dėl ilgo savaitgalio — pirmadienį yra oficiali karalienės Viktorijos šventė. 1974 m. rinkimuose liberalai parlamentan grįžo su 141 atstovu, konservatoriai — su 95, NDP socialistai — su 16, kreditistai — su 11. Buvo išrinktas ir vienas partijoms nepriklausantis narus. Paleidžiant parlamentą, liberalai turėjo 133 atstovus, konservatoriai — 98, NDP socialistai — 17, nepriklausomos grupės — 5 ir dvi vietos buvo neužpildytos. Pagrindinė kova ir šįsyk vyks tarp dviejų pagrindinių partijų — premjero P. E. Trudeau liberalų ir J. Clarko vadovaujamų konservatorių. Gallupo instituto duomenimis, jas dabar skiria labai nežymus apsisprendusių balsuotojų 1% liberalų naudai. Daug kam atrodo, kad dabartiniai rinkimai greičiausiai baigsis mažumos vyriausybe — arba liberalų, arba konservatorių. Dėlto pastebimas didelis subruzdimas NDP socialistų stovykloje. Jų vadas E. Broadbentas tikisi gauti lemiama balansinį balsą. Paramą NDP socialistams pažadėjo Kanados Darbo Kongreso vadas D. McDermottas, visus unijų narius, kurių Kanadoje yra 2,3 milijono, raginantis balsuoti tik už NDP kandidatus. Unijų įsivėlimui į politiką betgi nepritaria kanadiečių dauguma. Paskutinieji viešosios nuomonės tyrimo duomenys liudija, kad net 67% kanadiečių pasisako prieš unijų narių kišimąsi į politiką, už — tik 20%. Įdomu, kad panašus rezultatas gautas ir iš tų šeimų, kurios turi unijos narių: NDP kandidatus sutinka remti 27%, prieš įsivėlimą politikon pasisako 59%. E. Broadbento puoselėjama viltis, kad jis parlamentan grįš su 70 atstovų, greičiausiai nepasiteisins. Konservatoriams ir jų vadui J. Clarkui pilną savo paramą pažadėjo Ontario premjeras W. Davis su konservatoriais šioje provincijoje. (Nukelta į 8-tą psl.)

Pasaulio įvykiai

BRITANIJOS DARBIEČIŲ PREMJERAS J. CALLAGHANAS pralaimėjo konservatorių vadovės M. Thatcher iškeltą pasitikėjimo vyriausybe klausimą 311:310 balsų santykiu. Naujo parlamento rinkimai įvyks gegužės 3 d. Spėjama, kad juos laimės konservatoriai, viešosios nuomonės tyrimuose 12% populiaresni už darbiečius. Tokiu atveju konservatorių vadovė M. Thatcher taptų pirmąja premjere Europoje, kur lig šiol valstybes valdydavo tik vyrai. Pralaimėjimą premjerui J. Callaghanui atnešė ekonominės problemos, perdidelis unijų siautėjimas, Britaniją smaugiantys beveik nuolatiniai streikai. M. Thatcher yra 53 metų amžiaus advokatė, kurią daug kas vadina geležine Margarita. Rinkiminio vajaus pradžią sudrumstė airių IRA organizacijos bomba, padėta į konservatoriaus A. Neave automobilį, sprogusi parlamento nariams skirtame garaže. Nuo jos žuvo A. Neave, Britanijoje laikomas II D. karo didvyriu. Jam pavyko pabėgti iš karo belaisvių stovyklos, kurią vokiečiai buvo įrengę Colditzo pilyje, į Šveicariją ir per Gibraltarą vėl grįžti Britanijon. IRA organizacijos teroristai šią auką, matyt, pasirinko dėl A. Neave reikalavimo įstatymu grąžinti mirties bausmę ir karti suimtus teroristus. Nuogąstaujama, kad bombų sprogimų gali susilaukti ir kiti politikai, kuriuos bus sunku apsaugoti rinkiminio vajaus metu.

Atomo grėsmė

Atominės elektros jėgainės reaktorius prie Harrisburgo, Pensilvanijoje, sugedus vėsinimo sistemoms, į orą išleido nemažą dozę radioaktyvių dujų. Dar didesnę grėsmę sudaro pačiame reaktoriuje susiformavęs didžiulis dujų burbulas, galintis susprogdinti reaktorių. Tokiu atveju būtų plačiai užnuodyta visa atominės jėgainės aplinka. Iš jos jau evakuojamos nėščios moterys ir vaikai, kuriems radioaktyvumas sudaro didžiausią pavojų. Specialistai ieško priemonių dujų burbului pašalinti. Galimas dalykas, teks evakuoti visus arčiau jėgainės gyvenančius asmenis.

Nauja respublika

Dvi dienas trukusiu referendumu Irano gyventojai pasisakė už A. R. Chomeinio peršamą mahometonišką respubliką. Teigiama, kad ją rėmė net 97% balsavusiųjų, tačiau neužmirština, kad balsavimo teisę turėjo 12 milijonų iraniečių, o balsavo vos 3,5%. Saqquezo mieste kurdai sudegino balsavimo lapeliams skirtas dėžes. Sostinėje Teherane buvo apšaudytos kelios rinkiminės būstinės. Gorgano provincijoje vyksta kovos tarp kariuomenės ir turkų kilmės iraniečių, reikalaujančių autonomijos. Prancūzijos prez. V. G. d'Estaingo ambasadorius M. Poniatowskis pagaliau atskleidė dingusio premjero Š. Bachtiaro likimą. Pasirodo, jis yra laimingai pasiekęs Prancūziją ir gyvena vienoje prancūzų Alpių vietovėje. Irano šachas R. Pahlavis su visa savo palyda iš Maroko atskrido į Bahamų salas Karibų jūroje. Jo planuotas apsigyvenimas Kalifornijoje atidėtas dėl saugumo problemų. Bahamose šachas turi teisę pasilikti 8 mėnesius.

Grįžo A. Sadatas

Milijonai egiptiečių entuziastiškai sutiko iš JAV į Kairą grįžusį prez. A. Sadatą. Jo pasirašyta taikos sutartis po 10 mėnesių įpareigoja Izraelį ir Egiptą pasikeisti ambasadoriais. Per devynis mėnesius Izraelis turės pasitraukti iš vakarinės Sinajaus dalies, per trejus metus — iš viso pusiasalio. Mėnesiui praėjus nuo sutarties pasirašymo, pradedamos derybos dėl arabų savivaldos vakarinėje Jordano pakrantėje ir Gazos juostoje. Po 14-kos mėnesių šiose srityse įsipareigojama pravesti rinkimus į vietines tarybas. Galutinis sprendimas dėl šių Izraelio okupuotų sričių ateities turi būti padarytas per penkerius metus. A. Sadatas Kairo aerodrome buvo sutiktas nauju Egipto himnu, pakeitusiu senąjį, kuriame buvo pabrėžiama ginklo jėga. Naujuoju himnu Egiptui žadama meilė ir širdis. Bagdade posėdžiavę 19-kos arabų šalių užsienio reikalų ir ekonomijos ministeriai vienbalsiai paskelbė boikotą Egiptui, nutraukiantį diplomatinius bei ekonominius ryšius. Jie netgi įsipareigojo nelaikyti savo pinigų Egipto bankuose. Boikoto atsisakė tik dvi Egiptui draugiškos valstybės — Sudanas ir Omanas, nedalyvavusios Bagdado konferencijoje. Atrodo, prez. A. Sadatas dabar bus priverstas ieškoti finansinės JAV paramos. Taikos nuotaikoms sustiprinti į Kairą atskrido Izraelio premjeras M. Beginas. Tai buvo pirmoji Izraelio vyriausybės vado kelionė į Egiptą nuo Izraelio valstybės įsteigimo 1948 m.

Bomba ambasadoje

JAV ambasadoje Maskvoje susisprogdino 29 metų amžiaus rusas Jurijus Vasilenka, norėjęs emigruoti į JAV. Ambasadorius M. Toonas į bomba grasinantį J. Vasilenką reagavo milicijos iškvietimu, norėdamas apsaugoti ambasados pareigūnus. Milicininkai įsiveržėlį nušovė, bet prieš mirdamas jis spėjo susprogdinti bombą. Kaip jam pavyko įeiti ambasadon pro sovietų sargybinius, tebėra neaišku. Sovietų spauda teigia, kad J. Vasilenka buvo bedarbis, gydytas psichiatrinėse ligoninėse, ieškomas milicijos dėl muštynių viešoje vietoje.

Šiame numeryje:

Kultūriniai renginiai
Kai menas pasidaro tiktai pramogų priedu
Žmonės iš mirties slėnio
Pranešimas apie Sibire kentėjusius tautiečius
Rusiškasis radikalizmas Kremliaus paunksmėje
Politinė rusų išeivijos veikla ir ateities galimybės
Rašytojų dialogas apie Vilnių
Tomas Venclova atsako lenkų rašytojui Č. Milašiui
Ne rankas, bet galvas augštyn
Lietuvių-žydų santykiai ir išeivijos laikysena
Testamentai gyvenantiem Lietuvoje
Tai sritis, kurioje skriaudžiami mūsų tautiečiai
Galinga valstybė bijo tikinčiųjų piliečių
Straipsnis iš naujausio pogrindžio "Aušros" numerio
Lietuvos laivas be uosto
Buvęs laivo "Prezidentas A. Smetona" karininkas pasakoja
Dailininkas ir auklėtojas
A.a. Telesforą Valių ir jo kūrybą prisimenant
Menas ir moralė
Atsiliepimai į prof. Antano Maceinos straipsnį

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI
THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Road, Mississauga, Ont. L5C 1T3, Canada
Telefonas (416) 275-4672

Leidėjas: Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija "Žiburiai"
Redaguoja: k. dr. Pr. Gaidamavičius ir Vyt. Kastytis

Metinė prenumerata $14, pusmetinė — $7.50. Rėmėjo prenumerata $20.

Skelbimai ruošiamam numeriui priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Autorių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.

The Lights of Homeland — Lithuanian Weekly

Published by Lithuanian Canadian R. C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc. Subscription rates: $14.00 per year, $7.50 per 6 months. Deadline for advertisements — Thursday. Second class mail registration number 0509.

Žmonės iš mirties slėnio

(Atkelta iš 1-mo psl.)

1946 m. P. Vaičekauskas įstojo į Kauno kunigų seminariją, kurioje baigė 3 kursus. 1949 m. po Lietuvos komunistų partijos suvažiavimo buvo nutarta uždarinėti šventoves ir persekioti tikinčiuosius. P. Vaičekauskui ir kitiems klierikams teko palikti kunigų seminariją ir gyventi be dokumentų. Turėdamas tuomet 25 metus amžiaus, vėl buvo suimtas ir neva už religinę propagandą nuteistas 25 metų kalėjimo bausme. Buvo įgrūstas į kalėjimą su mirtininkais partizanais. Irgi pateko į tą patį "Mirties slėnio" Vorkutos lagerį ir čia sutiko bausmę atliekantį klasės draugą J. Juodvalkį.

Tremtinio P. Vaičekausko tokios pat sunkios kančios kaip ir kitų. Tose pačiose žiauriose gamtos ir lagerio sąlygose reikėjo tiesti kelius ir viršnorminėmis žmogaus pajėgumui sąlygomis 3 metus alkanam dirbti anglių kasyklose. Į anglių kasyklą 30° pakrypimu reikėjo nusileisti 3 km pėsčiom. 12 valandų ten braidžius vandeny, šlapiem po sunkaus darbo vėl 3 km pėstiem reikėdavo grįžti į viršų. Sunkiai lipdamas, sako, matai kažkur toli viršuj mažytę švieselę, kurią seki, ir, kai šlapias išlipi į orą, tai žiemos speigas visus šlapius drabužius padaro kaip skardą, jog sunku net žingsnį paeiti. Šaltu vandeniu apsiprausęs, alkanas vėl lauki panašios kitos dienos. Taip ėjo gyvenimas "Mirties slėny", vaikštant tuos 3 km į požemį net trejus metus.

O kai tose Sibiro taigose ateina vasaros karščiai, tai nuo prakaito būni visas šlapias. Visą kūną reikia saugiai apraišioti, kad galėtum apsisaugoti nuo masės stambių vabzdžių puolimų.

1953 m. ištremtieji, nebegalėdami pakelti žiaurių sąlygų, pradėjo sukilimus ir streikus. Kaikuriose šachtose buvo kulkosvaidžiais sušaudyti visi sukilėliai. Kraujo klanus nuplaudavo atvažiavusios gaisrininkų mašinos, bet streikų bangos šaudymu nepajėgė likviduoti, ir didmiesčiams pradėjo trūkti anglių, tuomet šiek tiek palengvino darbo sąlygas, kad anglių tiekimas visai nenutrūktų.

1956 m., jau Chruščiovo valdymo laikais, iš Maskvos atėjo įsakymas peržiūrėti kalinių bylas. Po patikrinimo visus pripažino nekaltais (!) ir grąžino į Lietuvą. Sugrįžęs Vaičekauskas vakarais dirbo ir studijavo; per 7 metus įsigijo statybos inžinieriaus profesiją. Susituokė su Lauryna Juodvalkyte.

Juodvalkių ir Vaičekauskų šeimų įsikūrimas su BALFo ir seselės Bertos pastangomis palengva ir laimingai stumiasi pirmyn. Laikinai jie buvo apsistoję pas savo gimines lietuviškoj Brighton Parko kolonijoj. Dabar jie jau yra laimingi, nuomodami dviejų butų namą Marquette Parke, taip pat lietuviškoje kolonijoje.

LB Brighton Parko apylinkės valdyba, norėdama padėti įsikurti atvykusiems, kreipėsi į Nekalto Prasidėjimo parapijos kleboną prel. D. A. Mozerį, kuris mielai sutiko ir kovo 11 d. šventovėje buvo padaryta speciali rinkliava. Surinktas aukas kun. F. Kireilis perdavė šios apylinkės valdybai, o ši, dar papildžiusi iš savo iždo, kovo 12 d. šią nedidelę auką perdavė, kaip buvo skirta.

"Nukankintieji kovoja drauge su mumis... Jie stiprina mūsų gretas... Tebus pašlovinti nenusilenkę prieš netiesą." ARKIV. M. REINYS
Vladimiro kalėjime

Optical Studio
OKULISTAS R. SCHMID
Naujas adresas:
1586 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A7
(prieš Lietuvių Namus)
Telefonas 535-6252
Greitas patarnavimas, neaugštos kainos. Gaunami kontakto lęšiai (contact lenses).

Canadian Art Memorials Ltd.
176 Lakeshore Road West, Port Credit, Ontario L5H 1G4
LOUIS TEMPORALE - oficialus skulptorius - Bank of Canada, Bank of Montreal, Bank of Nova Scotia ir Archives Bldg. King George VI Niagara Falls
Atlieka įvairius kapų paminklų akmens ir skulptūros darbus — greitai ir meniškai. Užsakymus atliekame pagal projektus ir taip pat turime didelį pasirinkimą pagamintų paminklų.
Užsakykite jau dabar, kad mes galėtume neskubėdami atlikti visą meniską darbą pagal pageidavimus.
Darbovietės telefonas 278-2757
Namų telefonas 278-4529

Mohawk Furniture Ltd.
PILNAS NAMŲ APSTATYMAS
Nemokamas pristatymas į namus.
★ Elektros reikmenys
★ Televizijos aparatai
★ Skalbiamosios mašinos
★ Vaikų baldai
★ Įvairūs kilimai
★ Šaldytuvai
★ Valgomųjų kambarių apstatymas ir kt.
★ Siuvamosios mašinos
★ Rašomosios mašinėlės
KRAUTUVĖS:
Vakaruose — 137 RONCESVALLES Ave. — Tel. 537-1442
Rytuose — 2448 DANFORTH Ave. — Tel. 699-4444
Krautuvės atidarytos nuo 9 valandos ryto iki 9 val. vakaro.

Amerikos Lietuvių Katalikų Federacijos vadai, susitikę Detroite valdybos posėdžio proga. Iš kairės: pirm. prof. dr. J. Pikūnas, buvęs pirm. dr. J. Meškauskas, vicepirm. dr. A. Damušis Nuotr. J. Urbono

Rusiškasis radikalizmas Kremliaus paunksmėje

Jigaelis Bar-Amas

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

Politiškai organizuotos rusų išeivijos pozicija

Skirtingai nuo lietuvių ir kitų Rusijos imperijos pavergtųjų tautų išeivijų rusų išeivija nepasižymi daugiapartiškumu. Tai, tarp kita ko, atspindi demokratinių tradicijų stoką visuomeniniame rusų gyvenime. Rusiškoji išeivija išleidžia nemažai laikraščių, žurnalų ir knygų, kuriuose išdėstomos įvairios politinės nuomonės. Tačiau vienintelė politinė rusų išeivijos organizacija NTS — Narodnyj Trudovoj Sojuz (Liaudies Darbo Sąjunga) užima aiškiai didvalstybines šovinistines pozicijas.

Žurnalas "Posev" ("Pasėlis") — oficialus NTS spaudos organas, išleidžiamas VFR, Frankfurte prie Maino, ir slaptai platinamas Sovietų Sąjungoje, neseniai paskelbė įvykusių NTS veikėjų politinių diskusijų apie padėtį tėvynėje santrauką. Kadangi mus domina tautinis NTS politikos aspektas, mes panagrinėsime čia tik šią problemą liečiančią diskusijų dalį.

Tautinę problematiką savo kalbose palietė NTS veikėjai — armėnas E. Oganesianas, ukrainietis S. Pyragovas, rusas A. Michailovskis ir kiti. Išskyrus ukrainietį, visi kalbėtojai bandė vienais ar kitais argumentais įrodinėti, kad ir po sovietinės diktatūros nuvertimo bus neįmanoma suskaldyti imperiją į nepriklausomas tautines valstybes. Pagrindiniai argumentai, pateikti Oganesiano kalboje ir vėliau kitų kalbėtojų pakartoti, yra seniai žinomi, būtent, imperijos ekonominės struktūros vientisumas ir mažųjų tautų tarpusavio vaidai. Iš tikrųjų, pramonės įmonių bendradarbiavimas ir žemės ūkio gaminių bei rinkų išdėstymas suformavo vientisą imperijos mastu ekonominę struktūrą, kurios iširimas neišvengiamai sukeltų didžiules problemas. Tai anaiptol nereiškia, kad neįmanoma surasti konstruktyvaus sprendimo šioms problemoms. Modeliu čia galėtų pasitarnauti Bendroji Europos rinka, kuri, tiesa, susidarė atvirkščio vyksmo rezultate. Kodėl gi Rytų Europoje, Kaukaze ar Viduriniąje Azijoje negalėtų susiformuoti ekonominės bendruomenės, nepažeidžiančios tautų teisių į nepriklausomas valstybes? Tokios ekonominės bendruomenės veiktų savo ūkinių sąlygų rėmuose ir tai, be abejonės, tik paskatintų nepriklausomų valstybių vyriausybes konstruktyviai spręsti problemas, susijusias su įsisenėjusiais tautiniais vaidais.

Galiausiai nesutarimai tarp nepriklausomų valstybių (ypač Kaukaze arba, tarkim, tarp lietuvių ir lenkų dėl Vilniaus krašto) galėtų būti išlyginami ir be "didžiojo rusiškojo brolio" Jungtinių Tautų organizacijos Saugumo taryboje ar kituose forumuose. Geriausias pavyzdys — išlyginimas dviejų Atlanto Sąjungos narių — Graikijos ir Turkijos konflikto, turinčio gilias istorines šaknis. Jokie argumentai, pateisinantieji Rusijos imperijos tolimesnį egzistavimą, neįtikins pavergtųjų tautų išsižadėti savo teisių į nepriklausomybę.

Tai supranta ir NTS veikėjai. Iš diskusijų medžiagos aiškėja, kad didrusiškieji šovinistai jau dabar jieško būdų apgauti pavergtąsias tautas. Jie siūlo visoms imperijos tautoms šiuo metu suvienyti savo jėgas ir drauge su rusais kovoti prieš sovietinę santvarką. Vėliau, ją nuvertus ir sukūrus naują Rusijos imperijos režimą, girdi, galima bus referendumo keliu išspręsti ir tautines problemas. Šitoji klasta yra siūta baltais siūlais. Istorija moko, kad tik griūnant imperijoms dėl išorinių sukrėtimų mažosios tautos, sumaniai pasinaudodamos palankiomis aplinkybėmis, gali išsivaduoti ir atkūrti savo valstybingumą. Taip įvyko Pirmojo pasaulinio karo pabaigoje, sugriuvus Rusijos carų ir Austro-Vengrijos imperijoms.

O kas toliau?

Nūdieniai įvykiai Pietryčių Azijoje įrodo, kad karai tarp komunistinių valstybių nėra neišvengiami. Rusijos - Kinijos konfliktas nesiskiria nuo kitų tarpvalstybinių vaidų, kylančių dėl teritorinių pretenzijų ir dėl kitų politinių - ekonominių priežasčių. Vietnamo - Kambodijos karas ir Kinijos karinė operacija prieš Vietnamą tėra tik generalinė Rusijos - Kinijos ginkluotos konfrontacijos repeticija.

Jeigu toks karas iš tikrųjų kiltų, jis pareikalautų pagrindinių oficialios sovietinės propagandos akcentų pakeitimų. Komunistų ideologijos teiginys, esą karas yra viena iš klasių kovos formų, nebegalės įtikinti net komunistiškai mąstančių žmonių. Juk priešas — Kinijos Liaudies respublika — taip pat komunistinė valstybė. Todėl reikėtų manyti, kad oficialioji propaganda pabrėš rusiškuosius tautinius momentus — "šventų valstybės sienų neliečiamybę", "meilę Rusijai - tėvynei", "praeities kovas prieš totorių - mongolų jungą" ir kt. Maskvos nukrypimas į rusiškąjį šovinizmą prasidėjo dar Antrojo pasaulinio karo metu, bet didrusiškieji ir panslavizmo užmojai buvo gana vykusiai derinami su komunistiniais teiginiais apie nacių Vokietiją kaip kraštutinę "tarptautinio kapitalizmo" išraišką. Primintina, kad nacių Vokietija nežadėjo pavergtosioms tautoms nepriklausomybės atkūrimo, netgi Pabaltijo tautoms, tik 1940 m. prievarta įjungtoms į sovietinės imperijos sudėtį. Todėl Maskvos propaganda, pagrįsta tiek didrusiškais, tiek ir komunistiniais šūkiais apie tautų draugystę bei brolybę, galėjo sutelkti visas Sovietijos tautas ir etnines grupes kovai prieš nacius. Čia pat reikėtų pridurti, kad kalbama tik apie propagandą, nors šalia jos veikė ir tokie veiksmingi "tautų telkimo" faktoriai kaip NKVD teroras ir neriboti karo vadų bei komisarų įgaliojimai.

Karo su Kinija atveju propagandinio Maskvos aparato galimybės bus labai ribotos, ir todėl rusiškasisi šovinizmas masiniame smegenų plovime užims vyraujančią vietą. Tai paaštrins vidinį konfliktą tarp tautos - kolonizatoriaus ir pavergtųjų tautų. Oficialaus rusiškojo šovinizmo puoselėjimas paskatins radikaliąsias grupes tiek jau augščiau paminėtas, tiek ir dar tūnančias giliame pogrindyje, reikštis aktyviau, provokuoti susidūrimus miestuose su mišria etniniu atžvilgiu gyventojų sudėtimi (pvz. Vilniuje ir Klaipėdoje, o taip pat kitose respublikose), kurstyti vaidus kariuomenės daliniuose ir t. t.

Visiškai nesuprantama, kodėl Kinijos Liaudies Respublikos vadovybė iki šiol ignoruoja tautines Rusijos imperijos problemas. Juk išcentrinės jėgos, objektyviai egzistuojančios Sovietijoje, yra šios galingos imperijos Achilo kulnis. Jeigu KLR delegacija iškeltų Jungtinių Tautų organizacijoje Rusijos dekolonizavimo klausimą, Pekingas tuoj pat pelnytų nerusiškų imperijos pakraščių gyventojų simpatijas. Nepamirškime, kad Kinija tarptautinėje arenoje stengiasi išsikovoti išsivadavusių iš kolonizmo pančių šalių vadų autoritetą. Rusija — vienintelė vis dar egzistuojanti kolonijinė imperija, ir jos kolonijų tautos tikisi, kad pasaulis jų nepamirš bei nepaliks likimo valiai. Dabartinėmis aplinkybėmis, kurios susiklostė po karo veiksmų Pietryčių Azijoje, Kinijos Liaudies Respublika galėtų imtis tokios tarptautinės iniciatyvos, nerizikuodama santykių su Maskva gadinimu. Juk tie santykiai ir taip pasiekė įtampos viršūnę.

Kalbėdami apie tautų santykius Sovietijoje Rusijos - Kinijos karo atveju, pasamprotaukime dar apie vieną galimybę. Tarkime, KLR vyriausybė oficialiai paskelbia įsaką, suteikiantį kiekvienam ne rusų tautybės sovietinės armijos kariui, patekusiam į nelaisvę arba savanoriškai perėjusiam į Kinijos pusę, teisę pasirinkti tris galimybes:

1. Likti ištikimam kario priesaikai ir laukti karo pabaigos belaisvių stovykloje, sutinkamai su Ženevos konvencija karo belaisvių atveju.

2. Pasirinkti Kiniją kaip šalį, kurioje jis nori turėti teises politinio emigranto, persekiojamo savo valstybėje už siekimą nepriklausomybės savo tautai.

3. Laisvai išvykti į betkurią kitą šalį, užimančią neutralią poziciją Rusijos - Kinijos karo atveju.

Toks įsakas būtų teisiškai visiškai priimtinas, jei KLR iš tikrųjų imtųsi visų žygių Rusijai dekolonizuoti. Juk pavergtųjų tautų vyrai, prievarta mobilizuoti į sovietinę kariuomenę, neturėtų guldyti savo galvą už Rusijos imperijos valdas Tolimuosiuose Rytuose.

Nesunku įsivaizduoti, kiek jaunų lietuvių, o taip pat kitų pavergtųjų tautų jaunuolių rinktųsi trečiąją galimybę. Simo Kudirkos pavyzdys — įtikinantis to įrodymas.

Okulistas
S. Brogowski, O.D.
412 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ontario
(prie Howard Park Ave.)
Kabineto telefonas
531-4251
Pacientai priimami susitarus telefonu

A+A

PRANUI MOTIEJŪNUI

mirus, jo žmoną, šeimą, gimines ir visus artimuosius nuoširdžiai užjaučiame —

Nina ir Petras Balčiūnai

Kanados Lietuvių Veteranų Sąjungos "Ramovė" Hamiltono skyriaus pirmininkui

atsargos kapitonui

A+A

ANTANUI RUZGIUI

mirus, reiškiame nuoširdžią užuojautą giminėms ir kartu liūdime —

Hamiltono ramovėnai

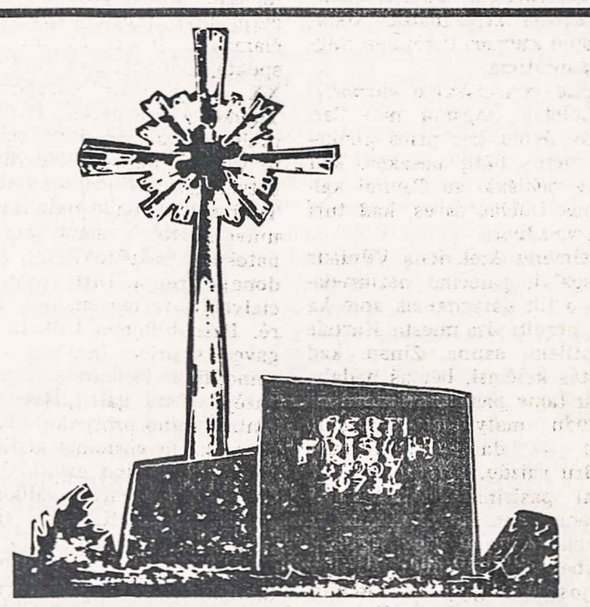

YONGE MEMORIALS LTD.
2019 YONGE ST., Toronto 7 (tarp Davisville ir Eglinton)
Tel. 487-2147, vakarais 445-8955
Meistriškas darbas, puikūs lietuviški projektai
ESTŲ PAMINKLŲ BENDROVĖ

PRANEŠIMAS IŠ KOLUMBIJOS

Kolumbiečių lūkesčiai

Popiežiaus apsilankymas ir vyskupų konferencija

P. TOTORAITIENĖ

Išrinkus popiežiumi neitalą, įvairių tautų žmonės tą įvykį įvairiai komentavo. Vieni laukia iš jo vieno dalyko, kiti kito. Gal daugiausia iš jo laukia ir tikisi katalikai už Geležinės Uždangos, nes žino, kad šis Šv. Tėvas, gerai pažįstąs savo tautos kataliku gyvenimą, mokės suprasti ir kitų tautų katalikus, esančius daug blogesnėse sąlygose. Daug tikisi ir laukia iš jo ir Pietų Amerikos žmonės.

Jono Pauliaus II įvedybų iškilmes ir ypač jo kelionę į P. Ameriką stebėjo milijonai katalikų ir nekatalikų per televiziją, jo kalbų klausė per radiją. Vietiniai laikraščiai būdavo tučtuojau žmonių išperkami. Susidomėjimas juo čia buvo didelis. Šv. Tėvo paprastumas savo elgsenoj, kalboj, priimant įvairių tautų žmones sužavėjo visus. Gal labiausiai sujaudino kolumbiečius Šv. Tėvo aplankymas kalnuose vietinės indėnų kolonijos ir apkabinimas mažos indėnukės. Jo nuotrauka su šia juoduke mergaite, ramiai besišypsančia jo glėbyje, buvo įdėta beveik visuose Kolumbijos laikraščiuose. O jo kalba, pasakyta lankant neturtingųjų rajoną, buvo ypač ilgai prisiminta ir svarstoma.

Daugelis kolumbiečių, išgirdę Šv. Tėvą kalbant lietuviškai ir sveikinant lietuvius, mane sveikino, kad dabar ir mes, lietuviai, turim Šv. Tėvą savo tautietį. Aš jiems paaiškinau, kad jis nėra mano tautietis, bet tik Lietuvos, mano Tėvynės, kaimyninės valstybės sūnus. Aiškinau, jog Lietuva ir Lenkija yra kaip Kolumbija ir Venecuela — kaimynai. Tada jie suprato.

Jau praėjo keli mėnesiai nuo naujo Šv. Tėvo išrinkimo, bet susidomėjimas juo tas pats: jo kalbos spausdinamos įvairiuose vietos laikraščiuose, dažnai parodomas televizijoj Vatikano audiencijų metu, o jo žodis ar sveikinimas, pasakytas jų metu, taip pat perduodamas žmonėms. Iš jo čia daug laukiama ir tikimasi. Kolumbiečiai laukia savų gyvenimo problemų išsprendimo. Paprastesni žmonės, kaip darbininkai, tikisi, kad dabar bus daugiau Kolumbijoj teisybės: daugiau įvairių darbų su geresniais atlyginimais, pigesnių namų šeimoms, pigesnio mokslo jų vaikams. Kaimiečiai norėtų gaut žemės savo vaikams iš turtingųjų, kurie jos daug turi, bet nedirba. Jiems čia rūpi, kad būtų pagreitinta teisinga žemės reforma su visais palengvinimais besikuriančiam naujam ūkininkui.

Rimti katalikai, gerai apsiskaitę inteligentai, ypač senesnio amžiaus vyrai, man pareiškė, kad Šv. Tėvas turėtų tvarkyti K. Bendriją nuo vyskupų, kunigų ir vienuolių, kad jie nesikištų į ne savo sritis ir neduotų blogo pavyzdžio pasauliečiams. Moterys sakė: norėtume, kad grįžtų tie laikai, kai mes galėdavom ramiai išeit į gatvę, į krautuvę, įstaigas, kai niekas neužkabindavo, neapvogdavo, visur gaudavom teisingą patarimą, nupirkdavom gerą prekę ir sumokėdavom teisingą užmokestį. Buvo ir tokių, kurie sakė: man neįdomūs tokie dalykai, aš jų neseku ir jais nesirūpinu, nes tai yra kunigų, o ne pasauliečių reikalas. Tačiau didesnė dauguma žmonių man atsakė, esą jie norėtų, kad po vyskupų konferencijos katalikai būtų katalikais ne tik šventovėje, bet ir visur kitur gyvenime — šeimoje, darbe, įstaigose, versle ir t. t.

Aišku, tos visos reformos Pietų Amerikos žmonių gyvenime turėtų prasidėti nuo šeimos, einant kartu ir valdžios atstovams su K. Bendrija, perauklėjant patį žmogų, pakeičiant jo kaikuriuos blogus papročius, įsimetusius į šeimas ir į viešą gyvenimą. Aplamai, Pietų Amerikos žmonės, kurie tiki į Dievą, vertina laisvę ir taiką gyvenime, tikisi daug iš teisybės įgyvendinimo praktiniame, kasdieniniame jų gyvenime. Jie laukia, kad K. Bendrija daugiau susirūpintų beturčiais ir geresniu paruošimu jaunimo gyvenimui.

• Pinigai yra geras tarnas, bet blogas valdovas (Baconas).

Rašytojų dialogas apie Vilnių

Į Česlovo Milašiaus-Milosz laišką atsiliepia Tomas Venclova

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

ČESLOVAI,

Išvažiavau iš Vilniaus prieš pusantrų metų ir nežinau ar grįšiu į tą miestą. Jokiu būdu tai neįvyks netolimoje ateityje. Vienas taip pat nesenas emigrantas ir gana ambicingas sovietologas tvirtino, kad kelių metų laikotarpyje R. Europoje įvyks daug pasikeitimų. Tuomet ir mūsų emigracija pasibaigtų natūraliai. Esu optimistas, tačiau nesutinku su ta pažiūra; reikalai užsitęs, tad ir turime pripirasti prie antro gyvenimo Vakaruose.

Šis gyvenimas iš dalies primena pomirtinį. Susitinkame su žmonėmis, su kuriais neturėjome vilties šiame pasaulyje susitikti, o su paliktaisiais esame išskirti beveik visiems laikams. Santykiai su jais turi spiritizmo pobūdį. Nutolsta nuo mūsų seni vaizdai, tuo tarpu matome daiktus, apie kuriuos turėjome miglotą supratimą.

Rašau veneciškame viešbutyje, keletas žingsnių nuo San Marco. Jeigu kas prieš penkerius metus būtų pasakęs, kad aš čia raštiškai su Tavimi kalbėsiuos, būčiau taręs, kad turi lakią vaizduotę.

Atsimenu kiekvieną Vilniaus skersgatvį; galėčiau nežiūrėdamas, o tik galvodamas apie ką nors, pereiti visą miestą. Kartais tai atlieku sapne. Žinau, kad miestas keičiasi, bet aš nedalyvauju tame pasikeitime. Miestą pradedu matyti paprastesniu būdu — daugiau istoriniu, bendru vaizdu.

Kai pasirinkau emigraciją, nevienas man sakė, kad ilgesys yra baisus dalykas. Sakydavau teisybę — jaučiu Prancūzijos, Italijos nostalgiją. Esu laimingas, girdėdamas Venecijos varpus ir žinodamas, kad už penkių minučių galiu vėl pamatyti San Giorgio Maggiore — galbūt gražiausią fasadą pasaulyje. Nenorėčiau sugrįžti į dabartinį Vilnių, kitaip tariant, negalėčiau ten išlaikyti. Tačiau myliu tą miestą ir dabar pradedu suprasti, kad jis yra Europos dalis.

* * *

Pažįstame ne tą patį Vilnių. Galima net tvirtinti, kad tai yra du kraštutiniai miestai. Toks visuotinis pasikeitimas yra nekasdieninis reiškinys. Manau, kad Varšuva, nežiūrint visiško sunaikinimo, mažai pasikeitė. Panašus į Vilniaus likimą yra Dancigo arba Vroclavo (dar blogesnis Karaliaučiaus). Ten taip pat pasikeitė gyventojai, kalba, civilizacijos pavyzdžiai. Tiesa, prieškarinis Gdanskas turėjo lenkišką užnugarį, panašiai kaip ir Vilnius, priklausydamas istorinei Lietuvai, lietė etnografinę Lietuvą. Tačiau viskas yra nauja. Aišku, pasiliko tas pats dangus, Neris, Vilnelė, medžiai, daug medžių. Kas daugiau? Be abejonės, pasiliko architektūra. Tai yra svarbu.

Architektūra miestui uždeda aureolę. Visa kita — gyvenimo būdas, gamtovaizdis ir klimatas tam tikra prasme yra panašūs. Vilnius — barokinis miestas. (. . .)

Randu kažką panašaus Italijoje. Topografiniu požiūriu Vilnius panašus į Romą. Turi, kaip ir Roma, pagonybės liekanų. Papasakosiu trumpą anekdotą. Prieš karą lietuviai studentai išvyko į ekskursiją po Europą. Vienas dalyvių aprašė tą išvyką, įpindamas tokį sakinį: "Atvykome į Florenciją; gražus miestas, panašiai kaip ir Vilnius, gal tik blogesnis." Beveik sutinku su juo, nes kultūrinė juosta Florencijos ir Vilniaus yra ta pati. Vilnius priklauso tam pasauliui, kuriam priklauso ir Florencija. Rusija yra visai kita, išskyrus Petersburgą. Bet su Petersburgu jau kitas reikalas. Su Talinu arba Tartu, mano manymu, Vilnius mažai ka bendro turi. Tai skandinaviškas Europos pasaulis.

* * *

Nesu vilnietis. Gimiau Klaipėdoje, iš kur mano tėvai turėjo išvykti 1939 m., kai miestą ir kraštą užėmė Hitleris. Tuomet buvau dvejų metų. Vaikystę, kitaip sakant, vokiečių okupaciją, praleidau Kaune. Bet vėliau jau tapau vilniečiu kaip ir tūkstančiai kitų, kurie karo metu ir po karo atvyko į istorinę sostinę. Jiems tai buvo visiškai nežinomas miestas, nes prieš karą nebuvo jokio judėjimo tarp Vilniaus ir nepriklausomos Lietuvos. Egzistavo tik Vilniaus mitas.

Taip pat ten gyveno ir gyvena lietuviai — ten gimę vilniečiai. Įdomi tai žmonių grupė, nedidelė ir nykstanti. Pradžioje Vilniuje buvo labai sunku įaugti dirvon. Aplamai, siautė chaosas.

Kaip minėjau, pusė miesto gulėjo griuvėsiuose. Senąme "Jerke" (Gedimino g-vėje, K.B.) buvo sudegęs kas antras namas. Riogsojo ten medinis kino teatras "Helios" ("Helios" buvo ne Gedimino, bet Vilniaus g-vėje, K.B.), kur šiandieną maždaug toje vietoje stovi naujoji Vilniaus opera.

Šios gatvės pavadinimas turi savo istoriją. Lietuvos vyriausybė jos vardą pakeitė į Gedimino, palikdama tęsinį Žvėryne Ad. Mickevičiaus vardu. Kažkaip apie 1950 m. buvo pranešta, kad, atsižvelgiant į dirbančiųjų prašymus, vardas pakeičiamas į "draugo Stalino" prospektą. Šį vardą g-vė turėjo iki XX kompartijos suvažiavimo. Tuomet vienas mano pažįstamų, pradedantysis grafikas, pasiuntė valdžiai peticiją, siūlydamas gatvei grąžinti jos senąjį vardą. Tuoj pat jis buvo pašalintas iš universiteto ir senu papročiu pateko į "rekrūtus", t.y. į raudonąją armiją. Dirbo savo specialybėje, tačiau susirgo ir mirė. Pašnabždomis kalbėta, kad gavęs stiprius radioaktyvinius spindulius kažkurioje šiaurės bazėje. Galų gale gatvė pavadinta Lenino prospektu. Tačiau mano karta visuomet vadino ir vadina Gedimino gatve. Oficialiai Gedimino vardas paliko, nes tą vardą gavo Katedros aikštė. Tokiu būdu iš žemėlapio buvo ištrinta religija, o lietuviškas tautiškumas, nors nevisiškai likviduotas, prideramai pasirodė kitoje vietoje.

* * *

Mano mokykla, buvusi jėzuitų gimnazija, riogsojo kaip sala griuvėsiuose (buvę lenkų jėzuitų gimnazijos rūmai buvo šalia Šv. Kazimiero šventovės, K.B.). Ji buvo didelė, tamsi. Nepergeriausius prisiminimus išsinešiau. Jau pirmą dieną po mokyklos paklydau griuvėsiuose ir jieškojau savo namų keturias valandas. Retai sutinkami gyventojai ir tie nekalbėjo lietuviškai. Žuvo beveik visi žydai, o lenkai masiškai važiavo į Lenkija. Tad likęs buvo tik proletariatas. Lietuviai priklausė arba prie naujo sovietinio elito, arba prie palaužtos, išgąsdintos inteligentijos likučių. Pasirodė gausus rusų imigrantai "činovnikai", okupaciniai karininkai su gražiomis dukromis ir paprasti žmonės — elgetos. Iš "tuteišų", rusų ir lietuviškų skeveldrų gimė naujas, keistas žargonas. Miestas buvo banditiškas, pavojingas. Dažnai kildavo muštynės — dažniausiai tautiniai atsiskaitymai. Bet labiausiai buvo jaučiama sunki vyriausybės ranka. Kitaip aš tai jaučiau, nes mano tėvai buvo sovietinio elito dalis. Pasinaudodamas turtinga tėvo biblioteka, daug kuo domėjausi. Netrukus supratau, kad yra uždraustų pavardžių ir problemų. Erzino tai mane ir žemino. Keliose graiku literatūros knygose buvo užteptos vertėjų pavardės. Klausiau tėvą ką tai reiškia? Atsakymas — egzempliorius nupirkęs Maskvos antikvariate ir apie vertėją nieko nežinąs. Kitą graiku literatūros klasikų vertėją, šį kartą lietuvį, taip pat nederėjo minėti, nes tai buvo nepriklausomos Lietuvos prezidentas Antanas Smetona.

Ką kalbėti apie A. Smetoną, jeigu oficialiai neegzistavo daugiau kaip pusė lietuvių literatūros. Nebuvo nė daugumos pasaulio kraštų.

Viskas buvo daroma išrauti praeičiai ir įskiepyti naujam mentalitetui. Priimti naują ideologiją buvo verčiama įvairiom priemonėm, ir tai žmogų pažeminant, jam parodant, kad jis nieko nevertas. Seni mokytojai mokyklose, universiteto profesoriai kalbėjo apie dalykus, į kuriuos patys netikėjo.

Poetas Putinas, visų gerbiamas, kuri laiką tylėjo. Vėliau pradėjo skelbti, kas reikia, tačiau eilėraščius rašė . . . stalčiui. Jie tik dabar pasirodo emigracinėje spaudoje. Mokslų Akademijos narys vertė Mickevičių, tačiau buvo labai nelaimingas.

Kitas poetas — B. Sruoga pateko į vokiečių kacetą, iš kur grįžo į Vilnių. Spėjo parašyti savo išgyvenimų knygą, gana įdomią, cinišką, panašią į Borovskio tomą. Rašytojų susirinkime vienas partijos veikėjas pasakė, kad vokiečiai turbūt buvo teisūs, laikydami tokius žmogelius kacetuose. Sruoga buvo sukrėstas ir po to susirinkimo netrukus mirė.

* * *

Lietuvos inteligentijos tarpe jaučiamas visiškas bejėgiškumas ir demoralizacija. Negaliu įsivaizduoti Lietuvos Mokslų Akademijos nario, kuris sektų Sacharovą, nors yra tikrai tokių, kurie dvasioje didžiuojasi juo. Manding, tam taip pat yra patogus pasiaiškinimas: girdi, Sacharovas, tai rusiškas reikalas, Lietuva — okupuotas kraštas su savo problemom. Viską reikią skirti lietuvių kalbos ir kultūros gelbėjimui. Tai reiškia tylu sėdėjimą. Nežinia, ar tokiu būdu išgelbėta kultūra bus ko nors verta.

Pasipriešinimo centras Lietuvoje yra kur kitur. Grįžtu į pokarinį Vilnių ir asmeninius atsiminimus. Labai dažnai girdėdavom apie partizaninį karą Lietuvos miškuose. Tikrumoje tai priklausė prie uždraustų temų, tačiau jos pasidarė tokios neišvengiamos, kad nebuvo įmanoma nutildyti. Savaime aišku, vyriausybė stengėsi ne tik malšinti partizaninę kovą, bet ir įvairiom priemonėm ją apšmeižti. Tam buvo panaudojama literatūra ir filmai.

Girdėjau apie masinius trėmimus į Sibirą. Dingo keli mokiniai iš mano klasės. Jų namuose sužinojau, kad buvo išvežta visa šeima, nes tėvas buvo Lietuvos karininku. Į Sibirą buvo išvežtas mano tėvo brolis. Pastangos jį grąžinti nieko nepadėjo.

Partizaninis karas buvo beviltiškas šuolis (zryw). Vakarai, kaip žinoma, nesidomėjo būkle Baltijos kraštuose. Rašei apie tai, už ką kiekvienas lietuvis turi būti Tau dėkingas. Dar ir dabar Vakarų spaudoje skaitome kvailus straipsnius Baltijos valstybių klausimu. Kažkaip apsiprasta su mintimi, kad Rusija visuomet buvo ir šventai įsitikinusi, bei turi būti tose žemėse, o visa kita yra nereikšmingas epizodas. Pasitaiko blaivesnių balsų, gal dažniau kaip anksčiau. Tai jau įtaka Solženicino ir jam panašių. Pokarinė Lietuva nukraujavo daugiau už kitas Baltijos valstybes, tad gal ir toliau paliko labiausiai užsispyrusi. Mišku karas truko iki Stalino mirties ir net ilgiau. Paskutiniai partizanai išsilaikė iki pastarųjų laikų.

Po šių kovų nedaug liko istorinių dokumentų. Jeigu ir liko, tai giliai paslėpti archyvuose. Baimė dėl tokios informacijos yra didelė. Prieš keletą mėnesių Vilniuje įvyko vieno partizano teismas. Jo pavardė Balys Gajauskas ("Kultura" rašo Cajauskas): gavo 15 metų už rinkimą archyvinės medžiagos apie miško brolius.

Pokariniais metais girdėjome, kad partizanų rankose yra pietvakarių Vilniaus apylinkės prie Druskininkų. Aplink Vilnių žymių partizaninių kovų nebuvo. Kurį laiką čia veikė Krašto Armijos (lenkų, K.B.) daliniai, kurių santykiai su lietuviais nevisuomet buvo draugiški. Tačiau pačiame mieste veikė lietuviškas pogrindis. Į kalėjimą pateko artimas tėvo draugas Kazys Boruta, nes "kažką" žinojo, bet nepranešė. Ši pavardė Tau nėra svetima — esi vertęs Borutą į lenkų kalbą. Po stalininio kalėjimo Boruta tapo dešiniuoju. Kai lietuvių rašytojų susirinkime buvo niekintas Pasternakas, Boruta buvo vienintelis, kuris išėjo iš susirinkimo. Jo draugė Ona Lukauskaitė pateko į teismą kartu su juo ir "gavo" 10 metų. Paleista buvo po Stalino mirties. Neseniai, jau būdama 70-ties metų, įstojo į lietuvišką Helsinkio grupę.

Savaime aišku, pogrindis buvo infiltruotas. Apsčiai siūlų rankose laikė Markulis, KGB agentas. Šiandieną jis užsiima teismine medicina, tiksliau sakant, lavonų paruošimu. Mano studijų dienomis tai buvo praeities reikalas. Žmonės sėdėjo "gulage" arba gulėjo po žeme. Likusiųjų tarpe pasirodė kaip ir prisitaikymas, stabilizacija, juo labiau, kad, Achmatovos žodžiais tariant, režimas taip pat pereidinėjo į vegetarinę dietą. Berods 1959 m. studentų susirinkime buvo pranešta, jog surasta slapta organizacija, kuri filologijoje užsiimdinėjo priešiška veikla. Šios organizacijos nariai kalbėjo Lietuvos reikalais ir rašė atsišaukimus. Taigi, pasipriešinimas nekarinis, bet idėjinis. Tauta negali sutikti, kad ja laužtu, reikalaujant už tai padėkos. Paskutiniu metu sužydėjo lietuviška savilaida — "samizdatas". Tai rodo, kad pasipriešinimas užėmė naujas ir svarbias pozicijas. Žinau, kad tai pasiekta ne dalimi tos inteligentijos, kurią matome, bet eilinių žmonių.

Vieną tokių pažinojau. Jo pavardė — V. Petkus (toliau T.V. rašo apie to žemaičio vargus kalėjime ir teismą Vilniuje, — K.B.).

Labai dažnai pergyvenau skausmingą jausmą, kad šiandieniniai Vilniaus gyventojai kažkaip nepritampa prie to miesto. Tačiau iš kitos pusės reikia atsiminti, kad šiandieninis Vilnius yra didelis pasipriešinimo centras.

Valdžios santykiai su tautiškumu visuomet buvo dvejopi: norėta jam palaužti nugarkaulį, tačiau kita ranka jis buvo po truputį maitinamas. Rašiau apie Gedimino aikštę. 1940 m. tautiškumas buvo visiškai uždraustas, tačiau karo metu leistas ne tik rusiškasis, bet iki tam tikro laipsnio ir lietuviškasis.

(Bus daugiau)

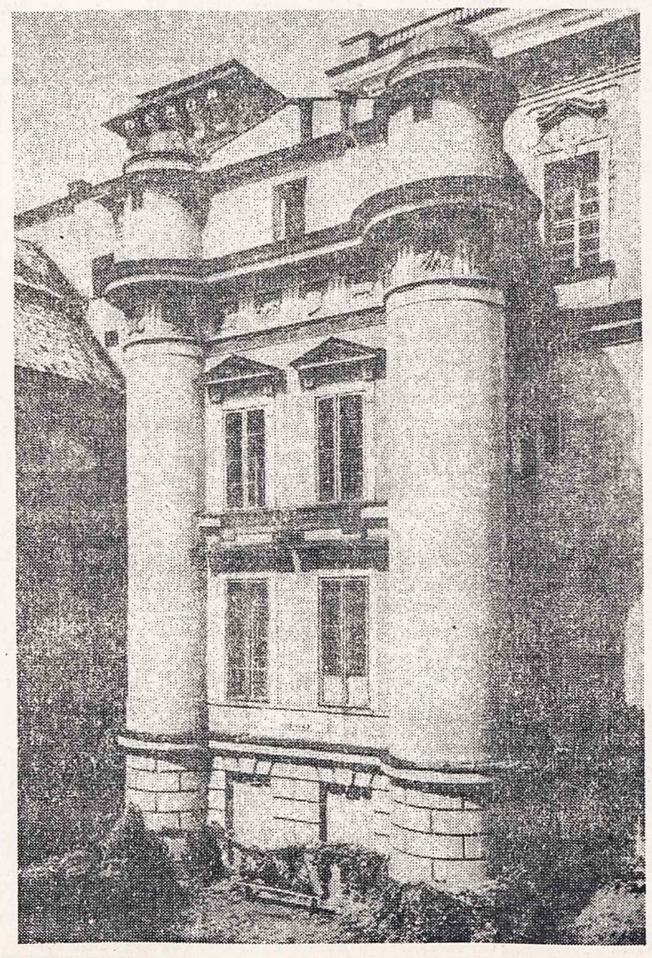

Vilniaus universiteto observatorijos fasadas. Un-tas mini 400 metų sukaktį

Septintajame baltiečių vakare Kanados parlamento rūmuose dalyvavę Otavos lietuvių atstovai. Iš kairės: L. Giriūnas — buvęs apylinkės valdybos pirm., K. Augaitienė, R. O. Šiūlytė, V. Radžiuvienė, V. Radžius — buvęs apylinkės valdybos pirm., R. Danaitytė

Nuotr. J. Augaičio

Ne rankas, bet galvas augštyn

A. KALNIUS

Pastaruoju metu mūsų visuomenėje atsirado nepaslankos, nepaisymo, baimės, ignorancijos ir stokos nusistatymo lietuvių santykiuose su žydais. Gal tai atsitiko ir dėlto, kad mūsų jautresnės sąžinės balsai yra tik girdimi, bet nematomi. Reikia tad veiksmo, kad jie taptų kūnu. Betgi tie, kurie privalo veikti, tyli ausis suglaudę ir nė murmur. O tai jau yra motyvas visuomenei nusivilti, suabejoti reikalo svarbumu ir pagaliau suglebti. Dabar jau nevienas, šių eilučių autoriaus užklaustas, atsako, kad jis straipsnių žydų klausimu nebeskaito.

Kas tokioje padėtyje išeina laimėtojais? Aišku — žydai ir, nors netiesiogiai, Rusijos komunistai. Betgi šitoks i klausimą atsakymas yra reikalingas patikslinimo. Visų pirma čia turima galvoje tik tie žydai, kurie šmeižia lietuvių tautą savo raštais, žodžiu ir kitokia veikla. Taip pat į šią kategoriją įeina visi tie žydai, kurie šią šmeižtų kampaniją remia finansiškai ir morališkai, neišsiaiškinę tikrosios padėties. Taip pat laikytina nusikaltimu laikysena ir tų Lietuvos žydų, kurie buvo lietuvių išgelbėti, bet dabar tyli, nors žino, kad jų tautiečiai apie Lietuvą skelbia melą. Aš manau, kad nekitaip galvojo ir kiti autoriai, rašiusieji panašia tema. Gal jie tik nepaaiškino, kokius žydus jie turi galvoje. Būtų tikra nesąmonė smerkti nekaltus ir gerus žmones. Antai, mes čia net savo pašonėje turime žydą, kuris Lietuvių Tautos Fondui kasmet aukoja po 200 dolerių; kai tuo tarpu yra lietuvių, kurie nieko neaukoja. G e r u s žydus, nebūtinai mums aukojančius, mes nuoširdžiai gerbiame. Aš iš tikrųjų taip manau. Jeigu žodis žydas panaudojamas daugiskaitoje, tai dar nereiškia Izraelio ir viso pasaulio žydų, tai nereiškia ir visų Lietuvos žydų.

Antra, taip pat niekas neužginčijo fakto, jog buvo lietuvių, dalyvavusių ž y d ų naikinime. Vieni jų buvo prievarta, kiti apgaulingai nacių eksponuoti šaudymo metu, treti — keršto ar kitais sumetimais buvo savanoriai. Kiek iš viso šiame nusikaltime lietuvių dalyvavo, niekas nežino. Bendra viešoji nuomonė sako: gal 100, gal 200, gal kiek ir daugiau. Aš, tuo metu gyvendamas Šiauliuose, žinojau tik vieną savanorį. Jis, iškoliotas, dingo iš akiračio, o daugiau, bent man, neteko patirti, ar dar kas nors iš šiauliečių naciams talkino. Paprastai tokie dalykai labai greit išeina viešumon. Kodėl jie neišėjo Šiauliuose?

Tendencinga ir ignorantiška prof. E. Nodelio prielaida, kad Lietuvos žydų naikinime dalyvavo apie 20.000 lietuvių, kad gelbėtojų skaičius buvo nežymus ir kad tai reiškia, jog visi lietuviai (latviai ir estai) yra kalti dėlei žydų naikinimo ir yra naciai (VI baltiečių studijų konferencija Toronte 1978. V. 11-14).

Tokių Nodelių yra daug. Mes visiems galime priminti, kad jie, daugiau kaip per 30 metų rinkdami nusikaltimo faktus ir jieškodami žudikų, lietuvius tikriausiai galėjo ne tik suskaičiuoti, bet ir pavardėmis išvardinti. Tuomet mes galėtumėm patikrinti, kiek dar trūksta iki 20.000. Kur iie?

* * *

Žydai, mūsų tautą jau pakankamai suniekinę, galbūt pastebėjo, kad pertoli nueita, o gal net ir pabijojo pasekmių jų pačių ateities perspektyvoje. Betgi tai, kas padaryta, žūt būt reikia išsaugoti. Šiam "dideliam tikslui" galima panaudoti visokeriopas priemones: užblokuoti lietuvių sąmonę šiek tiek palankesniais kitų žydų straipsniais, pagąsdinti ekonominiu bei tarnybiniu spaudimu ir pan. Šitai mes pastebime kaikuriose mūsų vadovaujančiose institucijose ir atskirų asmenų atsiliepimuose. Kaikurie lietuviai, neigiamai pasisakę žydų klausimu, nusiskundžia, kad jų karjerai kelias jau užkirstas. Kaikas vienur kitur gyvena baimėje ir nė žodeliu apie žydus neužsimena, nes tai gali pakenkti jų verslui ar profesijai. Dėl šitų motyvų, kaip tik teko nugirsti, buvo sulaikytas ir kaikurių knygų, skirtų žydų klausimais išsitarti, išleidimas ir net gynimosi pastangos užblokuotos. Nežinant kitų priežasčių, kažin ar begalima kitaip manyti.

Tam tikros mūsų visuomenės dalies suglebimas taip pat yra nepateisinamas. Juk mes nesirengiam žydams skelbti karo ir juos nubausti. Ne. Mes nuo jų tik ginamės. Gintis yra prigimties teisė. Nors jau gerokai pavėluotai, mes privalome apginti savo tautą nuo jų komunistiniais ir naciniais dokumentais ramstomų kaltinimų. Ir tai nedelsiant, nes senoji mūsų karta, kuri anuos įvykius dar atsimena, yra mirštanti. Likusioms kartoms tai įvykdyti bus žymiai sunkiau, o gal net visai neįmanoma, nes mūsų gynybos ginklų iš po velėnos nebeiškas. Šios kartos mirtis yra žydų laimėjimas. Jie to tik ir laukia. Taip pat ir komunistai.

Mums dar būtinai reikia atsiminti, kad dabartyje paskelbtas melas, jei laiku nepaneigtas, istorijos būvyje tampa tiesa. Vadinasi, mūsų tautos ir iš dalies net Bažnyčios istorijos lapams gresia mūsų priešų užplanuota juoda dėmė, kurios dabar nenuvalius, liks amžiams juoda.

* * *

Tai ką gi dabar daryti? Apie tai buvo jau nekartą anksčiau kalbėta: mums reikia išleisti vieną ar kelias knygas anglų ir lietuvių kalbomis, kuriose būtų aiškiai įrodyta, jog žydų kaltinimai mūsų tautai yra melas. Mes turime pasakyti, kad lietuvių, kurie vienokiu ar kitokiu būdu gelbėjo ir šelpė žydus, buvo daug daugiau, kaip tų, kurie naciams talkino, kad lietuvių tauta smerkė nacių pragariškas užmačias ne tik Lietuvos, bet ir kitų kraštų žydų atžvilgiu, nors savo protesto viešai pareikšti negalėjo.

Kadangi mūsų veiksniai dėl mums nežinomų ir nesuprantamų motyvų nesiėmė šio uždavinio spręsti, tai dabar šios iniciatyvos turi imtis mažesnieji organai, ir tai Kanadoje, nes mūsų Amerikos politikams "dyka duona sėdynę drasko". Jeigu Kanados Lietuvių Bendruomenės vadovybė šituo reikalu nebūtų pakankamai energinga, tai dar mes turime visą eilę organizacijų Toronte, Hamiltone ir kitur, kurios galėtų sudaryti vieną bendrą organą šiam uždaviniui įvykdyti. M e s mokame melstis, dainuoti ir šokti, mokame plunksną vedžioti ir gražiai pakalbėti, sugebame pasistatyti patogius namus ir galime stambius kapitalus sutelkti bei juos tinkamai sunaudoti, tad turime išdrįsti ir savo tautinius interesus ginti.

* * *

O ką šiuo reikalu turėtų daryti mūsų plačiai po pasaulį paskliduši bendruomenė, ypač senoji karta? Jos pareiga tokia didelė, kad be jos neįmanoma pasiekti tikslo. Ji turi atsiminti žydų tragediją vokiečių okupacijos metu Lietuvoje, sąžiningai užrašyti matytus, patirtus ir girdėtus faktus:

1. Ar buvo jūsų apylinkėje ž y d u s šaudančių lietuvių ir kiek, kodėl jie šaudė. Ar teko patirti, kad juos šaudytų lietuviai kareiviai ir policininkai? Gal teko girdėti, kad juos šaudytų kitų tautybių Lietuvos gyventojai, ypač aprengti lietuvių karių uniformomis ir pan.

2. Kiek ir kaip jūsų apylinkėje lietuviai nukentėjo nuo žydų pirmosios rusų okupacijos metu? Ar teko patirti, kad žydai niekintų lietuvių karininkus: apspjaudytų, nuplėštų antpečius, sumuštų. . . Kas daugiausia sudarinėjo lietuvių sąrašus išvežimui į Sibirą? Gal yra žinoma, kiek iš jūsų apylinkės buvo išvežta Sibiran lietuvių ir kiek žydų ir t. t.

3. Kas daugiausia gelbėjo ir kiek išgelbėjo žydų jų žudynių metu (nurodyti pavardes, jei galima). Ar buvo jūsų apylinkėje atsitikimų, kad lietuviai gelbėtojai būtų žuvę kartu su žydais? Ar lietuviai gelbėjo žydus artimo meilės poveikyje, ar dėl kitų motyvų?

Lietuvių gelbėjimas žydų yra labai labai svarbus argumentas prieš žydų pasikėsinimą. Čia maždaug tik užuominos, kokia medžiaga turėtų būti renkama ir užrašoma. Ji turėtų būti renkama, nors tuo tarpu ir nenurodoma, kur ją siųsti.

Reiktų rašyti spaudai laiškus, kad mūsų viršūnės nesnaustų.

PRANCIŠKONŲ VASARVIETĖ KENNEBUNKPORTE

Pranciškonai visus lietuvius kviečia atostogauti savo vasarvietėje, Kennebunkporte. Čia ideali vieta ir fiziniam, ir dvasiniam poilsiui. Pavargusias nuo darbo jėgas stiprina didinga Maino gamta — jūra, miškai, tyras oras, o taip pat geras maistas, patogūs kambariai. Dvasiai atgaivos teikia meniška aplinka — monumentinės skulptūros lauke, nuostabaus grožio koplyčia, dailės parodos, koncertai, literatūros vakarai, paskaitos. Pranciškonų vasarvietė JAV ir Kanados lietuviams yra tapusi visokeriopo poilsio vieta karštais vasaros mėnesiais.

Atostogavimo sezonas prasideda birželio 30 ir baigiasi rugsėjo 3. Informacijų ir rezervacijų reikalais kreipiamasi šiuo adresu:

FRANCISCAN GUEST HOUSE,
KENNEBUNKPORT, ME 04046, USA
Telefonas 207-967-2011.

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

NAUJAS KUNIGAS

Kunigu buvo įšventintas ir Kybartų parapijoje pradėjo dirbti Virgilijus Jaugelis, ilgus metus persekiotas už religinius bei tautinius savo įsitikinimus. Jis buvo susilaukęs kalėjimo ir kitų bausmių. Pasiruošti kunigystei tegalėjo su ilgomis pertraukomis.

STIPRŪS VAIKINAI

Krovėju vienoje Kauno parduotuvėje dirbantis dvidešimtmetis jaunuolis Česlovas Butkus atvažiavo į Trakų ligoninę aplankyti sergančio tėvo. Vėliau užsuko pas Lentvaryje gyvenantį savo bičiulį Petrą Monkevičių, ten susipažino su vilniečiu Jonu Buinicku. Ši vaikinų trijulė nutarė išgerti ir pašokti. Šokiams buvo pasirinkti Trakų kultūros namai. O grįžtant iš šokių, matyt, kilo noras pademonstruoti jaunatvišką jėgą. "Komjaunimo Tiesos" 32 nr. Ant. Čalnaris vaizdžiai pasakoja: "...rovė vaikinai viską iš eilės. Dviejų kilometrų ruože iš Trakų į Lentvarį jie sunaikino 29 kelio stačnius: krypties, greičio apribojimo, posūkių rodyklės, šiukšlių dėžės, gelžbetonio stulpelius... Šitų kelininkų kūrinių sunaikino daugiau kaip už pusantro tūkstančio rublių. Trakų centrinės ligoninės greitosios pagalbos vairuotojas Jonas Jankauskas, 24 val. važiavęs pagal iškvietimą į Lentvarį, apstulbo nuo tokios anarchijos, nes kiekviename žingsnyje galėjo ištikti avarija. Apie tai jis skubiai pranešė vidaus reikalų skyriui, ir pareigūnai pavijo trijulę, sėlinančią prie sekančio stulpo šalikelėje..." Už perdidelę savo jėgą vaikinai gavo po dvejus metus.

KAUNIEČIŲ VAKARONĖS

Kauno profsąjungų kultūros rūmai prieš ketvertą metų pradėjo rengti vakarones vidutinio amžiaus kauniečiams. Jie susirenka kartą per mėnesį pailsėti, kultūringai praleisti laiko. Panašių vakaronių dabar susilaukė ir vyresnieji kauniečiai, peržengę amžiaus penkiasdešimtmetį. Pirmojoje vakaronėje jie susitiko su savo bendraamžiais, klausėsi geriausių meno saviveiklos kolektyvų koncerto, žiūrėjo dokumentinius filmus. Vakarones organizuoja kultūrinio šių rūmų skyriaus vedėja M. Kišonienė. Jaunimo, vidutinio ir vyresnio amžiaus vakaronių dalyviams ji žada dainos, šokio, poezijos konkursus, susitikimus su Kauno menininkais, rašytojais, darbo veteranais.

KAUNO RESTORANAI

"Tiesos" redakcija gavo skundą iš Kaune tarnybos reikalais viešėjusio vilniečio V. Kazlausko: esą jis, norėdamas pavakarieniauti, nebuvo įleistas net į kelis restoranus bei kavines. Visur ant durų kabėjo užrašas "Vietų nėra". Šį reikalą ištirti buvo pavesta specialiam "Tiesos" korespondentui Broniui Čekanauskui, pagalbon pasikvietusiam Kauno miesto pareigūną Romualdą Staškevičių. Jiedu būrelius laukiančių žmonių rado prie "Vakaro", "Bialystoko" restoranų ir "Kastyčio" restorano Šančiuose. Duris puošė jau anksčiau vilniečio aptiktos lentelės "Vietų nėra". Kai pagaliau tikrintojai buvo įsileisti į "Vakaro" restoraną, salę jie rado pustuštę. Administratorius R. Kasinskas teisinosi, kad daug stalų iš anksto rezervuota, nors buvo tik eilinis trečiadienio vakaras. Pustuštis buvo ir "Bialystoko" restoranas, o už durų stovėjo kauniečių eilutė. Šančių "Kastyčio" restorane klientų įleidimą tvarkė durininkas: vienus įleidžia, kitų — ne, o stalų taip pat yra tuščių. Panaši situacija ir prie "Eglės" restorano durų, neturėjusių lentelės su užrašu "Vietų nėra". Čia taip pat savo nuožiūra šeimininkavo durininkas, nenorėjęs durų atverti B. Čekanauskui ir R. Staškevičiui. Vidun jiedu pateko tik iškviestos administratorės dėka. Restoranas buvo beveik tuščias. Ilgų vakaronių mėgėjai savo pasididžiavimu laiko "Pasimatymo" restoraną, dirbantį ir po vidurnakčio. Ir čia teko šauktis administratorės V. Pačėsaitės pagalbos. Daug stalų turėjo rezervavimo užrašus, nors buvo net nepadengti. Kas juos buvo užsisakęs, administratorė nežinojo, knygoj nebuvo įrašyta. Teigė, kad užsakymai gauti telefonu.

NĖRA LYGYBĖS

Sekančią dieną B. Čekanauskas su R. Staškevičium bandė rezervuotis stalus telefonu, bet iš keturių restoranų gavo vienodą atsakymą: "Telefonu užsakymų nepriimame..." Savo išvadas jiedu pateikia "Tiesos" 55 nr. paskelbto reportažo užbaigoje: "Pabuvoję dar keliuose Kauno restoranuose bei kavinėse, supratome, kad užrašu "Vietų nėra" ne visada galima tikėti. Kodėl tie durininkai, administratoriai salėse laiko tuščius stalus? Neužimtų vietų beveik niekada nelieka. Jas užima darbuotojų draugai, pažįstami, nuolatiniai lankytojai ar šiaip "naudingi" žmonės, kuriuos įsileisti vidun visada reikia. Neretai prie restorano, kavinės durų bandoma ir pasipelnyti. Kartais trirublė tarpduryje veikia kaip stebuklingi žodžiai: "Sezamai, atsiverk". Banknotas greit dingsta didelėje durininko, oficianto ar administratoriaus saujoje, o grieztoji lentelė "Vietų nėra" nustoja savo galios. Žinoma, ne visuose Kauno restoranuose tokia nepageidautina tvarka. Yra mieste viešojo maitinimo įstaigų, kur svečiai visada laukiami, sutinkami ir aptarnaujami kultūringai." Prie tokių priskirtinas "Trijų mergelių" restoranas, kurį giria prie reportažo prijungtas kauniečio L. Mačiulaičio laiškas, dėkojantis administracijai už jame jaukiai atšvęstą asmeninę sukaktį.

V. Kst.

WINNIPEG, MANITOBA

MYKOLUI JANUŠKAI — 80 METŲ. Sukaktuvininkas čia yra vienas veikliausiu lietuvių. Kanadon atvyko 1927 m. gegužės 21 d. Pradžioje dirbo ūkyje netoli Winnipego, vėliau cemento fabrike. 1932 m. uždarius ši fabriką, M. Januška apsigyveno Winnipege. 1936 m. vedė ūkininko dukrą Mariją. Išaugino du sūnus. Vienas jų turi gražius nuosavus namus, geležies reikmenų krautuvę ir gazolino stotį. Tėvai taip pat turi gražius nuosavus namus ir gauna valdžios pensiją.

Kadangi M. Januška daugiausia dirbo lietuvių parapijai, tai jos komitetas surengė jam pagerbtuves 1978 m. gruodžio 9 d. parapijos svetainėje. Buvo atlaikytos specialios pamaldos, kuriose kun. J. Bertašius pasakė pamokslą, pažymėdamas, kad visas Mykolo gyvenimas buvo tarnyba Dievui ir tėvynei. Pagerbtuvių vaišės įvyko par. salėje. Joms vadovavo mokyt. J. Grabys. Dalyvavo daug tautiečių, jų tarpe ir Sukaktuvininko sesuo Marija Kriaučūnienė iš Čikagos. Sveikino Sukaktuvininko artimieji, klebonas kun. J. Bertašius, organizacijų atstovai. Raštu sveikino Winnipego kardinolas arkiv. Flahiff, vysk. V. Brizgys ir kt. Rengėjų komiteto vardu O. Jančiukienė įteikė tortą, o M. Januškienė visų dalyvių vardu — gražų laikrodėlį su įgraviruotom skaitlinėm ir įrašu: "80 gyvenimo ir 27 metai pirmininkavimo parapijos komitetui Winnipege."

M. Januška yra gimęs Kurklių valsčiuje, Janonių k. Po II D. karo Kanadon atsikvietė 4 savo brolius iš V. Vokietijos ir padėjo atvykti Kanadon daugeliui kitų tautiečių. Tarnaudamas Lietuvos kariuomenėje, dalyvavo mūšiuose prie Širvintų.

Atvykęs Kanadon, visą laiką rūpinosi lietuviškais reikalais. 1947 m., Winnipege atsiradus daugiau lietuvių, M. Januška kreipėsi į vietos arkivyskupą, prašydamas lietuviškų pamaldų. Kadangi dar nebuvo lietuvio kunigo, arkivyskupas lietuvių kapelionu paskyrė vienuolį jėzuitą kun. McGire, mokantį vokiškai. Vėliau atvyko lietuviai pranciškonai — kun. J. Gailiušis, kun. P. Barius, kun. B. Mikalauskas, bet jie čia nepasiliko. Po jų atvyko iš Kvebeko provincijos kun. J. Bertašius ir įsteigė parapiją. Pirmuoju parapijos ir šventovės statybos komiteto pirm. tapo M. Januška, kuris tas pareigas ėjo 27-rius metus. Jas tebeina ir dabar.

Už visus atliktus darbus lietuvių parapijai ir visuomenei M. Januška buvo gražiai pagerbtas, palinkėtas geriausios sėkmės, paskatintas dirbti ir toliau, kol sveikata leidžia. (Aprašymas sutrumpintas, Red.).

Kazys Beniušis

SIMAS KUDIRKA kalba su vertėja R. MIRONIENE ir prof. M. GALUTSAN Albertos universitete Edmontone prieš paskaitą, kurioje svečias kalbėjo apie žmogaus teises Sov. Sąjungoje ir gyvenimą Lietuvoje A. Dudaravičius

Š.m. balandžio 21, šeštadienį, Hamiltono Jaunimo Centre rengiamas

DRAUGYSTĖS VAKARAS

PROGRAMOJE:
"Gyvataras" (vadovaujamas G. Breichmanienės)
H. L. Pensininkų Klubo dainos vienetas

Turtinga loterija
Bufetas ir baras
Šokiai ir gera muzika
Pradžia 7 val. vakaro

Maloniai kviečiame atsilankyti!
Įėjimas — $3
H. L. Pensininkų Klubas

HAMILTON, ONT

PENSININKŲ POBŪVIS. Hamiltono Pensininkų Klubas balandžio 21, šeštadienį, Jaunimo Centre rengia metinį draugystės vakarą. Klubas kviečia visus Hamiltono pensininkų klubus (kitų tautybių), todėl programoje duos lietuvių tautinio meno apraiškas — šokius ir dainas. Pradžia — 7 v.v. Kviečiami ir nenariai.

Valdyba

TORONTO "ATŽALYNAS" ATVYKSTA Į HAMILTONĄ. "Aido" devintojo gimtadienio balius įvyks balandžio 28 d., 7.30 v. v., Jaunimo Centre. Įdomią ir linksmą gimtadienio programą atliks "Aidas", vad. muz. J. Govėdo, ir Toronto tautinių šokių grupė "Atžalynas", vad. S. Martinkutės-Leparskienės. Toronto "Atžalynas" yra viena iš jaunų grupių, įsteigtas prieš 8 metus. Jam priklauso per 90 šokėjų ir turi tris grupes pagal amžių. "Atžalynas" yra jau turėjęs visą eilę gastrolių JAV ir Kanadoje. Jis pirmą kartą atvyksta į Hamiltoną ir kartu su "Aidu" duos koncertą. Rengėjai, "Aido" rėmėjų komitetas, planuoja, kad šis devintasis "Aido" gimtadienio koncertas - balius praeitų linksmoje bei jaunatviškoje nuotaikoje. Tikimasi, ypač gausaus jaunimo. Vien programą atliks per 70 jaunuolių. Vyresnieji irgi kviečiami kartu su jaunimu praleisti vakarą ir pasigrožėti jų pasiektais laimėjimais. Jūsų visų atsilankymas paskatins jaunimą ir toliau taip ryžtingai dirbti lietuvišką darbą. "Aidas" laukia visų balandžio 28 d. vakarą Jaunimo Centre.

J. P.

PASAULIO LIETUVIŲ JAUNIMO SĄJUNGA nuoširdžiai dėkoja Hamiltono "Talkai" už duosnią auką, kuri mums padės tęsti ir plėsti lietuvių jaunimo veiklą. PLJS

NUOŠIRDUS AČIŪ Toronto Paramai už $50 auką Kanados lietuvių talentų dienoms.

CENTRINĖ HAMILTONO BIBLIOTEKA atkreipė dėmesį, kad lietuviškos knygos beveik neskaitomos. Ji numačiusi tolimesnį naujų knygų užsakymą sulaikyti ir gal visiškai lietuvišką skyrių panaikinti, užleidžiant lentynos vietą kitai tautybei. Vyresnės kartos atstovai prašomi į tai rimtai pažvelgti tautiniu bei kultūriniu požiūriu ir knygas bibliotekoje skolinti, nes lietuviškas skyrius yra turtingas rimtais leidiniais.

K. B.

Tillsonburg, Ont.

PADĖKA

Būdamas ligoninėje, buvau dažnai lankomas ir guodžiamas savo draugų, kurie palengvino mano dienas. Ypatingą padėką reiškiu savo žmonai už kasdieninį lankymą, dukrai ir žentui L. D. Laurinavičiams, J. L. Vitams už patarnavimą ir važinėjimus, klebonams — kun. J. Gutauskui ir L. Kemėšiui, p.p. Garneliams, Liutkams, Gurkliams, Augaičiams, Rakščiams, KLK Moterų Draugijos Delhi skyriui, p.p. Bartuliams, Budroms, Buzui, Budreikai, Rugieniams, Galdikams, Mikėnams, Onaitienei, Skuodienei, Indrikienei, Škudienei, Liaudinskui, Rutkauskui, Lapėnams, Ratavičiams, Idai, Žilvičiui, Baleišiui, Povilaičiams, Ožalui, Jurėnui, Gudžiauskienei, Dirsei ir visiems kitiems, kuriuos gal pamiršau paminėti, už gėles, atvirukus ir dovanas. Jūsų parodytas nuoširdumas visuomet pasiliks mano širdyje.

Antanas Gendrėnas

Stayner-Wasaga

STAYNERIO - WASAGOS APYLINKĖS AUKOS TAUTOS FONDUI — $921.00

Wasaga Beach — $612.00

$100.00: V. Korsakas, A. Masionis, L. U. Opanavičiai; $30.00: A. Sekonis; $25:00: M. Dikčius, P. Juozaitis; $20.00: G. Buntinienė, L. Garbačiauskas, St. Jonaitis, P. Kirstukas, K. P. J. A. Liaubos, E. Tribinavičienė, P. Žaliauskas; $15.00: P. Čičinis, Missullis; $10.00: S. Bončkus, J. Macijauskas, A. Rimkus, A. Stančikas, T. Šiurna; $5.00: J. Lenkaitis, A. Račkauskas; $2.00: G. Sillaots.

Stayner — $129.00

$30.00: V. Juodišius; $20.00: J. Pakarna, V. Vasiliauskas; $10.00: B. Aselskis, J. Gavelis, J. Valantiejus; $7.00: A. Laucius; $5.00: J. Birštonas, P. Gurklys, E. Heikis, P. Kairys; $2.00: L. Jonelis.

Collingwood — $55.00

$25.00: adv. V. Augaitis; $20.00: R. Dūda; $10.00: V. Ručys.

Creemore — $45.00

$20.00: V. Belskis; $15.00: V. Stanevičius; $10.00: A. Gružinskas.

Phelpston — $65.00

$20.00: P. Remeika; $10.00: J. Gelažius, A. Svirplys, K. Šaltys, F. Žymantas; $5.00: A. Bernotas.

New Lowell — $10.00: Vl. Jasas.

Vespra Twp. — $5.00: K. Simonainaitis.

Aukos perduotos T. Fondo Kanados atstovybei. A. M.

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje
įsikūręs nuosavuose namuose —
Hamiltono Lietuvių Kredito Kooperatyvas "TALKA"
830 Main Street E., tel. 544-7125 L8M 1L6

Darbo valandos: pirmadieniais - ketvirtadieniais nuo 10 iki 5 val., penktadieniais nuo 10 iki 7 val., šeštadieniais nuo 9 iki 12 val. Liepos - rugpjūčio mėn. ir prieš ilgus savaitgalius šeštadieniais uždaryta.
Nemokama gyvybės ir asm. paskolų draudа.
Nemokamas pilnas čekių patarnavimas.
Kapitalas — virš $13,000,000.

MOKAME UŽ:
depozitus (P.C.A.) 6%
santaupas 9½%
term. depozitus 1 m. 10%
term. depozitus 3 m. 9¾%
pensijų fondas 10%

IMAME UŽ:
asmenines paskolas 12%
nekiln. turto pask. 11%

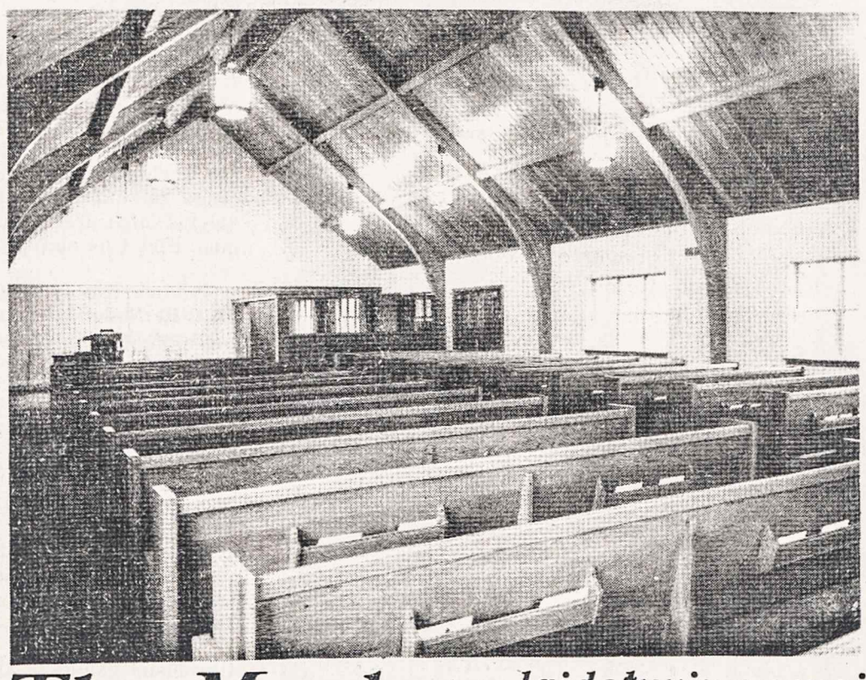

The Marlatt laidotuvių namai ir koplyčia
The J. B. MARLATT Funeral Home, Ltd.
615 Main Street East (East of Sanford)
Telefonas: 528-6303
HAMILTON, Ontario

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

LIETUVIŲ TAUTINIŲ ŠOKIŲ Instituto pirm. Galina Gobienė iš Detroito buvo atvykusi Čikagon aptarti 1980 m. vasarą Čikagoje įvykstančios VI tautinių šokių šventės reikalų. Tris dienas trukusiuose posėdžiuose dalyvavo LTŠI valdybos nariai, VI šventės meno vadovė N. Pupienė. Juose peržiūrėtas šventės repertuaras, parūpintas pilnas šokių aprašas, kad juos vienodai galėtų išmokti visos dalyvaujančios grupės. Tautinių šokių kursai šiemet bus surengti rugpjūčio 19 — 26 d. d. Dainavoje. Jiems vadovaus LTŠ Instituto pirm. G. Gobienė, talkinama kitų šios srities žinovų. Kursų globa rūpinasi JAV LB krašto valdyba, finansine globa — tautinių šokių šventes rengiantis oficialus vienetas Folk Dance Festivals, Inc.

KLEVELANDO "GRANDINĖLĖS" vadovas Liudas Sagys paskelbė liūdną pranešimą spaudoje. Juo atšaukiamas numatytas Čikagoje koncertas, kuriame turėjo būti pakartota išvykos Australijon programa, atsisakoma panašaus koncerto Toronte. Priežastis — laiko stoka kaikuriems "Grandinėlės" šokėjams dalyvauti repeticijose. Toliau L. Sagys atskleidžia dar liūdnesnes ateities perspektyvas. Kadangi iš "Grandinėlės" pasitraukia nemažai jos šokėjų bei muzikantų, o jiems pakaitų nebėra, atsisakoma rudenį turėjusio įvykti koncerto Pensilvanijos lietuviams, vėlesnių koncertų JAV sostinėje Vašingtone, mažesnio masto pasirodymų Ohio valstijoje ir Klevelande. Sustabdomos visos pagrindinės 1978-80 m. repeticijos. Dirbs tik jaunieji "Grandinėlės" šokėjai, globojami Albinos Walsh. Dėl šių nutarimų nebus pasinaudota stambesne finansine parama, kurią paskyrė Ohio Arts Council. Iš L. Sagio pareiškimo dvelkia nusivylimas kaikuriais "Grandinėlės" nariais, negalinčiais ar nenorinčiais toliau tęsti savo darbo. Tikėkimės, kad iškilusi nedarna bus išspręsta ir kad "Grandinėlė" vėl atgis. Būtų tikrai skaudu, jeigu jos pasirodymų tektų laukti iki 1981 m., kai bus išauginta su Albina Walsh repetuojančių jaunųjų šokėjų pamaina.

NUERTINGENO — SCHWAEBISCH GMUENDO lietuvių gimnazijos mokytojai ir mokiniai susitiks gegužės 27 d. Čikagoje įvyksiančiame suvažiavime. Rengėjai jau išsiuntinėjo informacijas visiems, kurių adresai buvo žinomi. Negavusieji pranešimų bei anketų prašomi atsiųsti savo adresus. Informacijas suvažiavimo reikalais teikia: Irena Lozaitytė - Pemkuvienė, 1022 Beau Brummel Dr., Sleepy Hollow, Dundee, Ill. 60119, tel. 312-426-2120; Vida Augulytė, 17702 Crestland Rd., Cleveland, Ohio 44119, tel. 216-481-0653; Jadvyga Kregždienė, 85-39 90 St., Woodhaven, N. Y. 11421, tel. 212-846-0510. Jei kas turi nuotraukų iš gimnazijos laikų, prašomi jas paskolinti J. Kregždienei. Padarius skaidres, jos bus grąžintos.

LIETUVIŲ PRANCIŠKONŲ VASARVIETĖJE Kennebunkporte šią vasarą stovyklaus: Lietuvių Fronto Bičiuliai birželio 30 — liepos 8 d. d., mokytojai liepos 8-14 d. d., ateitininkai sendraugiai liepos 11-19 d. d. Norintieji dalyvauti informacijos bei registracijos reikalais kreipiasi į vasarvetės vadovybę: Franciscan Guest House, Kennebunkport, Me. 04046, USA. Tel. 207-967-2011.

Brazilija

UŽGAVĖNIŲ DIENĄ kelios Sao Paulo lietuvių šeimos praleido Lituanikos stovyklavietėje, gėrėdamosios gamta ir tyru oru. Išvykų name pietavo 25 asmenys. Maisto patiekalus jiems paruošė p. p. Triūbienė, Masienė ir Kizeliauskienė. Pavakariams "auselių" iškepė O. Šimonienė, prisitaikydama prie Užgavėnių tradicijų. Tikimasi netrukus užbaigti artezinio šulinio įrengimą, kad stovyklautojai galėtų naudotis gausiu jo vandeniu.

JIEVA KUTKIENĖ kovo 3 d. Sao Paulo mieste atšventė savo 83-čią gimtadienį. Ji priklauso ankstyvųjų veikėjų gretoms. Kai pasklido žinia, kad Vila Beloje organizuojama lietuviška mokykla, Jieva su savo vyru Vincu pėsčiomis nužygiavo į šį Sao Paulo priemiestį, tada dar neturėjusį susisiekimo su centru. Rado ten ne mokyklą, o tik jos steigėjus, sukviestus konsulo P. Mačiulio. Jieva ir Vincas įsijungė į jų eiles. Jie taipgi daug dirbo, kai Villa Zelinoje buvo organizuojama lietuvių parapija. J. Kutkienė taipgi yra ir viena Katalikių Moterų Draugijos steigėjų, 8 kartus buvusi jos pirmininke, 14 metų dirbusi valdyboje. Savo jaunystę yra praleidusi ir šeimą sukūrusi Sibire. Turi gerą atmintį ir daug sukauptų įdomių atsiminimų, kuriuos reikėtų užrašyti ir išsaugoti ateičiai.

Argentina

FILMŲ AKTORĖ GRACIELA JAKAVIČIŪTĖ, filmų pasaulyje žinoma kaip Ana Bell, iš Ispanijos buvo atvykusi į Buenos Aires pas savo tėvus Liudą ir Gražiną Jakavičius. Pasikalbėjimą su šia lietuvių kilmės aktore televizijos programoje transliavo Mirta Legrand.

BOLESLOVAS IR STASYS RUKŠĖNAI, gimę Rygoje, po I. D. karo gyvenę ūkyje prie Saldutiškio, Argentinon atvyko prieš 50 metų. Čia jiedu sukūrė lietuviškas šeimas: Boleslovas — su Stefanija Kruopyte, Stasys — su Elena Baranauskaite. Jų vaikams pavyko baigti mokslus ir taip pat išlikti lietuviais. Penkiasdešimtmečio sukaktis buvo paminėta pietumis Boleslovo bityne, apie 45 km nuo Buenos Aires. Svečius aptarnavo trys Rukšėnaitės, kurių viena yra gydytoja, kita — gimnazijos mokytoja. Pietuose dalyvavo beveik 50 šių dviejų šeimų giminių ir bičiulių. Sukaktuvininkus sveikino visuomenininkas Z. Juknevičius, "AL Balso" leidėjas P. Ožinskas ir K. Račkauskas.

Australija

AUSTRALIJOS BALTIEČIŲ TARYBOS vadovybė rotacine tvarka keičiama kas dveji metai. Jai iš eilės vadovauja lietuviai, latviai ir estai Šiemet vadovybę perėmė estai su pirm. R. Kalamae. Kadangi jis gyvena Sydnėjuje, ten iš Adelaidės teko perkelti ir šios organizacijos būstinę. Pirmininko adresas: Mr. R. Kalamae, 68 Albert St., Revesby, N. S. W. 2212, Australia. ALB krašto valdyba savo atstovais į Australijos baltiečių tarybą paskyrė V. Patašių ir dr. R. Zakarevičių. Australijos baltiečių taryba jungia visus Australijoje gyvenančius lietuvius, latvius ir estus. Lygiagrečiai veikia jungtinis NSW valstijos baltiečių komitetas, kurio veikla ribojasi tik šia valstija. Dabartinis šio komiteto pirmininkas yra V. Patašius.

VASARIO 16 MINĖJIME Kanberoje, kur jį surengė vietinė ALB apylinkės valdyba su pirm. J. Lizdeniu, buvo priimta rezoliucija pasiųsti prašymą sovietų kompartijos vadui L. Brežnevui Kremliuje. Šiuo raštu jis prašomas išleisti iš kalėjimų tris lietuvius: V. Petkų, B. Gajauską ir N. Sadūnaitę. Primenama, kad nuteistieji nėra kriminaliniai nusikaltėliai, o tik žmogaus teisių gynėjai. Gi tas teises L. Brežnevas įsipareigojo gerbti savo parašu Helsinkio konferencijoje.

Britanija

SAVO GLOBĖJO ŠVENTĘ Londono lietuvių Šv. Kazimiero parapija kovo 4 d. pradėjo klebono kun. dr. J. Sakevičiaus, MIC, atlaikytomis Mišiomis ir pamokslu, o užbaigė metiniu Šv. Kazimiero klubo susirinkimu svetainėje. Jį pradėjo valdybos pirm. J. Babilius apžvalginiu veiklos pranešimu. Svarbiausias įvykis šiam klubui, remiančiam lietuvišką veiklą — šeštadieninės Londono lietuvių mokyklos atgaivinimas mokytojų R. Kinkos ir G. Domeikaitės dėka. Nors nuogąstauta, kad neatsiras mokinių, šiandien jau veikia dvi jų klasės. Metinį savo pelną klubas paskyrė: IV PLJ Kongresui — 300 sv., Religinei Lietuvių Šalpai Brooklyne, N.Y. — 100 sv., religinei kelionei į Aylesfordą — 65 sv., Šv. Kazimiero parapijai už naudojamas patalpas — 330 sv., Londono tautiniu šokių grupei "Lietuva" — 50 sv., šeštadieninės Londono mokyklos mokytojams — 50 svarų. Šv. Kazimiero klubui ir toliau vadovaus ta pati vėl perrinkta valdyba: prez. kun. dr. J. Sakevičius, MIC, pirm. J. Babilius, sekr V. Jurienė, ižd. I. Dailydė, revizorius J. Šemeta, nariai — A. Knabikas, A. Putinienė, A. Kriaučiūnienė, S. Kasparas ir P. Mašalaitis.

Vokietija

VLB TARYBOS POSĖDIS kovo 3 d. buvo sušauktas Romuvoje. Posėdžiauta nuo ankstyvo ryto iki vėlyvo vakaro. Naujon krašto valdybon išrinkti: Arminas Lapšys, Eugenija Lucienė, Justinas Lukošius, dr. Alina Plechavičiūtė-Veigel ir Algis Vitkus; kontrolės komisijon: ev. kun. Fr. Skėrys, Ričardas Tendzegolskis, Antanas Veršelis; į garbės teismą: pirm. prel. dr. Jonas Aviža, nariai— Jurgis Barasas ir Marija Šmitienė. Primenama, kad nuo š. m. sausio 1 d. padidinamas solidarumo mokestis VLB nariams. Dirbantieji turės mokėti po 2 DM, nedirbantieji — po 1 DM kas mėnesį. Ligšioliniai VLB narių solidarumo įnašai sudarydavo vos 5% visų metinių biudžeto pajamų. Dėlto buvo susilaukta priekaištų iš vokiečių įstaigų, finansiškai remiančių kultūrinę lietuvių veiklą.

VASARIO 16 GIMNAZIJOJE pirmasis 1978-79 mokslo metų pusmetis užbaigtas vasario 1 d. Šia proga apžvalginį pranešimą padarė direktorius V. Natkevičius. Gimnazija šiuo metu turi 60 moksleivių — 27 berniukus ir 33 mergaites. Iš užjūrio yra 19 moksleivių: 14 iš JAV, 3 iš Kanados ir 2 iš Venecuelos. Augščiausią pažymių vidurkį pasiekė: I. septintokas J. Činkus — 2,09; II. G. Ambrozaitis — 2,13 ir III. A. Gronau — 2,23, abu penktokai. Vokiečių gimnazijose augščiausias pažymys yra 1, žemiausias — 5. Geriausiu elgesiu pasižymėjo: septintokas V. Grigužis, aštuntokas B. Federavičius, septintokas R. Šneideris, šeštokai S. Zalatoriūtė ir D. Fernandez. V. Natkevičius taipgi pabrėžė, kad 1954 m. pradžioje, lygiai prieš 25 metus, Vasario 16 gimnazija iš Diebholzo persikėlė į Romuvą. Šiais mokslo metais egzaminus laiko 4 abiturientai vokiečių Weinheimo gimnazijoje.

Po baltiečių vakaro Kanados parlamento rūmuose š.m. vasario 21 d. pronuncijus arkiv. A. Palmas pakvietė keletą baltiečių į pronunciatūros namus kaip savo svečius. Nuotraukoje: Latvijos konsulo žmona R. Upenieks, pronuncijus ir kun. dr. V. Skilandžiūnas. Nematyti Latvijos konsulo dr. Upenieks, kuris įteikė pronuncijui P. Babin knygą "Silent Churches", ką tik išleistą Čikagoje. Pronuncijus gyvai domėjosi šiuo leidiniu

Galinga valstybė bijo tikinčiųjų piliečių

Sovietų Sąjunga — viena galingiausių pasaulio valstybių bijo . . . katekizmo • Šis rašinys paimtas iš "Aušros" 13 nr.

Prieš du dešimtmečius, pasibaigus niūriajai stalinizmo epochai, Tarybų Sąjunga pradėjo intensyvia dialogų politika. Ši politika davė gana apčiuopiamų rezultatu: "šaltąjį karą" pakeitė sustiprėję prekybiniai ir kultūriniai ryšiai tarp Rytu ir Vakaru. Tai, visu pirma, dialogo tarp TSRS ir JAV, VFR bei kitų Vakaru valstybių rezultatas. Net svarbiausiam dabartiniam TSRS priešininkui — Kinijos Liaudies Respublikai, kuri vis dar nesileidžia į kalbas, Tarybų Sąjunga atvira dialogui.

Vyksta intensyvus dialogas ir šalies viduje tarp valdžios atstovu ir tarp įvairiausių visuomenės grupiu, sluogsniu, įvairių specialybių bei pomėgių žmoniu: darbo pirmūnų, propagandistu, automėgėjų, sodininkų, žūklės mėgėjų, šunu bei karvelių augintoju, filatelistu ir dar daugybės kitų grupuočių, draugiju bei sąjungu. Net su nusikaltėliais kalinimo vietose pastoviai kalbamasi.

Bet yra viena gyventojų kategorija, su kuria tarybiniai valdžios atstovai niekada jokio dialogo nenori ir, kaip atrodo, nė nesirengia kalbėtis. Tai tikintieji.

Jei kaikuriose respublikose tikintieji sudaro nedidelę gyventojų dalį, tai Lietuvoje jų — daugiau nei pusė gyventojų. Patys ateistai tvirtina, kad Lietuvoje šiuo metu apie 50% tikinčiųjų. O žinant ateistų "objektyvumą", galima drąsiai sakyti, kad tiki nemažiau 70-75% gyventojų. Juk, skaičiuodami tikinčiuosius, ateistai visus pedagogus, mokslinius darbuotojus, medikus, inžinierius laiko ateistais. Tuo tarpu nemaža dalis šių specialybiu žmonių yra tikintys. Dalis jų tikėjimą išpažįsta slapta. Nemažai netgi partijos narių, ypač kaime, laiko save tikinčiaisiais, nors ir slaptai, tuokiasi ir krikštija vaikus bažnyčioje.

Į tikinčiųju bandymus pradėti dialogą valdžios organai dažnai atsako: "Religijos klausimas Tarybu Sąjungoje yra išspręstas ir jokiu papildomų diskusiju vesti nėra jokio reikalo".

Yra įstatymai, nemažai nutarimu, papildymų, kurie reguliuoja religinę veiklą. Tačiau kiekvienoje veikloje visada iškyla daug neaiškumų, neteisingų įstatymų ar įstatų aiškinimų, kartais net nusižengimų, todėl periodiški susitikimai su valdžios atstovais būtų tikslingi. Tik keista: religijos, Bažnyčios reikalus valdžios atstovai sprendžia visada "aiškiai". Tik, deja, ne tikinčiųjų labui; tikintiesiem dėlto labai ir labai daug kas neaišku. Norėdami ką nors išsiaiškinti, jie atsimuša į šaltą ir kietą biurokratizmo sieną.

Tiesioginiai respublikos valdžios organų ryšiai su dvasiškija palaikomi tik per vieną asmenį — religinių reikalų įgaliotinį. Jo funkcija — stabdyti religijos veiklą ir skaldyti Bažnyčią. Vietiniai valdžios organai: rajonų, apylinkių, miestų vykdomųju komitetų pirmininkai vienu iš savo veiklos uždavinių laiko pareigą visokeriopai kenkti Bažnyčiai ir visokiausiom priemonėm, kurių jų veiklos arsenaluose tikrai netrūksta, trukdyti normalią jos veiklą — kažką uždrausti, nugriauti, neleisti. Iš šalies žiūrint, susidaro įspūdis, kad jiems duotas uždavinys — kuo labiau nuteikti plačiąsias liaudies mases prieš Tarybų valdžią. Ir, reikia pripažinti, kad šioje srityje jie pasiekė tikrai neblogų rezultatų!

Tiesa, su plačiąja visuomene (tikinčiaisiais) yra dar viena bendravimo forma — ateistinės paskaitos. Bet čia jau daugiau monologas, negu dialogas — kalba tik viena pusė — ateistai. Kam nors iš tikinčiųjų klausytojų pabandžius polemizuoti arba priminti apie įvairius religinės veiklos trukdymus, lektoriai vengia atsakymo, teisindamiesi, kad jie nesą kompetentingi šiuo klausimu, kad nėra laiko, kad jie nesiruošią leistis į polemiką; o klausimų srautui nesibaigiant, staiga gęsta šviesa ir pradedamas demonstruoti ateistinis filmas.

O su eiliniais tikinčiaisiais, išdrisusiais užsiimti nors šiek tiek aktyvesne religine veikla, dialogą jau veda dar viena valdžios instancija — KGB.

Bet kodėlgi, būtent, ši instancija? Juk visi žinome, kad milicija kovoja su visuomenės priešais, o Saugumo organai — su valstybės ir partijos priešais. Tad nejau aktyvieji tikintieji pavojingesni už vagis, plėšikus, žmogžudžius, prievartautojus, kuriais domisi tik milicija?

Tad kodėl visdėlto valdžios organai vengia dialogo su tikinčiaisiais? O gal jie . . . bijo? Atrodytu nesąmonė: viena iš pačiu galingiausių pasaulio valstybiu turinti savo dispozicijoje sunkiai įsivaizduojamą atominį ir raketinį arsenalą, valstybė, kurios sienas saugo milijonai ginkluotu iki dantu karių, bijo, ir ko bijo — moterėlės, pardavinėjančios devocionalijas, bijo žmogaus, spausdinančio ir platinančio katekizma, bijo kunigo, mokančio vaikučius poterėlių, bijo paties katekizmo! . . . Sunku patikėti, kad tokia milžiniška valstybė bijotų tikėjimo, kurio kertiniai akmenys — Dievo ir artimo meilė. O vistik bijo — kitaip Saugumo organai nesidomėtu Bažnyčios reikalais. Tai verčia giliai susimąstyti.

Nors Lietuvos Katalikų Bažnyčia valstybės laikoma Pelenės vietoje, ji yra lojali valstybei. Bent stengiasi būti lojali. Tiesa, praeityje būta susidūrimų, nes, keičiantis santvarkai, tarybiniai pareigūnai buvo labai nepakantūs Bažnyčiai. Šiuo metu nė vienoje Lietuvos bažnyčioje kunigai neragina parapijiečių sabotuoti, kenkti valstybei. Priešingai — jie ragina, kad tikintieji būtų geri, dori visuomenės nariai ir savo sąžiningu darbu galėtų būti pavyzdžiu kitiems.

Šiuo metu valdžia kovoja už žmonių dorovingumą. Juk net ir pati tobuliausia ideologija negalės sukurti šviesios ateities, jei visuomenės nariai ištvirkaus, gers, jei vis labiau plis smurtas, venerinės ligos. Ir čia Bažnyčia galėtų valstybei būti gera padėjėja. Su išvardintomis blogybėmis ji kovoja per visą savo egzistavimo istoriją, ir šitos kovos iš jos pasimokyti galėtų visi. O rezoliucijos ir nutarimai tų blogybių nenugalės.

(Nukelta į 6 psl.)

Testamentai gyvenantiems Lietuvoje

J. Vaič[illegible]nas

Kaip "Gimtasis K r a š t a s" 1978 m. 49 nr. rašo, iš JAV Detroito pavergtoje Lietuvoje lankėsi advokatė Stefanija Masytė, kuri yra, "pažangiosios" (komunistinės) spaudos bendradarbė. Ją į pavergtą Lietuvą atvykti pakvietė "Tėviškės" draugija. Ji turėjo progos apsilankyti Andrioniškyje, savo tėvo tėviškėje. Normalūs turistai pavergtoje Lietuvoje negali aplankyti savo ar savo tėvų tėviškių, nes jie turi važiuoti ten, kur nurodo KGB.

Ar S. Masytė į pavergtą Lietuvą atvyko savo, ar "Tėviškės" draugijos pinigais, ar apsimokėjo iš testamento, kurį ji tvarkė, nepasakyta. Ji vieną palikimą tvarkė kaip advokatė ir kaip įgaliotinė. Esą ji apmokėjo visas susidariusias išlaidas, o likusius pinigus atvežė į pavergtą Lietuvą mirusiojo artimiesiems. Nepasakyta, kiek tų pinigų buvo pagal testamentą. Galima į Lietuvą atvežti tik 10% viso palikimo ir pasakyti, kad tiek jo liko. Ji nepasako, koks jos honoraras kaip advokatės ir kaip įgaliotinės. Rodos, JAV ir Kanadoje advokatai ir įgaliotiniai gauna po 4-5% nuo palikimo. Advokatai dirba trumpai ir tik įstaigose, o įgaliotiniai — ilgai ir įvairiose vietose.

S. Masytė 1976 m. lankėsi pavergtoje Lietuvoje ir Vilniuje susipažino su "Injurkolegija" bei jos darbu. Dabar ji tą instituciją perša laisvojo pasaulio lietuviams, kad per ją būtų siunčiami palikimai į pavergtą Lietuvą. Keisčiausia, kad S. Masytė nei kaip advokatė, nei kaip įgaliotinė nežinojo adresų tų asmenų, kuriems teko palikimas. Ji kreipėsi į "Injurkolegiją" Vilniuje, kad ji surastų palikimo gavėjus. Ji sako: "Testamentas turėjo pereiti teismą Detroite. Paskui reikėjo apmokėti palaidojimo ir visas kitas testamente nurodytas išlaidas. Mūsų valstybė paėmė 10%".

S. Masytė nepasako, kokią dolerių sumą sumokėjo valstybei, nes nuošimčiai nieko nesako, jei nežinomas palikimo dydis pinigais. Palikimą ji nuvežė į Vilnių čekiais, už kuriuos Amerikoje teko sumokėti bankui po $10 už čekį arba $90 iš viso. Čekiai devyniems palikimo gavėjams buvo įteikti "Injurkolegijos" įstaigoje, Vilniuje. Taigi, palikimo gavėjai į rankas dolerių negavo, o tik čekius. Tuos čekius teks iškeisti banke į rublius. Nepasakyta, po kiek jie gaus už vieną dolerį. Normaliai dabar už JAV dolerį išmoka 60 kapeikų, o už kanadišką — 40 kapeikų. Už 40 kp. pavergtoje Lietuvoje galima nusipirkti 100 gr. sviesto, jeigu jo yra krautuvėje. Nepasakyta, kokį nuošimtį pasiėmė "Injurkolegija".

Amerikoje, Niujorke, "Injurkolegija" turi savo advokatų firmą, kuri sudaro: Wolf, Popper, Ross. Ši firma, "gindama" Lietuvoje gyvenančių įpėdinių turtinius interesus Amerikoje, pasiima 25% viso palikimo kaip honorarą, o "Injurkolegija" — 10%. Pagal amerikiečio teisėjo pasakymą, tai didelis plėšikavimas. Nuo $100.000 palikimo vien tos dvi institucijos pasiima $35.000. Jei po $10.000 pasiima mūsų valstybė ir Maskva, advokatai, įgaliotiniai ir t. t., kas belieka palikimo gavėjams? Bet to plėšikavimo niekas nesustabdo. Todėl kaikurie tautiečiai ir sako, kad geriau palikimą palikti savo tautos reikalams ar vertingoms lietuvių organizacijoms, institucijoms, negu pinigus atiduoti mūsų tautos pavergėjui ar svetimiems advokatams.

S. Masytė tvirtina, kad kiti testamento vykdytojai savo darbo gerai neatliks. Tai galį padaryti tik "Injurkolegijos" atstovai — Wolfai, Rossai, Popperai ir panašūs. Esą veikėjai kalbina: "Palikite turto sutvarkymą man — pasiųsiu giminaičiams paketus. Kai ž m o g u s miršta, tie "veikėjai" ima siųsti cukrų ar kokią kitą "durnystę", išeikvoja pinigus, nemažai jų patys pasiglemžia. Tai yra labai negerai, bet didelis biznis, kaip mes sakome Amerikoje". Prie tokio "biznio" prisideda ir S. Masytė, iš karto pasiimdama net dvejas pareigas, ir advokatai paimdami net 25% nuo palikimo. Į pavergtą Lietuvą siunčiamos medžiagos ir kitokios prekės, kokių pageidauja siuntinėlių gavėjai, o ne cukrus, kaip S. Masytė nuskiedžia su savo pašnekovu.

S. Masytė net neprimena, kad iš $600 siuntinėlio vertės apie $400 pasiima Maskva. Už 20 siuntinėlių Maskva pasiims apie $8000, o jei palikimas didesnis, pasiims $15-20.000 ir daugiau. Normalus testamento vykdytojas už siuntinėlių pasiuntimą negauna nė vieno dolerio, nors jis daug dirba. Jis gauna 5% palikimo už visus atliktus darbus, kurie užtrunka apie metus laiko.

S. Masytė nepataria siųsti į Lietuvą siuntinių, nes ten gyvenantiems jie nereikalingi. O su siuntinėliais gautas medžiagas parduoti kitiems esą netiktų, nes tai būtų uždarbiavimas kito žmogaus prakaitu uždirbtais pinigais. Bet gryni doleriai kuriuos pasiima Maskva ir jos tarnai, ar ne prakaitu uždirbti? Jei pavergtoje Lietuvoje žmonės visko turi, kodėl atsiranda daug tokių, kurie prisiųstas medžiagas perka? Jas perka net komunistai. Ar geriau palikimą gauti geromis medžiagomis, ar rubliais ir paskui ieškoti nusipirkti iš JAV atsiųstų medžiagų? Kad pavergtos Lietuvos žmonėms siuntinėliai nereikalingi, tvirtina Lietuvos pavergėjai ir jų bendradarbiai.

Davis Knox ir Regina (Stočkutė) Knox

kviečia visus atsilankyti į

"THE HALFWAY HOTEL", R. R. #1,

GRANDE POINTE, Ont.

(519) 352-6008

Patogūs kambariai ir geras maistas. **Vasarą** ideali vieta žvejams, medžiotojams, vandens sportininkams, **žiemą** — poledinei žūklei, motorinių rogių sportui (skidooing).

Visada — užeiga su muzika, šokiais.

NĖRA NEI PIRMAEILIŲ, NEI ANTRAEILIŲ KANADIEČIŲ

Mūsų krašte kiekvienas Kanados pilietis yra *kanadietis*, nežiūrint jo kilmės . . . nežiūrint į tai, ar jis Kanadoje gimęs, ar Kanadon imigravęs.
Kanadoje mes gerbiame kiekvieną žmogų kaip individą. Gerbiame jo rasę, kultūrinę kilmę ir jo religines bei dvasines vertybes.
Kiekvienas kanadietis naudojasi kitų kanadiečių talentais, sugebėjimais ir jų įnašais į Kanados gyvenimą. Tai gelbsti Kanadai tapti iškiliu kraštu.

Jūsų Kanados vyriausybė, tęsdama savo nuolatinę daugiakultūriškumo programą, steigia ir administruoja įvairius projektus. Tuo ji skatina visus kanadiečius išlaikyti savo kultūrą ir *su pasididžiavimu* ja dalintis su kitais kanadiečiais.
Vienas iš jūsų ministerio daugiakultūriams reikalams uždavinių yra užtikrinti lygias galimybes ir teises *visiems* kanadiečiams, nežiūrint jų tautinės ar kultūrinės kilmės. Jūsų ministeris taip pat prižiūri, kad daugiakultūriškumo idėja būtų tinkamai išlaikyta visoje jūsų Kanados vyriausybės veikloje bei visuose projektuose. Tai gelbsti Kanadai būti tikru daugiakultūriu kraštu.
Šitos Kanados vyriausybės nuolatinės daugiakultūriškumo programos kovoja už *visų* kanadiečių skirtingumus ir už jų lygybę. Visi kanadiečiai yra *lygūs*. Nėra nei pirmaeilių, nei antraeilių kanadiečių . . . visa tai — mūsų daugiakultūriškumo programos dėka.

DAUGIAKULTŪRIŠKUMAS

vienybė per tarpusavį supratimą

Honourable Norman Cafik
Minister of State
Multiculturalism

L'honorable Norman Cafik
Ministre d'Etat
Multiculturalisme

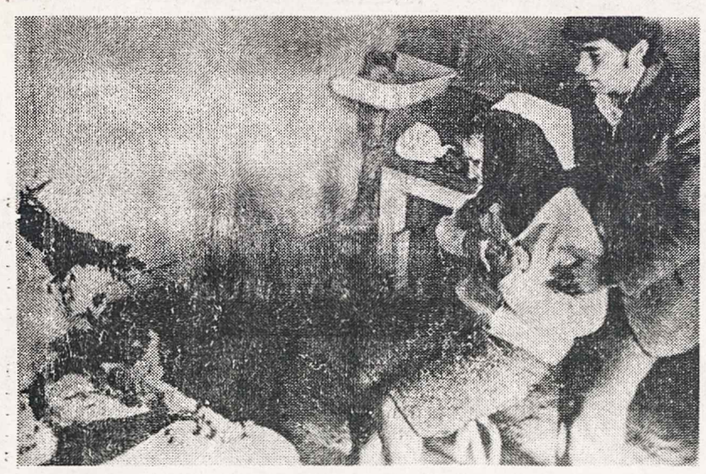

A.a. ANTANAS KALINAUSKAS, susideginęs 1976 m. rugpjūčio 10 d., miręs rugpjūčio 11 d. Latvijoje, palaidotas Vilkaviškyje. Nuotraukoje, šalia velionies, jo motina ir brolis

Lietuvos laivas be uosto

Mūsų bendradarbio pranešimas iš Vašingtono

Kovo 19 d. suėjo 40 metų, kai hitlerinė Vokietija įteikė Lietuvai ultimatumą, reikalaudama atiduoti Klaipėdą ir Klaipėdos kraštą. 1939 m. kovo 23 d. Hitlerio kariuomenė užėmė šią Lietuvos žemės dalį, o į vadinamos "pergalės" paradą Klaipėdoje atvyko ir pats Hitleris, atplaukęs viename iš grupės karo laivų. Netekusi Klaipėdos, Lietuva, o ypač jos laivynas, liko be savojo uosto.

Nuo 1951 m. pirmųjų dienų "Amerikos Balse" Vašingtone tebedirba buvusio Lietuvos karo laivo "Prezidentas Smetona" kapitono pavaduotojas, o vėliau ir jo kapitonas Povilas Labanauskas. Šios sukakties proga klausiamas kpt. P. Labanauskas papasakojo eilę prisiminimų.

"Apie kovo 19 dienos ultimatumą mažai žinojome, — pasakoja kpt. Povilas Labanauskas, ir nemanau, kad buvome gavę kokių nors instrukcijų. Laivo kapitonas mjr. Kaškelis būtų painformavęs. Kovo 22 d. vakare vakarieniavau prekybiniame laive "Panevėžy" su laivo kapitonu Monkevičium. Grįžęs iš miesto, vienas jo padėjėjų pasakojo vakare stotyje matęs daug žydų, kurie perpildę traukinį į Kauną. Kovo 23 d. rytą sirenos nustebino miestą, ir iš daugelio langų pasirodė hitlerinės vėliavos. Prie laivo bematant atsirado uniformuotas vokiečių jaunimas. Kiek prisimenu, tuojau pasiunčiau kulkosvaidininkus sukinėtis apie laivo ginklus ir, kapitono leidimu, įsakiau kurti katilus galimam pajudėjimui nuo kranto.

Netrukus laive pasirodė plk. P. Kutka iš technikos štabo Kaune. Jis papasakojo apie ultimatumą ir Klaipėdos perleidimą Vokietijai. Tai buvo pirmoji oficiali žinia iš krašto apsaugos ministerijos, nors vokiečių smogikai jau stovėjo prie laivo. Plk. P. Kutka taip pat pasakė, kad vokiečių laivyno eskadra su Hitleriu jau esanti pakeliui į Klaipėdą. Pulkininkas nesipriešino mūsų pasiūlymui išplaukti į jūrą ir plaukti į Šventosios uostą, kurin, žinojom, negalėsim įplaukti.

Pastebėję "Prezidento Smetonos" dūmus, kiti uoste stovėję laivai — "Panevėžys", "Šiauliai" ir "Utena", pajūrio policijos laivai "Partizanas", "Savanoris", "Audra" ir kiti ruošėsi judėti jūros link.

Karo laivui pajudant nuo krantinės, joje liko įgulos narių šeimos, draugai ir pažįstami su nežinomos ateities išraiška veiduose. Karo laivo vėliava — geltona, žalia, raudona su Vyčio kryžiumi raudoname skyde — buvo pakelta jau iš ryto. Taip kovo 23 d. paskui karo laivą 'Prezidentas Smetona" iš Klaipėdos uosto išplaukė ir eilė Lietuvos laivų. Išplaukėme liūdni, bet su viltimi kada nors sugrįžti.

Kaip vėliau teko patirti, netrukus po mūsų išplaukimo į jūrą Klaipėdon atplaukė vokiečių laivyno eskadra su Hitleriu. Tuo tarpu mes pasiekėme Šventosios uosto angą ir ten nuleidome inkarą. Mažesnieji laiveliai įplaukė uostan, o prekybiniai laivai nuplaukė toliau į šiaurę — į Liepoją, Venspilę, Rygą. Karo laivui įplaukimas į tuos uostus būtų reiškęs internavimąsi, dėlto jis pasiliko jūroje.

Man rūpėjo, — pasakojo kpt. P. Labanauskas, — rasti kokią nors išeitį. Tad, kapitonui sutikus, valtimi persikėliau į krantą ir išvykau iš Šventosios į Kauną pasirūpinti Šventosios uosto pagilinimu. Bet vėl susidūrėm su sunkumais. Žemsemės liko Klaipėdoje; geriausiu atveju jas dabar galėjom samdyti Liepojoje. Bet tai užtruko jau mėnesius. Kai kildavo didesnis vėjas ar audra, pakeldavom inkarus ir plaukdavom gilyn į jūrą.

Vėliau, 1941 m. atsiradęs Amerikoje, sužinojau, kad apie mūsų klajones ir 'laivą be uosto' rašė net Amerikos dienraščiai. Niujorko dienraštis "Daily Miror" net laivo nuotrauką įdėjo skyriuje "Believe it or not".

— Ar nesusidarė problemų su kuru? — paklausiau.

— Anglių plaukdavom į Liepoją, — tęsė kpt. P. Labanauskas, — nes pagal tarptautinį jūrų įstatymą galėdavom stabtelėti 24 valandom neutraliuose uostuose pasikrauti anglių ir pasiimti maisto. Ta teise ir Latvijos svetingumu pasinaudojom 1939 m. Velykas praleidome Liepojoje, kurion tuo metu sugužėjo ar ne septynetas Lietuvos laivų. Vienoje Liepojos šventovėje per tas Velykas skambėjo lietuviškos giesmės, lydimos vilties kada nors grįžti į lietuvišką Klaipėdą. Jūrininkų balsai galingai įsijungė į vietos lietuvių minią.

— Ar pavyko kada nors įplaukti Šventosios uostan?

— Taip, įplaukėm, bet tiksliai neatsimenu kada. Lietuvos jaunimas net geležinkelio šaką į Šventąją statė. Atsimenu 1939 m. gruodžio 11 d., kai, tapęs šio karo laivo kapitonu, jį išvedžiau į jūrą. Ta proga ties Birutės kalnu nuleidome jūron eglių vainiką pagerbti jūrose žuvusiem Lietuvos jūrininkam, skautam, žvejam ir jūros šauliam. Daug žvejų stebėjo laivo išplaukimą ir grįžimą iš seklaus uosto. Žiemos audros vėliau užnešė smėliu uosto angą...

Šioje vietoje kpt. Labanauskui teko atsiminimus nutraukti, nes jį pašaukė skubiems tarnybiniams reikalams. Pas mane liko užrašyta eilė klausimų. Atsakymų į juos teks laukti kita proga.

Jaunimo kongreso žinios

Buvo rašyta, kad IV PLJK proga organizuojamos keturios ekskursijos studijų dienų metu ir trys ekskursijos po kongreso. Pirmos keturios ekskursijos (pagal paskelbtus maršrutus a, b, c, d) prasidės Ostendėje, Belgijoje, liepos 19 d. Tikslus laikas bus paskelbtas pasibaigus registracijai ir užsakius laivą, plaukiantį per kanalą. Visos keturios ekskursijos baigsis liepos 27 d. Frankfurte bus parūpinti ekskursantams viešbučiai, už kuriuos patys turės užsimokėti. Maistu ekskursantai rūpinasi patys.

Likusios trys ekskursijos (pagal paskelbtus maršrutus e, f, g) prasidės liepos 30 d. Frankfurte. Visos baigsis numatytą dieną, paskelbtą kelionių maršrutuose (kelionės e ir f — rugpjūčio 10, o ekskursija g — rugpjūčio 7). Šios trys ekskursijos baigsis Frankfurte. Norintiems iš Frankfurto skristi patariama rezervuoti skrydį sekančiai dienai iš ryto ir pernakvoti Frankfurte.

Frankfuto viešbučių kainos labai įvairios. Pigiausi kambariai vienam asmeniui be atskiro dušo ir prausyklos — 30 DM, su dušu arba prausykla maždaug 20DM daugiau. Dvigubi kambariai kainuoja 50DM. Šiaip atvykstantys į kongresą turistai gali kreiptis Frankfurto pagrindinėje stotyje į "Zimmervermittlung", kur bus nurodyti tinkamiausi viešbučiai. Bus galima ir angliškai susikalbėti.

Atstovų ir dalyvių registracijos anketose buvo išspausdintas klaidingas stovyklos telefono numeris. Pranešam, kad stovyklos raštinės telefono numeris bus (01)891-2020. Raštinė veiks nuo liepos 9 d.

Sausio pradžioje buvo išsiuntinėti laiškai lietuviškų laikraščių, žurnalų ir radijo valandėlių redaktoriams, kuriuose prašoma paskirti atstovus į IV PLJK. Į šį prašymą atsiliepė šie redaktoriai: "Draugo", "Darbininko", "Ateities", "Skautų Aido", "Europos Lietuvio", Romos ir Vatikano radijų lietuviškų valandėlių, "Pasaulio Lietuvio" ir "Amerikos Balso". "Europos Lietuviui" atstovaus Jonas Podvoiskis iš Anglijos, "Ateičiai" Petras Kisielius iš Čikagos, "Skautų Aidui" — Raminta Jelionytė iš Čikagos. Petras ir Raminta abu yra IV PLJK atstovai. Romas Sakadolskis, PLB valdybos vicepirmininkas ir "Pasaulio Lietuvio" redakcijos narys, dalyvaus IV PLJK-se, atstovaudamas "Pasaulio Lietuviui" ir "Amerikos Balsui".

Primename turistams, kad Vokietijoje iš anksto užsakius viešbutyje kambarį, paprastai atvykimo dieną reikia iki 7 v. vakaro prisistatyti arba viešbučiui aiškiai pranešti kada atvykstat. Išvykimo dieną reikia išsikraustyti iki 11 v.r.

IV PLJK prezidiumo reikalų vedėjas Kęstutis Ivinskis užmezgė ryšį su vokiečių spaudos ir radijo atstovais, informuodamas juos apie IV PLJK. Jis ruošia trumpas informacijas vokiečių kalba apie Lietuvą, lietuvius išeivius ir lietuvių jaunimą. Informacijas įteiks vokiečiams žurnalistams.

IV PLJK Vokietijos atstovų suvažiavimas įvyko kovo 10-11 d.d. Pirmininkavo VLJS pirm. ir IV PLJK prezidiumo sekr. Rainis Valiūnas. Atstovai buvo supažindinti su praėjusiais trim kongresais ir IV PLJK pasiruošimo eiga. Vincas Bartusevičius, studijinės programos komisijos pirm., kalbėjo apie studijų dienų programą. Atstovai pasirinko būrelius, kuriuose jie norėtų dalyvauti kongreso metu. Jie pasižadėjo paruošti diskusinę medžiagą pagal savo pasirinktas temas ir gegužės mėnesį vėl susirinkti diskusijoms.

Gitos Kupčinskienės vadovaujamas Bostono Etnografinis Ansamblis atliks meninę programą IV PLJK uždarymo koncerte Frankfurte liepos 28 d. Šis ansamblis yra pasižymėjęs lietuviškų vestuvinių papročių vaidinimu.

Pagal informacijas, gautas iš Š. Amerikos, ir pagal užsiregistravusiųjų IV PLJK būstinėje skaičių, atrodo, kad norinčių dalyvauti stovykloje yra daugiau, negu bus galima sutalpinti. Stovykloje galės dalyvauti daugiausia 450 jaunuolių.

Rūta-Ona Šiūlytė

Edmontono lietuvių jaunimas dalyvauja Vasario 16 programoje L. Namuose

Iškeliavusį prisimenant

AL. GIMANTAS

Sąžinėje truputį neramu pasidarė perskaičius rašto bičiulio ir beveik kaimyno Alfonso Nako taiklius žodžius apie **Julių Kaupą** jo mirties penkioliktosios metinės sukakties proga (†1964). Nelinksma tai proga, bet įsipilietinusi nerašyta taisyklė lyg ir reikalauja minėti linksmas ir liūdnas sukaktis. Pats Julius, tiesa, niekada nebuvo formalistas, tad ir sukakčių (amžiaus, mirties) prisiminimai vargu ar būtų vertinami kaip išliekamos vertės dalykai. Būdamas tikrai kuklus bei nepretenzingas, niekados nesijautė iškilesniu tiek savo profesiniame, tiek ir kūrybiniame gyvenime.

Velionis savo talentus puoselėjo daugelyje sričių: literatūroje, tapyboje, muzikoje, teatre. Visose tose srityse jis lengvai orientavosi, visada turėjo atsakymus į iškeltus klausimus. Diskusijose ar šiaip eilinėse svarstybose Julius pirmiausia buvo atidus klausytojas, tik po to dalyvis, bandąs temą ar klausimą paryškinti, specifikuoti, reikalui esant, net ir savuosius papildymus ar paaiškinimus pateikti.

Julius buvo žinomas bičiulių tarpe rimtu savo humoru, jei taip galima pasakyti. Buvo nepakeičiamas net ir rimtų situacijų atvejais. Tokiu momentu jo tartas vienas kitas taiklus žodis ar sakinys tuoj pat nušviesdavo pašnekovų veidus, atsirasdavo šypsena, kartais tiesiog gelbstinti ir visai įtemptą padėtį.

Gyvenime buvo itin didelis džentelmenas, gal net ir su truputį "senstelėjusia" maniera. Pavyzdžiui, susitikimuose nevengdavo ponioms bučiuoti rankų. Jei kartais, jam namuose besėdint, netikėtai atklysdavo svečių ir jų tarpe būdavo bent viena moteris, tuoj pat nubėgdavo į kitą kambarį ir sugrįždavo švarką užsivilkęs. Juk nesėdėsi prie moterų vienmarškinis...

Svetinguose Juliaus ir Dalios (Galaunytės) Kaupų namuose po kiekvieno literatūrinio vakaro, popietės, meno parodos ar koncerto rinkdavosi menininkai ir svečiai tolimesniam jaukiam pažmoniui, diskusijoms, vaišėms. Tos prailgintos vakaronės su kūrėjais ar interpretatoriais Juliaus ir Dalios globoje liko neužmirštamomis akimirkomis, kurios įgalino plačiau ir giliau pažinti ryškesnius menų pasaulio veidus ir asmenybes.

Naujo panašaus lygio kritiko, humoristo, eseisto, kūrėjo neturime. Vadinasi, jo paliktoji vieta taip ir liko neužpildyta. Puslapių skaičiumi jo literatūrinis palikimas nėra didelis, bet šiuo atveju dar kartą pasitvirtina taisyklė, kad apie kūrybą ir jos svorį bei įtaką sprendžiama ne vien iš puslapių gausos...

Graudu buvo tuomet, liūdna ir dabar, kai prisiverti žvelgti į tą nelemtąjį faktą, kad Juliui teko palikti toli gražu neužbaigtą kūrybinį gyvenimą, galima sakyti, pačioje pajėgumo viršūnėje. Tai gyvenimo nelemtis, vaizdžiai primenanti visų mūsų likimo trapumą ir fizinę menkystę.

NAUJA *Anatolijaus Kairio* *poema*

"Laisvės sonata"

Simo Kudirkos šuolis poetinėje vizijoje, 40 dail. D. Kizlauskienės iliustracijų, didelis formatas, kieti viršeliai, gražiai išleista knyga. Tinka mokyklai, jaunimui ar dovanai betkuria proga. Kaina $6.00

Užsakymus siųskite:

Mr. A. Kairys, 4304 West 55th St., Chicago, Ill. 60632, USA.

Dainuokite kartu, su Lietuvos solistais –

Edmundu Kuodžiu ir Jonu Girijotu

klausydami jų naujai įdainuotų duetų albumo

"KUR TAS ŠALTINĖLIS"

Šiame DVIEJŲ ilgo grojimo, stereofoninių plokštelių albume įdainuota net 27 gražios lietuviškos dainos ir kūriniai su įvairių instrumentinių grupių bei pianistės palyda.

Šių dviejų plokštelių albumo kaina: **$13.95** (JAV) Persiuntimo išlaidom į Kanadą pridedama **$2.00.** Su užsakymu kartu pasiųskite ir čekį. Užsakymus siųsti:

Prof. J. Stukas, Director
"Rūta" Lithuanian Radio Club, Inc.
1467 Force Dr., Mountainside, N.J. 07092, USA

Galinga valstybė...

(Atkelta iš 5-to psl.)

Bet grįžkime prie dialogo. O jis vyksta "neakivaizdiniu" būdu.

Ilgai ateistai drabstė purvais religiją ir jos tarnus, nesulaukdami jokio atkirčio. Kai dienos šviesą išvydo "LKB Kronika", ateistų išpuoliai ir šmeižtai vis dažniau gauna triuškinantį smūgį, ne jėgos, o tiesos smūgį. Į kiekvieną ateistų provokaciją ar šmeižtą šis leidinys atsako svariais argumentais, paremtais įstatymų straipsniais, tarptautine teise, tarpvalstybinių susitarimų rezoliucijomis ir bendražmogiškosios moralės principais.

Mūsų Bažnyčia — kankinių Bažnyčia. Persekiojimai tik labiau ją užgrūdina. Bažnyčia nepralaimės, kaip nepralaimėjo du tūkstančius metų. Pralaimi tie, kurie prieš ją kovoja, kurie bijo dialogo su tikinčiaisiais.

O iš nuoširdaus dialogo su tikinčiaisiais, su Bažnyčia daug laimėtų mūsų visuomenės dvasinis gyvenimas.

Kuo greičiau ateistai tai supras, tuo daugiau pasitarnaus visuomenės gerovei.

R. Viskanta

Lietuviška baldų dirbtuvė Toronte

Daromi nauji minkšti baldai ir aptraukiami seni PIGIA KAINA. P. LUBYS. Tel. 638-3171, 663-9096

TORONTO MIESTAS

Atmatų išvežimo tvarkaraštis

DIDYSIS PENKTADIENIS – 1979 m. balandžio 13 ir VELYKŲ PIRMADIENIS – 1979 m. balandžio 16

savivaldybės tarnyboms yra nedarbo dienos.
Dėlto minėtomis dienomis nebus išvežamos atmatos.
Atmatos balandžio 9 ir balandžio 16 savaitėse bus išvežamos šia tvarka:

balandžio 9 savaitėje

pirmadienį (9) — reguliarus išvežimas
antradienį (10) — reguliarus išvežimas
ketvirtadienio (12) išvežimas — TREČIADIENĮ
penktadienį (13) išvežimas — KETVIRTADIENĮ
(PASTABA: ketvirtadienio ir penktadienio išvežimai bus atlikti VIENA DIENA ANKSČIAU)

balandžio 16 savaitėje

pirmadienio (16) išvežimas — ANTRADIENĮ
antradienio (17) išvežimas — TREČIADIENĮ
ketvirtadienį (19) — reguliarus išvežimas
penktadienį (20) — reguliarus išvežimas
(PASTABA: pirmadienio ir antradienio išvežimai bus VIENA DIENA VĖLIAU)

Minėtų dviejų savaičių laikotarpyje nebus išvežami nei laikraščiai, nei kiti stambūs daiktai.
Nepadėkite nei laikraščių, nei kitų stambių daiktų kartu su reguliariom atmatom. Sekantis reguliarus laikraščių ir stambių daiktų išvežimas bus 1979 m. balandžio 25 dieną.
Jūsų bendradarbiavimas tvarkant atmatų išvežimą ir išnešant jas atitinkamom dienom bus didžiai vertinamas.

R. M. BREMNER, P. Eng., F.I.C.F.
Commissioner of Public Works
City of Toronto

Svarbus pranešimas amatininkams

Amatas	Patyrimas amate įgalina gauti pažymėjimams be egzaminų	Paskutinė data pareiškimui
Kepėjas	6 metai	1980 m. balandžio 30 d.
Kepėjo padėjėjas	2 metai	1980 m. balandžio 30 d.
Garo katilo prižiūrėtojas	8 metai	1980 m. balandžio 30 d.
Mašinistas	6 metai	1980 m. birželio 30 d.
Formų liejikas	8 metai	1980 m. birželio 30 d.
Metalo įrankių gamintojas	8 metai	1980 m. birželio 30 d.

Dirbantieji tuose amatuose gali užpildyti pareiškimus kvalifikacijų pažymėjimams *be* egzaminų, pateikdami dokumentus, įrodančius pakankamą patyrimą, iki viršuje pažymėtos datos.

Informacijų kreiptis į jums artimiausią Ontario Industrial Training Branch apygardos įstaigą. Telefonai Toronte: (416) 965-4211; (416) 965-6462.

Ontario Ministry of Education

Hon. Bette Stephenson, M.D., Minister
Dr. H. K. Fisher, Deputy Minister

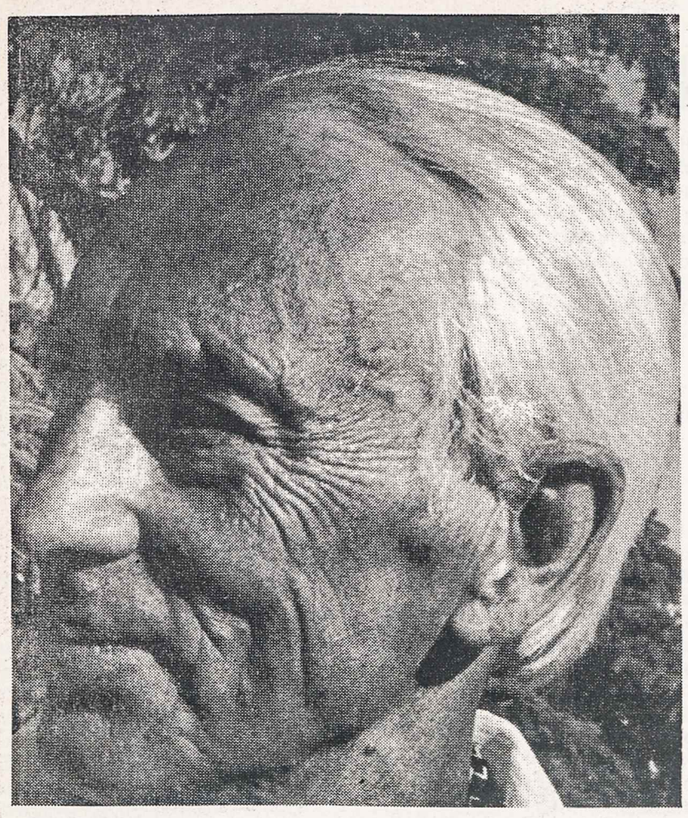

Dailininkas TELESFORAS VALIUS 1974 metais — Nuotr. Vytauto Petrulio

Dailininkas ir auklėtojas

Metinių proga Telesforą Valių prisimenant

ALGIMANTAS BANELIS

Jau ištisi metai, kai mus paliko Telesforas Valius — ne vien dailininkas, bet ir lietuviškosios visuomenės darbininkas bei švietėjas dailės srityje. Dažnas menininkas, nusivylęs visuomenės abejingumu menui arba apsiribojęs vien savo meniniais interesais ir niekad neišpildomais kūrybiniais siekiais, lieka už plačiosios visuomenės ir yra mažai tepaliečiamas jos rūpesčių. Toks nebuvo mūsų Telesforas Valius.

"Mūsų", nes jis visa širdimi atsidavė savajai bendruomenei, ne tik kaip uolus jos dalyvis, bet ir kelrodis dailės dalykuose. Neatsisakydavo jis padėti, patarti visiems, kai reikėdavo plakatų, antraščių, minėjimų programų, scenos papuošimų, šventovių pagražinimo. Mažai kas tesuprasdavo, jog visa tai būdavo lyg nuvogta nuo jo intensyvaus kūrybinio darbo, kuris jam teikė gyvenimišką prasmę, kaip jis sakė, "buvo duona, be kurios negalima gyventi". Bet jis tai darė, skyrė neįkainojamą savo kūrybos laiką tam, kad savųjų gyvenimas būtų gražesnis, kultūringesnis.

Retas yra dailininkas ar aplamai menininkas pajėgiąs taip kantriai bendrauti su menu menkai besidominčia visuomene ir jos veikėjais. Juk yra taip paprasta nuo jos, nuo jų visiškai nusigręžti, pamačius savo nuoširdaus darbo nevaisingumą ar jo sudarkymą. T. Valius tai nekartą patyrė ir nelengvai pergyveno. Pasiskųsdavo draugam, bet neatsitraukė. Ne dėl materialinio atpildo (koks jis galėjo gi būti), ne dėl garbės visuomenėje (to jam nereikėjo), bet greičiausiai dėlto, kad matė savo varganą bendruomenę, kuriai, net jai pačiai nesuvokiant, reikėjo padėti. Tai buvo žmogiška ir tautinė pareiga.

Dramaturgas Kostas Ostrauskas kažkada kėlė klausimą, ar tikram kūrėjui pateisintina veltis į visuomeninius, tiesioginei kūrybai pašalinius darbus. Ar toks Čiurlionis nebūtų daugiau pasiekęs tiek sau, tiek visai tautai, jei būtų tiktai kūręs, o ne vadovavęs eiliniams chorams, ruošęs parodas? Betgi kas kitas būtų kėlęs tuomet labai jau primityvią lietuvių kultūrą? Ar be jo ir panašių kitų būtume taip gana greitai priartėję prie Vakarų? Asmens ir kūrėjo gyvenimo prasmė yra ne vien amžinybėje, bet ir savame laike. Tad ir T. Valiaus kultūrinės pastangos išeiviškoje visuomenėje buvo prasmingos.

Norint įtaigoti tokiame neapčiuopiamame dalyke kaip dailė, reikia turėti autoritetą. Nepakanka vien kompetentingumo, reikia dar ir tam tikros asmenybės, kad visuomenė jį priimtų, juo pasikliautų kaip žinovu. Autoritetai visuomenėje dažnai iškyla todėl, kad atsiliepia į mūsų nuotaikas ir siekimus, nebūtinai pačius geriausius ir prasmingiausius. T. Valius mums buvo autoritetas dailėje, tačiau ne šių savybių dėka. Jo įtaka siekė augščiau vidutiniškumo. Visuomenei jis nepataikavo, o palaipsniui plėtė joje dailės akiratį. Nesiveržda vo jis su patarimais, bet veikėjai jį klausdavo. Visuomenei jis buvo **dailininkas.** Nors ir ne visi įveikdavo jo anaiptol ne revoliucinę kūrybą, tačiau nesipiktindavo. Ir jau vien tik tai turtino vaizdinę jų kultūrą. Juk daug Valiaus paveikslų rado pagarbią vietą tautiečių namuose. Vieni juos pirko, kiti gavo kaip dovanas vestuvių, gimtadienių bei įvairių sukakčių progomis.

Nebėra T. Valiaus, nebėra to, į kurį visuomet galėjome atsiremti dailės reikaluose. Jam gyvam tebesant, tikriausiai nebūtų praleista auksinė proga Pasaulio Lietuvių Dienose pamatyti geriausius išeivijos lietuvių dailės pavyzdžius. Tebesigrožėtume vis naujais jo darbais, turėjusiais išlikti kūrybiniame jo gyvenime.

Yra skaudu, kai reikia atsiskirti su mums brangiais ir reikalingais asmenimis. Tačiau yra tikrai tragiška, kai nelieka pakaito. O mums kitų valių reikia verkiant. Duok Dieve, kad ateinantieji tęstų Telesforo Valiaus darbą — visuomenės dailės darbininko ir auklėtojo.

Atsiųsta paminėti

Anatolijus Kairys, LAISVĖS SONATA. Poema. Išleido "Dialogai", spausdino M. Morkūno spaustuvė, iliustravo dail. Diana Kizlauskienė. Čikaga 1979 m., 78 psl. Didelio formato, kietais viršeliais, dailiai išleista knyga.

Kanados Lietuvių Fondo šūkis – KAPITALAS LIETUVAI, NUOŠIMČIAI LIETUVYBEI!

STOKIME NARIAIS Į KL FONDĄ — DIDĖS KAPITALAS IR NUOŠIMČIAI

All Languages Service

ALS

Vertėjai raštu ir žodžiu per 60 kalbų

Suite 1105, 67 Yonge St., Toronto, Ont. M5E 1J8

Tel. 361-0303

Menas ir moralė / *Atsiliepimai*

Labai dėkui už "Tėviškės Žiburių" š. m. kovo 1 d. nr. su dr. A. Maceinos straipsniu "Menas ir moralė — suaktualėjusi mūsų problema" ir su kvietimu atsiliepti į jį arba šia tema pagrindinai pasisakyti.

Paprastai stengiuosi m ū s ų laikraščių redaktorių pageidavimus patenkinti k a i p galint geriau, nes žinau, kad tremties aplinkybėmis jų daugelis atlieka labai svarbų vaidmenį lietuvių kultūroje. Deja, šį kartą negaliu pilnai Jūsų sugestijų patenkinti dėl dviejų priežasčių.

Pirmiausia, dar nesu visai išgyvenęs š. m. v a s a r i o 3 d. "Draugo" mane diskvalifikuojantį, demagogiškomis prielaidomis paremtą puolimą, kuris baigėsi šitokiu klausimu: "Ar šiuo metu dr. Jonas Grinius dar beturi būtinus čiuptukus, kurie užčiuopia grožinės literatūros vertę ir prasmę?" Nors šį puolimą atmetu (ačiū Dievui, tebesijaučiu psichiškai visai sveikas ir tebejautrus visoms žmogiškoms vertybėms), tačiau jis platesniems darbams neskatina.

Antra, "M e n o ir moralės" straipsny dr. A. Maceina s a v o sprendimo nepasiūlo. Papriekaištaudamas Vakarų kultūros moralistams dėl jų paviršutiniško kūno reikšmės supratimo, jis daugiausia cituoja ir interpretuoja vokiečių filosofo H. Keyserlingo mintis apie induistų pažiūras į seksualinį aktą, kuris esąs šventas ir galbūt net dieviškas, nes įvykstanti transfigūracija. Deja, Indijoje niekada nesu buvęs, o iš kitur apie indų religiją ir dorovę teturiu tik paviršutiniškas žinias, kad įstengčiau rimtai kritikuoti H. Keyserlingą.

Sakysim, žinau, kad indų bramanai siekia augšto dvasingumo, kokio siekė mūsų Vydūnas. Bet ar šis siekimas duoda tikrų dvasinių vaisių, aš labai abejoju, nes indų d a r s u totemizmu susijusi religija ir dorovė man atrodo žemos. Jeigu ta pagoniška politeistinė religija su daugeliu tariamų dievų ir jų pačiomis tik tiek tepajėgia sudvasinti arba transfigūruoti seksualinį aktą, kad induizmo išpažinėjai net prostitucijoje randa tam tikro šventumo, tai man atrodo verčiau pasilikti prie vakarietiškos kūno sampratos, nors ji ir nebūtų tokia plati kaip induistų.

Tiesa, aš tikrai nežinau, kiek "šventa" ta prostitucija, k u r i klestinti aplink induistų šventyklas; tačiau šiuo iškreiptu šventumu mane verčia t i k ė t i "šventų" beždžionių ir "šventų" karvių kultas, kilęs, regis, iš totemizmo ir metempsichozės (reinkarnacijos). Juk pagal ją indai tiki, kad tam tikrose karvėse yra įsikūnijusios jų senolių arba kokių dievaičių v ė l ė s. Todėl indams "šventų" karvių net išmatos turinčios sakralinės reikšmės. Nežinau, ką apie šitokias "šventenybes" m a n o H. Keyserlingas, bet m a n šitokie reiškiniai teliudija tik tokią žemą kultūrą bei religiją, kad iš jų bendrininkės dorovės nesitikiu nieko pozityvaus meno ir moralės sudėtingai problemai spręsti.

Dr. A. Maceina teisingai rašo, kad literatūros kūriniai gali tapti nemoraliais ne tik dėl seksualinių aktų vaizdavimo, bet ir dėl kitų nuodėmingų veiksmų, kurie vaizduojami apsčiai, nors dėlto tų kūrinių nelaikome nemoraliais. Kaip charakteringą pavyzdį dr. A. Maceina nurodo L. Tolstojaus romaną "A n n ą Kareniną", kurio centrinė herojė yra svetimoterė bei savižudė, ir klausia, ar šis kūrinys nemoralus. Kai jį skaičiau p r i e š 40 metų, jis man neatrodė nemoralus; tačiau esu girdėjęs (šaltinio nebeprisimenu), kad pats autorius L. Tolstojus savo "Anną Kareniną" ir "Kreicerio sonatą" laikęs nemoraliais kūriniais. Dėl to savo sąžinės priekaištams nutildyti j i s parašęs neva atsvarą "Prisikėlimo" romaną. Taigi, sprendžiant dailiojo meno ir moralės klausimą, L. Tolstojaus atvejis yra labai įdomus. Tik vieno antro puslapio straipsnelio jam būtų permažai.

Jūsų **Jonas Grinius**

* * *

"TŽ"9 nr. atspaudė prof. A. Maceinos laišką "Menas ir moralė". Perskaitę šį straipsnį, galime tvirtinti, kad prof. A. M. atstovauja nekatališkai pažiūrai į meno bei literatūros ir moralės principus. Jis sako: "Užtat norėčiau ir kalbėti ne kaip 'moralistas' ir ne kaip 'rašytojas', o tik kaip **žmogus,** kuris yra truputį suglumęs minėto klausimo akivaizdoje, klausdamas pats save ir kitus: ar nedarome čia kažkokios klaidos?" Toliau rašo: "Mat, **moralės sąvoka savo esme yra asmeninė".** Kitoje vietoje sako: "1. mūsoji moralės samprata yra apspręsta mūsosios kultūros ir 2. mūsoji moralė yra nepateisinamai siaura. Kitaip tariant, spręsdami meno ir moralės santykį, remiamės **Vakarų moralės** samprata, tarsi Vakarai būtų visas pasaulis." "Dar sunkiau kalbėti apie meną ir moralę, kai mūsieji moralistai šių sričių santykį regi beveik be išimties tik seksualinio reiškinio plotmėje."

Dar liūdniau pasidaro, kai skaitai A. Maceinos straipsnį "Dieviškojo žodžio kenozė" š. m. kovo 3 d. "Draugo" "Mokslas menas literatūra" priede. Ten autorius teigia su kun. A. Rubšio parašyta knyga "Raktas į Naująjį Testamentą": "Tardami apie Naująjį Testamentą kun. A. Rubšio žodžiais, kad jo knygos yra "literatūriniai kūriniai" (p. 26), tuo pačiu nusakome žmogiškąjį šiu knygų pradą, visa pilnatve išeinantį aikštėn jų kilmėje, jų žodyne, stiliuje, sąvokų sampratoje, "tikėjimo kraičio" interpretacijoje, trumpai — visoje šio prado sanklodoje. Naujasis Testamentas guli prieš mūsų akis kaip **senovinė knyga,** taip lygiai prieinama moksliniam tyrinėjimui, kaip ir bet kuri kita anuometinė knyga."

Tokie tvirtinimai, mano nuomone, prieštarauja K. Bažnyčios mokslui, todėl yra atmestini. Kas užmiršo Kristaus mokslo pagrindus, tepasiskaito katekizmą.

Raktas į moralės sampratą yra labai paprastas dalykas. Visa literatūra ir menas, kurie skatina skaitytoją bei žiūrovą į nuodėmingą jausmą bei geismą, yra nemoralūs aktai. Tokie veikalai dažniausiai griauna ne tik pavienius asmenis, šeimas, tautas, bet ir valstybes. Mums, lietuviams, sekso problema aktuali, nes iš viso nebuvo ir nėra lietuvių kalba tam reikalui skirtų knygų — literatūros. Žodinis tos srities auklėjimas yra paviršutiniškas ir nepakankamas.

Mikalojus Ivanauskas

"Kur tas šaltinėlis?"

JULIUS VEBLAITIS

Kiekviena naujai pasirodžiusi plokštelė įeina į mūsų kultūros lobyną ir kartu susilaukia didesnio ar mažesnio muzikos meno brangintojų įvertinimo. Sakoma, garsų įrašai plokštelėje išlieka ilgiems laikams kaip gyvas kompozitoriaus, poeto, atlikėjo paminklas.

Ši kartą prabėgom tenka stabtelėti prie dviejų okupuotos Lietuvos dainininkų — Edmundo Kuodžio ir Jono Girijoto įdainuotų dviejų plokštelių, pavadintu "Kur tas šaltinėlis?" Jas išleido dr. Jokūbas Stukas, Lietuvos Atsiminimų Radijo programos vedėjas, gyvenąs Mountainside, New Jersey. Nuotrauka — Romualdo Kisieliaus, aplankas — Pauliaus Jurkaus.

Šiame dviejų ilgo grojimo stereofoninių plokštelių albume randame net 27 dainas. Rinkinys įdomus tuo, kad čia yra ir populiariųjų estradinių, ir harmonizuotų liaudies dainų. Abu šio mėgstamo okupuotos Lietuvos dueto dainininkai pasižymi ne tik gražiais tembrais, skambiais balsais, bet ir geru muzikalumu bei interpretacine dvasia. Dainos išsiskiria patraukliu repertuaru ir įdomiomis orkestruotėmis. Kadangi dainininkams nėra intonacinių sunkumų, jie daug dėmesio gali skirti pačių dainų atlikimui.

Kaip aplanko metrika rodo, dainos įrašytos su daugeriopa palyda: pianistės Jūratės Šniukštaitės - Kuodienės, "Armonikos" ansamblio, vadovaujamo Vytauto Juozapaičio, "Sutartinės" ansamblio, diriguojamo Prano Tamošaičio, lengvosios muzikos orkestro, vad. A. Končiaus, Lietuvos Radijo ir Televizijos Kaimo Kapelos, grojant Jurgiui Gaižauskui.

Abu dainininkai apdovanoti puikiais balsais ir geru muzikalumu. Šių savybių ir stropaus darbo dėka jie yra tapę iškiliais dainos interpretatoriais. "Gimtinės dangus" savo lyriniu bangavimu, lyg kokia baladė, nuveda tave, kaip amerikietis pasakytų, į "sentimental journey" . . . į tą nuostabų Lietuvos kraštą. Yra čia ir trankioji "Per Klausučių ūlytėlę" ir daug kitų mums mielų dainų.

Dueto dainininkai sugeba išlaikyti nuosaikų ir vientisą balsų balansą. Todėl ne tik Lietuvoje, bet ir užjūriuose jie yra mielai klausomi. Abiejų balsai yra gerai išlyginti — iš jų veržiasi kažkokia vidinė šiluma bei sugebėjimas jautriai įsigilinti į perteikiamą dainų esmę. Nors Jonas Girijotas yra baritonas, tačiau kartais iš jo galingos balso "dėžės" praskamba ir sodraus boso atgarsiai.

Dalį savo dainų įrašų dainininkai padarė garso studijoje Niujorke viešnagės metu 1978 m. vasarą. Besiklausydamas šių plokštelių, klausytojas išgirs visą virtinę nuotaikingų ir pamėgtų dainų, nes čia tikrai apstu įvairumo, brandumo ir širdžiai subtilaus švelnumo.

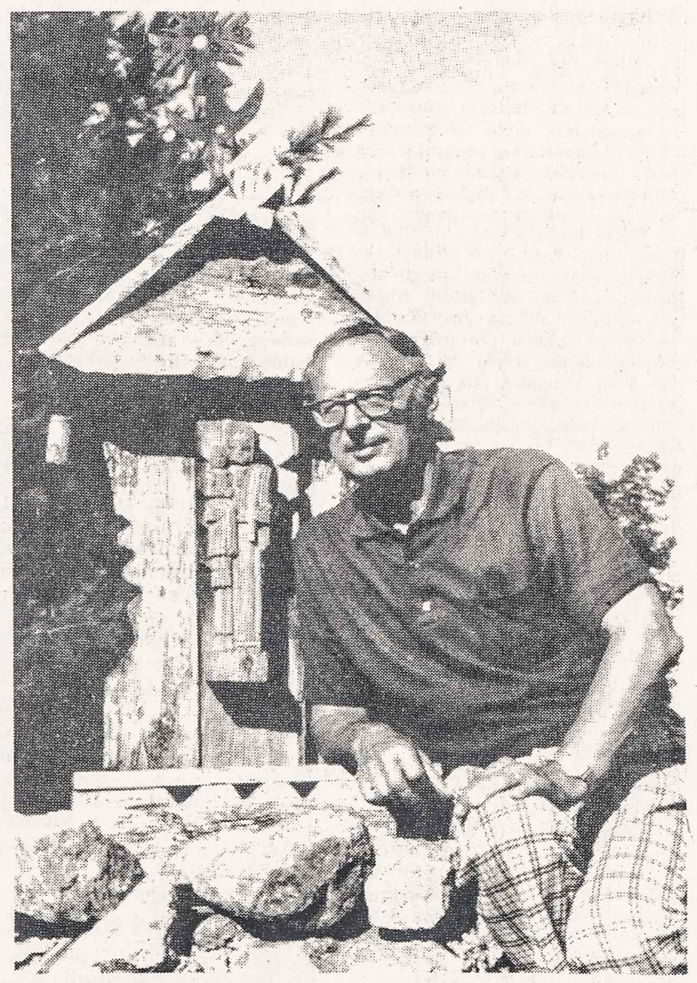

Inž. JUOZAS V. DANYS, dirbantis Kanados vandens kelių tarnyboje ir dažnai dalyvaujantis mokslinėse geotechnikos konferencijose su paskaitomis. Yra parašęs ir išspausdinęs nemažai studijinių straipsnių anglų kalba, kurie yra cituojami tarptautiniuose leidiniuose. Pagal jo planus Kanadoje yra pastatyta jūros švyturių bei supilta dirbtinių salų apsaugai nuo ledų grėsmės. J. V. Danys aktyviai dalyvauja lietuviškoje veikloje. Ši nuotrauka daryta dailininkų Tamošaičių sodyboje prie 100 metų senumo Šv. Juozapo koplytėlės — Nuotr. A. Tamošaičio

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

LIETUVIŲ KATALIKŲ MOKSLO AKADEMIJOS Čikagos židinio susirinkime Vincentas Liulevičius skaitė paskaitą "Išeivija ir Vilniaus universitetas", nušviesdamas išeivijos pastangas šiai mokslo institucijai atgaivinti užsienyje. 1905 m. ši mintis buvo iškelta laisvamanių susirinkime, 1906 m. — katalikų kongrese. Galvota įsteigti specialią kolegiją JA Valstybėse. Katalikų Federacija 1913 m. suorganizavo Tautos Fondą katalikiškam mokslui remti. Didžioji lėšų dalis buvo skiriama Vilniaus universitetui. Kai jo atgaivinimą Vilniuje sukliudė lenkų okupacija, išeivijos dėmesys nukrypo į Kauno universitetą. Jam buvo perduotos kelios palikimų bibliotekos, rinkliavomis organizuojama finansinė parama.

KUN. PROF. PAULIUS RABIKAUSKAS, SJ, dėstantis istoriją gregoriniame universitete Romoje, iškilo kaip rimta mokslinė pajėga. Jis paruošė bei suredagavo didelės vertės veikalą "Relationes status diocesium in Magno Ducatu Lituaniae" du tomus. Veikalą gerai įvertino ne tiktai lietuviai istorikai, bet ir kitataučiai. Pvz. kad ir recenzija žurnale "Archivum Historiae Pontificiae" 1978 m. 16 t. Šiame žurnale yra išspausdinta ir plati kun. P. Rabikausko, SJ, studija vokiečių kalba apie Vilniaus universiteto įsteigimą, būtent, "Die Gruendungsbulle der Univeristaet Vilnius". Ji apima 57 puslapius ir išleista atskiru atspaudu. Studijoje autorius gvildena universiteto steigimą, remdamasis dar netyrinėtais Vatikano archyvo dokumentais ir plačia literatūra įvairiomis kalbomis.

KANDIDATŲ SIŪLYMAS metinei velionies kompoz. B. Jonušo vardo $1.000 lituanistikos stipendijai, apie kurią plačiau rašyta "TŽ" 13 nr. šioje skiltyje, pratęsiamas nuo š. m. gegužės 15 d. iki š.m. birželio 15 d.. Studentus, kurie šalia savo tiesioginės specialybės norėtų studijuoti ir lituanistiką bei gauti stipendiją, gali rekomenduoti laisvojo pasaulio organizacijos ir sambūriai Emilijai Jonušienei, 4006 S. 26th St., Omaha, Nebraska 68107, USA.

NIUJORKIETIS INŽ. KĘSTUTIS K. MIKLAS dalyvavo metinėje skaitytuvų (kompiuterių) mikrografijos technologijos konferencijoje San Diego mieste, Kalifornijoje. Jis skaitė pranešimą apie mikrografijos naudojimą dokumentacijos ir informacijos srityse. Anksčiau tokias paskaitas inž. K. K. Miklas yra skaitęs Vašingtone, Niujorke, Vermonte.

NIUJORKO KULTŪROS ŽIDINYJE balandžio 8 d. viešės Kanados lietuvių teatras "Aukuras", vadovaujamas rež. E. Dauguvietytės-Kudabienės. Bus suvaidinta komedija "Ponios Dulskienės moralė". Teatrą Niujorkan pakvietė "Neringos" ir "Tauro" tuntai, vyr. skaučių židinys "Vilija" su skautams remti komitetu.

KULTŪRINĖJE VAKARONĖJE Čikagos Jaunimo Centro kavinėje paskaitą "Deivė Paukštė" skaitė kalifornietė dr. Marija Gimbutienė, pakviesta "Santaros-Šviesos". Supažindindama dalyvius su priešindoeuropietiškų laikų paukštės pavidalo deive, ji rėmėsi ilgametėmis savo studijomis bei archeologiniais kasinėjimias. Paskaita buvo iliustruota iškasenų skaidrėmis. Paskaitininkė palietė ir šios deivės pajieškas aisčių apgyventose srityse, nepašykštėdama savo pačios gerai išmąstytų, originalių teorijų.

G. ROSSINIO KANTATĄ "STABAT MATER" Niujorke, Apreiškimo šventovėje, atliks muz. Viktoro Ralio vadovaujamas šios parapijos choras su solistais balandžio 8, Verbų sekmadienį, 5 v.p.p.

JUOZAS V. DANYS, gyvenantis ir dirbantis Otavoje, balandžio 25-27 d.d. dalyvaus Kalgario mieste, Albertoje, įvyksiančioje geotechninėje jūrų konferencijoje. Jis skaitys paskaitą apie dirbtines salas ledo judėjimui kontroliuoti. Pagal J. V. Danio projektus tokios salos, pirmosios Kanadoje, buvo supiltos prieš 10 metų St. Pierre ežere, Šv. Lauryno upėje. Šių įrenginių dėka žymiai sumažėjo ledlaužių naudojimas žiemos metu, padedantis laivų plaukiojimui. Įrenginiai taipgi turi didelę reikšmę miestų bei miestelių apsaugai nuo potvynių.

BOSTONO LB KULTŪROS KLUBE, kuriam šį sezoną vadovauja inž. A. Girnius, vasario 24 d. viešėjo evangelikų kun. dr. Algirdas Jurėnas, profesoriaujantis Maine universitete Augustoje. Jis yra studijavęs filosofiją Vytauto D. universitete Kaune, Vilniaus universiteto humanitariniame fakultete. Pokaryje studijavo evangelikų teologiją Tuebingeno universitete, studijas tęsė Čikagoje, doktoratą gavo Cambridge universitete, Mass. Yra išvertęs Šv. Rašto Naująjį Testamentą, bendradarbiavęs Lietuvių Enciklopedijoje. Bostoniškiams kun. prof. dr. A. Jurėnas skaitė paskaitą "Vilties samprata teologiniu-filosofiniu požiūriu", paliesdamas net ir sovietinius Gulago lagerius, kuriuose kaliniai gyvena vien tik dieviškąja viltimi. Jis taipgi nagrinėjo marksistinę ir krikščioniškąją filosofiją, remdamasis marksistu E. Blochu, šv. Paulium ir šv. Augustinu.

JONO BILIŪNO, mūsų literatūros klasiko, šimtuoju gimtadieniu š.m. balandžio 11 d. rūpinasi specialiai sudaryta organizacinė komisija. Jos posėdyje nutarta jubiliejinius minėjimus surengti Vilniuje, Kaune ir Anykščiuose, kur taipgi įvyks tradicinė "Laimės žiburio" šventė. Naujais rodiniais bus papildytas memorialinis J. Biliūno muzėjus gimtuosiuose Niūronyse, atnaujintame name. Antrą J. Biliūno muzėjų turi įsirengusi jo vardo vidurinė mokykla Anykščiuose. Vladas Žukas savaitraštyje "Literatūra ir Menas" paskelbė rašinį "Išleiskim dokumentus apie Joną Biliūną". Jame atkreipiamas dėmesys į faktą, kad lig šiol nėra tokio išsamaus leidinio. Iš V. Žuko sužinome, kad buvo rasta J. Biliūno gimimo metrika, jo gimtadienį nukelianti į balandžio 17 d., taip pat ir jo tėvo bei motinos mirties metrikos. Aptikta J. Biliūno studijų Tartu universitete asmeninė byla su įstojimo dokumentais, medžiaga apie jo bute 1900 m. spalio 13 d. darytą kratą, apie pašalinimą iš universiteto 1901 m. kovo 5 d. Yra ir J. Biliūno studijų Šveicarijoje 1904-05 m. dokumentai. J. Biliūną liečiančių dokumentų taipgi yra Pensilvanijos universiteto bibliotekoje, J. Šaulio archyve. V. Žuko nuomone, dokumentų taipgi turėtų būti Liepojos gimnazijos archyve, nes J. Biliūnas ten dalyvavo pogrindinėje gimnazistų veikloje.

VILNIAUS DAILĖS PARODŲ RŪMUOSE savo tekstilės ir grafikos darbų parodą surengė dail. Z. Vasilenkaitė-Vainilaitienė, 1957 m. baigusi Vilniaus dailės instituto dailiosios tekstilės fakultetą. Tarp 120 išstatytų kūrinių buvo 17 gobelenų. Juose daugiausia vyrauja gamtos motyvai — "Miškas", "Duonos gimimas", "Kumeliukas", "P r a g y d o paukštelis". Z. Vainilaitienė pirmoji tekstilėje pradėjo naudoti rištinę reljefinę techniką, praturtinančią gobeleno plokštumą. Z. Vainilaitienės grafiką daugiausia sudaro iliustracijos P. Cvirkos, S. Nėries, E. Mieželaičio, M. Vainilaičio, J. Degutytės bei kitų rašytojų vaikams skirtoms knygoms.

PANEVĖŽIO PARODŲ RŪMUOSE tris V. Mykolaičio-Putino poezijos vakarus surengė vilnietis aktorius Laimonas Noreika, kiekvienam jų atsivežęs atskirą šio poeto eilėraščių pluoštą.

ESTIJOS KULTŪROS MINISTERIJA, norėdama pažymėti prieš 35 metus G. Ernesako įsteigto akademinio vyrų choro sukaktį, su kompozitoriu ir rašytojų sąjungomis paskelbė šiam chorui skirtų dainų konkursą. Trečią premiją šiame konkurse laimėjo vilniečiai kompoz. A. Bražinskas ir poetas M. Martinaitis.

VILNIUJE VIEŠĖJO kamerinis muzikinis žydų teatras iš Birobidžano, atvežęs operą-misteriją "Juodos kamanėlės baltai kumelaitei". Jos muzikos autorius — vyr. rež. ir baletmeisteris J. Šerlingas, eiliuoto teksto — J. Reznikas. Scenovaizdžius sukūrė dail. I. Glazunovas. Šį neseniai įsteigtą žydų teatrą sudaro profesiniai aktoriai ir dainininkai.

ČEKOSLOVAKIJOS TELEVIZIJA sukūrė dokumentinį filmą "Antroji mano tėvynė", kuris yra skirtas Lietuvos operos veteranei Aleksandrai Staškevičiūtei, dainavimą studijavusiai Prahos konservatorijoje. Ten ji gavo tvirtus pgrindus ir, grįžus Kaunan, iškilo į pirmaeilius sopranus šalia Antaninos Dambrauskaitės. Šį čekoslovakų filmą rodė ir Vilniaus televizija savo žiūrovams. Jame A. Staškevičiūtė buvo matoma vaikščiojanti Prahos gatvėmis, atsakinėjanti į žurnalistų klausimus.

VENGRIJOS SOSTINĖJE BUDAPEŠTE ir kituose miestuose gastroliavo trys grupės Lietuvos saviveiklininkų — I. Rutkauskienės vadovaujamas Druskininkų liaudies ansamblis "Dzūkų daina", mišrus Babtų sodininkystės ūkio choras ir Panevėžio miesto kultūros namų lėlių teatras.

VILNIAUS FILHARMONIJOS SALĖJE berniukų choras "Ąžuoliukas" atliko italų klasiko L. Cherubinio "Requiem". Programa buvo papildyta leningradiečio A. Bojarskio "Koncertu orkestrui nr. 3", vilniečio O. Balakausko koncertu violončelei ir orkestrui "Ludus modorum" ("Dermių žaidimas"). Orkestrui dirigavo J. Domarkas, solistu buvo violončelistas I. Kučinskas. Naujove teko laikyti solisto violončelės sustiprinimą garsiakalbiais, įvedimą garso virpintuvo. Dėlto ji priminė elektrinę gitarą.

DAILĖS PARODŲ RŪMUOSE Vilniuje kovo 9 d. buvo atidaryta paroda "Petras Cvirka dailėje, literatūroje, teatre, kultūriniame ir visuomeniniame gyvenime", pažyminti jo 70-tąjį gimtadienį. Tarp gausių rodinių yra 1928 m. išleistas P. Cvirkos eilėraščių rinkinys "Pirmosios mišios", pirmoji novelių knyga "Saulėlydis Nykos valsčiuje", satyrinis romanas "Frank Kruk", "Žemė maitintoja", "Meisteris ir sūnus", publicistiniai raštai. Sukakties proga "Vaga" išleido P. Cvirkos "Rinktinių raštų" tritomį, kurin įtraukti romanai "Žemė maitintoja", "Frank Kruk", "Meisteris ir sūnus" bei jo apsakymai. Leidinį iliustravo dailininkai V. Galdikas, J. Kuzminskis, R. Voverienė.

V. Kst.

Prisikėlimo Parapijos Kredito Kooperatyvas

999 College St., Toronto, Ont. M6H 1A8 • Telefonai: 532-3400 • 532-3414

AKTYVAI — virš 16 milijonų

KASOS VALANDOS:		MOKA UŽ:	
Pirmadieniais	10 - 3	term. indėlius 1 metų	10%
Antradieniais	10 - 3	term. indėlius 2-3 metų	9¾%
Trečiadieniais uždaryta		pensijų ir namų s-tas	9¼%
Ketvirtadieniais	10 - 8	taupomąsias s-tas	9%
Penktadieniais	10 - 8	depozitų-čekių s-tas	6%
Šeštadieniais	9 - 1	DUODA PASKOLAS:	
Sekmadieniais	9.30 - 1	asmenines	10½%
		nekiln. turto	10¼%
		investacines	10½%

Skyrius ANAPILYJE veikia sekmadieniais — 9.30 v.r. iki 1 v.p.p.

Nemokama visų narių gyvybės drauda pagal santaupų dydį iki $2,000, asmeninių paskolų, mirties ir invalidumo atvejais — iki $10,000. Parduodame "American Express" kelionių čekius ir pinigines perlaidas. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas. • Mūsų tikslas — ne PELNAS, bet sąžiningas PATARNAVIMAS lietuviams.

LIETUVIO SAVININKO VAISTINĖ

MARGIS DRUG STORE

JOHN V. MARGIS, Phm. B.

408 Roncesvalles Ave. Tel. 535-1944

PRIIMA "ONTARIO DRUG BENEFIT" RECEPTUS.
VAISTAI, KOSMETIKOS PREKĖS IR KT.

NEMOKAMAS PRISTATYMAS Į NAMUS

MARGIS DRUG STORE TURI "LOTTARIO" LOTERIJOS SKAITYTUVĄ (KOMPIUTERĮ)

PROGRESS REAL ESTATE LTD. REALTOR
1072 Bloor St. W.

Perkant ar parduodant nekilnojamą nuosavybę visada Jums sąžiningai patarnaus **A. Bliūdžius**

Telefonai: 534-9286 • namų 537-2291

AUTORITE SALES & SERVICE

1636 Dundas Street West, Toronto, Ontario M6K 2M4 Telefonas 531-1331

BLOOR AUTORITE GARAGE

296 Brock Avenue (Tarp Dundas ir College) Telefonas 531-1305

★ Automobilio saugumo pažymėjimai (Mechanical Fitness Certification)
★ Sąžiningas ir patikimas patarnavimas. ★ Visi automobilių mechaniniai
★ taisymai. ★ Snieginės ir paprastos padangos, MICHELIN, B. F
★ GOODRICH, RADIAL ir kt. Savininkas FRANK PETITT

TIM'S AUTO BODY LTD.

Visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas bei dažymas (bake oven) ir visi mechaniniai taisymai. Parduodu vartotus automobilius.

24-28 Howard Park Ave. (arti Dundas St. W.)
Toronto, Ont., M6R 1V5 FILTSOS BROS
Telefonai 533-8451, 533-8452

Lietuviška maisto gaminių krautuvė

PARKSIDE MEAT MARKET

335 Roncesvalles Ave., Toronto, Ontario Telefonas 535-1258

• Užsakymai priimami telefonu • Nemokamas pristatymas •

ANKA & PETER/photographers

2374 Bloor Street West, Toronto, m6s 1p5 | 769 4488

Specialistai vestuvinių nuotraukų, portretų ir kitų fotografinių darbų

P. ir T. SERVICE CENTRE garažas

(1862 Mattawa Ave., Mississauga, L4X 1K1, tel. 279-4371)

Važiuoti į vakarus Dundas St. W. nuo 427 kelio 1 mylią, sukti kairėn prie pirmųjų šviesų (į pietus) Wharton Way, važiuoti Wharton Glen gatve tiesiog į garažą.

• Sąžiningai atliekame visus automobilių mechaniškus pataisymus. •

Savininkai: A. Paškevičius ir J. Tamošiūnas

Simon's TELEVISION
Savininkas — V. SIMINKEVIČIUS

2385 Dundas St. W., Toronto Tel. 532-8772

Netoli Lietuvių Namų prie Bloor-Dundas požeminio.

Nuomojam, taisom, parduodam "ADMIRAL" ir kitų firmų televizijas bei "stereo" aparatus.

Lietuviška maisto krautuvė

EUROPEAN MEAT & DELICATESSEN

2899 Bloor St. W., prie Prince Edward

Tel. 233-9783 NAUJI LIETUVIAI SAVININKAI

Toronto lietuvaitės, dalyvavusios Lietuvos nepriklausomybės šventėje ir jos meninėje programoje Nuotr. V. Maco

Dainavos stovyklavietė

MANCHESTER, MICH.

Šios vasaros stovyklų tvarkaraštis

Birželio 17 — liepos 1 — vyresniųjų moksleivių ateitininkų (14-18 metų amžiaus).

Liepos 1 — liepos 15 — jaunesniųjų moksleivių ateitininkų stovykla (7-13 metų imtinai).

Liepos 15 — liepos 22 — poilsio savaitė nuolatinių Dainavos darbų talkininkų ir jų šeimų.

Liepos 22 — rugpjūčio 5 d. ateitininkų sendraugių šeimų.

Liepos 29 — metinė Dainavos šventė, į kurią šiemet atsilankys Lansingo vyskupijos vysk. Kenneth J. Povish.

Rugpjūčio 5 — 19 lietuvių kilmės lietuviškai nekalbančių berniukų ir mergaičių (nuo 7-14 metų).

Rugpjūčio 19 — 26 Tautinių Šokių Instituto šokių vadovų kursai.

DAINAVOS jaunimo stovyklos administracija prašo kiekvieną lietuvį, gyvenantį JAV ar Kanadoje, skaitantį lietuvišką spaudą, pranešti ir paraginti savo pažįstamas lietuviškos kilmės šeimas siųsti savo vaikus į lietuvių kilmės nelietuviškai kalbančių vaikų stovyklą DAINAVOJE. Šiai stovyklai, kuri įvyks nuo rugpjūčio 5 d. iki rugpjūčio 19 d., registracija pratęsiama iki balandžio 15 d. **Registruotis šiuo adresu:** Youth Camp DAINAVA, 25830 Forestview, SOUTHFIELD, MICH. 48034, USA. Reikalui esant skambinti **tel. 1-313-354-0746.**

Registruojantis reikalingos šios žinios: pavardė, vardas, amžius, lytis, aiškus adresas ir telefonas. Registraciją baigus, kiekvienam bus išsiųstos smulkesnės žinios ir informacija apie stovyklavimo sąlygas. Šiuo metu galime pranešti, kad kaina vienam vaikui numatoma $65.00 savaitei.

SPORTAS

VYČIO ŽINIOS

Visuotiniame klubo susirinkime, kuris įvyko kovo 25 d. Toronto Lietuvių Namuose, buvo išklausyti įvairūs pranešimai, išrinkta nauja valdyba, aptartas krepšinio stovyklos likimas, patvirtintas naujas garbės narys ir aptarta kelionė į Sąjungos žaidynes Čikagoje. Klube veikia 5 sekcijos: krepšinio, stalo teniso, lauko teniso, lengv. atletikos ir slidinėjimo. Klubo pajamos ir išlaidos per 1978 m. siekė maždaug $2.500. Kadangi neatsirado kas rengtų krepšinio stovyklą, nutarta stovyklos pelną $3.200 laikinai užšaldyti ir panaudoti tik tuo atveju, jei stovykla vėl būtų rengiama. Už nuopelnus rengiant krepšinio stovyklas buvęs aktyvus klubo sportininkas ir pirmininkas **Algis Eižinas** vienbalsiai susirinkimo buvo patvirtintas garbės nariu. Naujon klubo valdybon išrinkti — Jonas Nešukaitis, Jonas Aukštaitis, Edvardas Stravinskas ir Linas Kaknevičius. Džiugu naujoje valdyboje matyti naujus ir jaunus narius. Į Sąjungos žaidynes Čikagoje nutarta siųsti jaunių A (19), jaunių B (16) ir galbūt vyrų B krepšinio komandas. Taip pat buvo plačiai nagrinėjama krepšininkų kelionė Čikagon. Išrinkta ir klubo reviz. komisija — H. Stepaitis, B. Saplys ir L. Radzevičius.

Jauniai B (16) balandžio 20 d. dalyvaus Ontario krepšinio pirmenybių turnyre Toronte.

Mūsų rėmėjams — B. Sapliui, P. Berneckui, J. Balsiui, L. Radzevičiui, E. ir E. Petrus, J. Budriui, H. Sukauskui, R. Namikui, A. Balniui, M. Empakeriui, J. Aukštaičiui, J. Nešukaičiui ir B. Savickui nuoširdžiai dėkojame. **A. S.**

* * *

Sigitas Krašauskas vasario 16 d. kooptuotas į ŠALFASS centro valdybą vicepirmininku. Naujasis vicepirmininkas turi daug patyrimo šioje veikloje ir yra kelerius metus vadovavęs Sąjungai.

HAMILTONO KOVAS

Rytinės Ontario provincijos stalo teniso pirmenybėse Toronte dalyvavo ir mūsų klubo atstovės. Iki 13 m. grupėje Daiva Koperskytė užėmė pirmą vietą, laimėdama prieš R. Crkak 21:14; 21:17. Moterų B klasėje Ramona Raguckaitė pralaimėjo baigmėje žaidėjai J. Gotting 13:21, 15:21, užimdama antrą vietą. Trečia buvo taip pat mūsiškė Ramona Bernotaitė. **K. B.**

St. Catharines, Ont.

DIDELIS LIETUVIŲ rėmėjas, federacinio Kanados parlamento narys G. Parent, be jokių sunkumų tapo savo partijos (liberalų) išrinktas kandidatu Wellando apylinkėje ateinantiems parlamento rinkimams.

Sudbury, Ontario

PADĖKA

Už suruoštą staigmeną-pagerbimą, sulaukus man 65 metų amžiaus, esu labai dėkingas tos staigmenos iniciatoriui, iš tos pačios parapijos kilusiam Aleksui Kusinskiui ir jo padėjėjams — Birutei ir Justui Stankams. Viskas buvo taip gražiai paruošta, kad man, kukliam žemaičiui, atrodė lyg ir neužsitarnauta...

Nuoširdi mano padėka visiems, dalyvavusiems tame pagerbime, ir tiems, kurie dėl vienokių ar kitokių priežasčių dalyvauti negalėjo, bet prisidėjo, būtent: F. A. Albrechtams, J. Bataičiui, A. J. Gataučiams, P. Gustui, P. E. Juteliams, V. L. Juškoms, J. O. Jasinkams, A. M. Juozapavičiams, K. Jonikui, J. A. Kručams, S. A. Krivickams, V. Kriaučeliūnui, Z. J. Labuckams, P. Liutkui, A. M. Mikštams, A. Milčiui, A. Paulauskui, A. Pranckūnienei, K. O. Poderiams, S. Poderienei, J. Poderytei, E .D. Rotkiams, K. Rimui, A. Staškevičiui, J. R. Šleiniams, S. E. Tolvaišoms, K. Tutinui, J. M. Valiukams ir P. M. Venskams.

Jūsų įteikta graži bei vertinga dovana pasiliks man ilgam prisiminimui. Dar kartą visiems nuoširdus ačiū. **Valys Bružas,** Sudbury, Ont.

(Atkelta iš 1-mo psl.)

Kanados įvykiai

Pagrindinė kova rinkiminiame vajuje greičiausiai vyks dėl ekonominių Kanados problemų, nors premjeras P. E. Trudeau pirmon vieton stato Kanados vienybės klausimą, o antron rikiuoja ekonominius reikalus. Gallupo institutas betgi teigia, kad net 70% apklaustų kanadiečių didžiausią rūpestį rodo ekonomijai. Vienybę pirmon vieton 1977 m. vasarą norėjo iškelti 16% apklaustų kanadiečių, o pernai vėlyvą rudenį jų skaičius nukrito iki 6%. Konservatorių vadas J. Clarkas ir NDP socialistų vadas E. Broadebentas labiausiai yra susirūpinę nedarbu ir ekonominiais reikalais. Jiedu, be abejonės, kritikuos premjero P. E. Trudeau vyriausybės veiklą pastarųjų 11-kos metų laikotarpyje. Remiantis oficialia statistika, 1974 m., kai vyko rinkimai į federacinį parlamentą, infliacija siekė 10,9%. Įvesta kainų bei atlyginimų kontrolė ją gerokai sumažino, bet dabar infliacija vėl yra pakilusi iki 9,2%. 1974 m. nedarbas buvo matuojamas 6,3%, šiuo metu — 7,9%. Valstybinis Kanados biudžetas tada turėjo tik $678 milijonų deficitą, o dabar deficitas yra beveik $12 bilijonų. Neužmirštinas ir dolerio vertės nukritimas iki 85 amerikietiškų centų. Dėl infliacijos parlamento rinkimų išlaidos pakils iki $50 milijonų, kai tuo tarpu prieš metus būtų užtekę $40 milijonų.

Šiuose parlamento rinkimuose nedalyvaus būrys partijų veikėjų, daugiausia pasitraukiančių iš politikos dėl senatvės. Konservatoriai praranda buvusį savo vadą R. Stanfieldą, 1974 m. rinkimuose žadėjusį kainų bei atlyginimų kontrolę ir dėl jos greičiausiai pralaimėjusį rinkimus. Vėliau tą kontrolę įvedė premjero P. E. Trudeau vyriausybė, jai nepritarusi rinkiminiame vajuje. Deja, ir jos dėka žymesnių laimėjimu kovoje su infliacija nebuvo pasiekta. Konservatorių kandidatų eilėse šį kartą dar pasilieka buvęs jų vadas ir premjeras J. Diefenbakeris, turintis jau 83 metus amžiaus, tačiau ir jis prisipažįsta, kad šie rinkimai jam jau bus paskutiniai. Iš NDP socialistų eilių pasitraukia buvęs šios partijos vadas T. C. Douglas, 74 metų amžiaus, kadaise valdęs Saskačevano provinciją, bet neįstengęs iškopti į Kanados premjerus. Aplamai, perilgas rinkimų atidėliojimas išjungė nemažai norėjusių kandidatuoti asmenų, susidūrusių su finansinėmis problemomis. Jie buvo priversti grįžti į turėtus darbus ir atsisakyti politikos.

Provincinio parlamento rinkimus balandžio 23 d. Princo Edvardo saloje paskelbė liberalų premjeras B. Campbellis, parlamente turėjęs tik vieno atstovo persvarą savo naudai — 16:15. Tai bus jau antri rinkimai trumpesniame nei vieneri metai laikotarpyje. Šią provinciją liberalai valdo nuo 1966 m. Provincijų sąraše Princo Edvardo sala tėra vienintelė liberalų tvirtovė visoje Kanadoje, bet ir jos sienos jau yra pradėjusios eižėti.

Naująjį Kanados biudžetą paskelbė finansų min. J. Parizeau. Jame padaryta kaikurių nuolaidų, matyt, siekiant palankumo šios provincijos atskyrimo nuo Kanados referendumui. J. Parizeau panaikino provincinį 8% mokestį krautuvėse parduodamai tekstilei, aprangai ir avalynei. Jo nereikės mokėti tais atvejais, kai perkamų drabužių vertė neperžengia $500, avalynės — $100. Neapmokestinama pajamų dalis nuo 1980 m. sausio 1 d. padidinama iki 12%. Šio potvarkio dėka kvebekiečiai tada galės sutaupyti nuo $60 iki $320. Tiems kvebekiečiams, kurie per metus uždirba $30.000 ar daugiau, provincinis pajamų mokestis būdavo augštesnis, negu kur nors kitur Kanadoje. Jiems dabar leidžiamos neapmokestinamos 20% pajamos iki bendros $15.000 sumos, jeigu už ją bus nusipirkta naujų šėrų bendrovėse, kurių pagrindinės būstinės yra Kvebeke. Bendras biudžeto dydis — $14.960.000.000 su $1.450.000.000 deficitu.

Kanados pajamų min. T. Abbottas paskelbė kovą tiems kanadiečiams, kurie nuo pajamų mokesčių nurašo išlaidas užsienyje išlaikomiems giminėms. Tokiu atveju nuo kiekvieno remiamo asmens leidžiama atskaityti po $840. Pasak min T. Abboto, tyrimai Vankuveryje įrodė, kad iš šiam reikalui atskaitytų $364.000 be pateisinamo pagrindo buvo $268.000. Toronte iš trijų tokių atvejų neteisėtas buvo vienas. Esą mokesčių mokėtojai išsigalvoja neegzistuojančius gimines ir parūpina fiktyvius dokumentus apie jiems teikiamą paramą. Kiti turi tokių giminių, kuriems jų parama iš Kanados nėra reikalinga. Nusiųsti pinigai atsiduria turtingų giminių banko sąskaitose, o už juos kanadietis gauna pajamų mokesčių nuolaidą. Netrūksta ir tokių, kurie užsienyje tikrai turi pagalbos reikalingų giminių, jiems betgi nepasiunčia nė cento ir reikalauja mokesčių sumažinimo. Dėl tokių kanadiečių nesąžiningumo Kanados iždas kasmet praranda milijonus dolerių. Bus imtasi atitinkamų priemonių šiam piktnaudojimui sustabdyti.

Ateitininkų žinios

"Ateities" administracija prašo visus skolininkus kiek galint greičiau atsilyginti už praėjusių metų ir šių 1979 m. prenumeratas. Metinė prenumerata — $9.00. Geriausia siųsti pašto perlaida (money order) amerikietiška valiuta.

Studentai ateitininkai baigė savo pasiruošimą įžodžiui balandžio 1 d. tema "Įžodžio reikšmė". Visas įžodžiui pasiruošimas vyko nagrinėjant dr. J. Girniaus veikalą "Idealas ir laikas". Kiekvienas kandidatas turėjo paruošti skirtąją knygos dalį, pateikiant tą temą visų susirinkime. Knygos nagrinėjimas pavyko labai gerai. Reikia stebėtis visų parodytu dėmesiu ir kruopščiu temų paruošimu.

Sendraugiai, norį paaukoti badaujantiems Indijoje ir kituose pasaulio kraštuose per motiną Teresę, kuri dirba su savo vienuolėmis Kalkutoje, gali tai padaryti per V. Kolyčių (tel. 654-5481). Aukojantiems jėzuitai Kanadoje išduoda kvitus atleidimui nuo mokesčių.

IZOLIUOKITE DABAR! Tuo būdu taupysite ištisus metus, nes sumažinsite šildymo ir vėsinimo išlaidas. Valdžios parama už izoliavimo medžiagą senesniems namams gaunama iki $350.00. Prityrę specialistai izoliuos jūsų namą, įstaigą, vasarnamį arba sunkvežimį. Skambinkite:

FOAM-TECH INSULATION CONTRACTOR NAMEJS BATRAKS

(416) 274-3938
P.O. Box 1, Station A
Mississauga, Ontario
L5A 2Y9

AL GARBENS

REAL ESTATE LTD.

22 Hedgewood Rd., Willowdale, Ontario M2L 1L5

Kanados, Ontario ir Toronto Real Estate Board narys

Telefonas 536-2738. Jeigu niekas neatsiliepia, skambinkite 489-1543.

BLOOR-JANE, atskiras rupių plytų namas, 6 kambariai per 2 augštu, (gumwood medis), modernios 2 virtuvės ir prausyklos (viena pirmame augšte), vandens šildymas; įvažiavimas ir garažas; arti Bloor-Jane požeminio; prašo $75.900.

INDIAN RD.-BLOOR, atskiras 10 kambarių namas, arti Lietuvių Namų, naujas vandens šildymas, 3 virtuvės, 3 prausyklos, gilus sklypas, 2 garažai: vienas atviras mortgičius.

INDIAN RD.-HOWARD PARK. Dvibutis, atskiras (paskirstytas į 4 butus), 4 modernios virtuvės ir prausyklos, iš viso 12 kambarių; pajamos $890.00 į mėnesį, be to, butas savininkui; pastatas gerame stovyje; dviejų augštų; įmokėti apie $20.000.

ARMADALE G-VĖ, pusiau atskiras, 6 kambarių namas, 2 modernios virtuvės ir prausyklos, platus įvažiavimas, garažas; prašoma kaina $59.900.

REIKALINGI NAMAI PARDAVIMUI.
NUOLAIDA LIETUVIAMS SAVININKAMS UŽ PARDAVIMĄ.

Taupyk ir skolinkis

Pirmutiniame ir didžiausiame TORONTO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVE **PARAMA**

MOKA:		IMA:
10%	už 1 m. term. indėlius	
9½%	už 3 m. term. indėlius	10½% už asm. paskolas
9¼%	už pensijų ir namų planą	
9¼%	speciali taup. sąsk.	10¼% už mortgičius
8¾%	už taupymo s-tas	
6%	už čekių s-tas (dep.)	

AKTYVAI virš 22 milijonų dolerių

Asmenines paskolas duodame iki $50,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto. Visų narių gyvybė apdrausta santaupų dydyje, bet nedaugiau $2,000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki $10,000. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas — piniginės perlaidos, kelionės čekiai (American Express) Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrieji mortgičiai.

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais — nuo 10 val. ryto iki 3 val. po pietų; ketvirtadieniais ir penktadieniais — nuo 10 val. ryto iki 8 val. vakaro; šeštadieniais — nuo 9 val. ryto iki 1 val. po pietų (liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta)

BŪSTINĖ: Lietuvių Namai — 1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A6
Telefonai: 532-8723 ir 532-1149

ED. KONDRATAS, siuvėjas

1113 Dundas St. W., Toronto, Ont. M6J 1W9 Tel. 533-5454

Lietuviška "Real Estate" įstaiga St. Petersburge, Floridoje

ANGELĖ E. KARNIENĖ
Broker • Realtor
Notary Public

REALTOR®

Rezidencijos - moteliai - sklypai
Daugiabučiai (kondominiumai)
Nuomojimo patarnavimas

3701 Gulf Blvd., St. Petersburg Beach, Florida, 33706
Telefonas (813) 360-2448 • vakare (813) 345-2738

DUFFERIN RADIO AND TV
SALES AND SERVICE

Taisomi televizijos, HI-FI ir radijo aparatai.
Prityręs specialistas su ilga praktika.

1000 College St. • LE 1-3074 • Sav. P. Užbalis

STEPHAN'S FURS

2239 Bloor Street West. • 406 Roncesvalles Ave. Telefonas 536-5936 ir Telefonas 762-7775

Parduodami kailiniai apsiaustai ir įvairaus kailio kepurės. Priimami užsakymai. Daromi pataisymai bei persiuvimai.

Lietuviai Čikagoje

K. A. SAULAITIS

PASAULIO LIETUVIŲ ARCHYVE yra ne keli šimtai, bet 1,100 periodinių leidinių pilnų, nepilnų komplektų ar egzempliorių, kurių seniausi orginalai yra Basanavičiaus "Aušra" ir Kudirkos "Varpas". Pradėjęs tremtinių stovyklų medžiagą Vokietijoje rinkti, Vincentas Liulevičius, PLA organizuodamas ir saugodamas, dirbo 27 metus. Ilgą laiką seserys kazimierietės Čikagoje leido naudotis savo patalpomis, o šiuo metu PLA veikia Jaunimo Centre. Jau septintuosius metus archyvui vadovauja Česlovas Grincevičius, kuris ruošiasi šį rudenį kataloguoti visą turimą turtą, kad studentams ir mokslininkams būtų lengviau prieinamas. Pagrindinis PLA talkininkas šiuo metu yra Leonardas Kerulis, kuris naują medžiagą suskirsto ir senąją pertvarko, dar budėdamas oficialiomis lankymo valandomis šeštadienį nuo 12 iki 2 v. p. p.

PLA yra tiesioginėje JAV LB kultūros tarybos žinioje, nes ši rūpinasi išlaikymu, tikrina ir tvirtina sąmatą. Per kultūros tarybą Lietuvių Fondas kasmet skiria kelis tūkstančius dolerių archyvo nuomai, priežiūrai ir darbams. Archyvo statute sakoma, kad jo tikslas yra rinkti ir saugoti apie lietuvius ir Lietuvą rašytinę, dokumentinę ir kitą medžiagą. Čia yra tūkstančiai knygų, seni žemėlapiai, rašytojų bei poetų rankraščiai, organizacijų dokumentai, laiškai su autografais. Iš nerašytinės medžiagos yra 100 m. senumo medinė monstrancija, vėliavos ir kt.

Pernai PLA buvo inkorporuotas kaip nepelno įstaiga Illinois valstybėje ir buvo sudarytas globos komitetas, kuriame dalyvauja JAV LB kultūros tarybos įgaliotinis dr. Antanas Razma, PLA steigėjas ir ilgametis direktorius V. Liulevičius, dabartinis direktorius Č. Grincevičius, ryšininkas su amerikiečių visuomene Saulius Girnius, teisinė patarėja dr. Rima Skorubskaitė, Jaunimo Centro vedėjas. PLA turtas saugojamas ir tam, kad visas ar jo dalis būtų perduotas nepriklausomai Lietuvai. Norintieji medžiaga pasinaudoti turėtų kreiptis į PLA darbo valandomis arba į vedėją Č. Grincevičių.

LITUANISTINIŲ MOKYKLŲ VEDĖJŲ suvažiavimas kviečiamas Kanados ir JAV mokytojų savaitės metu liepos 14, šeštadienį, pranciškonų vasarvietėje, Kennebunkporte, Maine. Amerikos lit. mokyklų vedėjams JAV LB švietimo taryba turi numatytą sąmatos dalį, įgalinančią prisidėti prie kelionės išlaidų. Savaitė prasidės liepos 8 d. Kovo 21 d. posėdyje taryba svarstė programos metmenis, kurie persiunčiami ir Kadados švietimo komisijai aptarti. Į siūlymus įtraukta paskaitų ir diskusijų pedagogikos bei administracijos reikalais.

Viena iš aktualiausių temų bus lietuvių kalbos mokymas pradedančiųjų. Tokių specialių klasių yra įvairiose mokyklose, bet ligi šiol JAV LB švietimo taryba neturėjo šioms klasėms programos ir vadovėlių. Programos rėmams ruošti pakviesta speciali komisija, kuri rekomenduos mokytojų savaitės dalyviams ir švietimo tarybai, kaip tinkamiau šioms klasėms talkinti.

EUGENIJAUS KRIAUČELIŪNO vardo premija už visuomeninę veiklą kovo 18 įteikta Gabijai Juozapavičiūtei, kurios žodis iškilmių metu buvo pats įspūdingiausias momentas. Jaunimo Centro kavinėje dalyvių buvo per 150, kur Vida (Kriaučeliūnaitė) Jonušienė vadovavo programai, o Jolita Kriaučeliūnaitė įteikė jų a. a. brolio vardu pavadintos premijos $1,000 čekį. Garbės prezidiume buvo vertintojų komisija, konsulė Juzė Daužvardienė, PLB pirm. Vytautas Kamantas. Meninė dalis teko solistei Daliai Eidukaitei ir devynių skaučių oktetui su vadove Vanda Alekniene. G. Juozapavičiūtė dėkojo kartu su ja dirbančiam jaunimui, vyresniesiems už pavyzdį, įkvėpimą ir pasitikėjimą jaunomis pastangomis. PLJS pirmininkė ne tik turiniu, bet ir kalbos stiliumi paveikė klausytojus, cituodama trumpai poetus, rašytojus, spaudos pasisakymus, pabrėždama, kad kiekvieno lietuvio tikslas yra prisidėti prie tautos išlikimo. Eugenijus Kriaučeliūnas nuo liaukemijos mirė vos baiges gimnaziją. Metinės premijos mecenatai yra jo tėvai dr. Leonas ir Irena Kriaučeliūnai.

KUN. JUOZAS PRUNSKIS ryžtasi ir toliau ruošti medžiagą apie Lietuvą, ką tik išleidęs "Lietuva bolševikų okupacijoje" ir įteikęs medžiagą albumui apie Sibiro kankinius. Lietuvių moterų federacijos Čikagos klubas su pirm. M. Marcinkiene kovo 16 d. vakaronėje supažindino visuomenę su "Klaipėdos" jūrų šaulių išleista knyga — dokumentiniu ir vaizdiniu veikalu. Dalia Kučėnienė apibūdino autorių. Vincentas Liulevičius apžvelgė tokių studijų reikalą. Kun. J. Prunskį sveikino PLB pirm. Vytautas Kamantas, už darbą autoriui dėkojo leidėjų vardu K. Milkovaitis.

VILNIAUS UNIVERSITETO vaizdinė - dokumentinė paroda Jaunimo Centre veikia nuo kovo 30 iki balandžio 8 d. Broniaus Kviklio iniciatyva ir daugiausia iš jo archyve esančios medžiagos išstatyta apie 60 didelio formato lakštų su nuotraukomis (ar senų graviūrų reprodukcijomis), dokumentų pavyzdžiais, universiteto spaustuvėje spausdintų knygų viršeliais (ir keliais orginalais), 20 XVI-XVIII š. įvairių mokslo knygų ir vadovėlių, Vilniaus miesto medaliai, senoviniai pinigai. Rodiniai apžvelgia 400 metų su įžymių rektorių, profesorių atvaizdais, klasių ar patalpų nuotraukomis, būdingais universiteto diplomais ir kitais dokumentais. Išstatytas ir Lietuvos metraščio originalas. Pagrindinė parodos medžiaga gali būti sudėta į patogią dėžę, ir todėl gegužės mėn. bus nuvežta į Niujorką.

ČIKAGOS POLICIJOJE dirbantieji turi savo draugiją, kurioje lieka ir į pensiją išėję šio didmiesčio lietuviai bei lietuvių kilmės policininkai. Narių turi apie 100. Klubo valdybos narys seržantas Barkauskas yra miesto policijos vidaus reikalų skyriaus vedėjas. Draugijoje yra ir moterų policininkių. Kovo 21 d. jų susirinkime kalbėjo Lietuvos garbės konsulė Juzė Daužvardienė, jų pakviesta narius supažindinti plačiau su Lietuvos padėtimi.

Hamiltono skautų "Nemuno" tunto vadovė R. Bagdonienė užriša kaklaraiščius jauniesiems skautams J. Miltenis

Romo Vaštoko Fondo Komiteto PRANEŠIMAS

Dr. Romas Vaštokas yra išrinktas Kanados liberalų partijos kandidatu Hastings-Frontenac rinkiminėje apylinkėje į Kanados parlamentą, kurio rinkimai įvyks š.m. gegužės 22 d. Jis yra žinomas kaip aktyvus visuomenininkas ir kultūrininkas ne tik Toronto lietuvių bendruomenės veikloje, bet ir kanadiečių rinkiminėje apylinkėje, kurioje jis turi daug rėmėjų ir šalininkų.

Dr. R. Vaštoko rinkiminiam vajui paremti sudarytas koordinacinis lietuvių komitetas Toronte, kuris šiuo pranešimu kreipiasi į visus Kanados lietuvius ir prašo piniginės paramos. Komitetas yra įsipareigojęs surinkti bent $5000 ir skelbia piniginės rinkliavos vajų sekančiomis sąlygomis.

1. Kiekvienas rėmėjas-aukotojas už įmokėtą įnašą į fondą po rinkimų gaus oficialų pakvitavimą, pagal kurį turės teisę atskaityti nuo pajamų mokesčių iki $500 Federal Political Contribution Tax Credit: 75% įnašų iki $100, 50% už sekančius įnašus iki $450, 33⅓% už sekančius įnašus virš $550. Pavyzdžiui, įmokėjusieji į fondą $100 atgaus $75 ir tik $25 bus rinkiminė auka.

2. Įnašai į fondą priimami asmeniškai arba paštu lietuvių kredito kooperatyvuose, kuriuose yra atidarytos sąskaitos Romo Vaštoko Fondo vardu: "Paramos" kredito kooperatyve sąskaitos nr. 6150, Prisikėlimo parapijos kredito kooperatyve sąskaitos nr. 4022, Hamiltono kredito kooperatyve "Talka" sąskaitos nr. 3120.

3. Iš tolimesnių apylinkių čekius ir informacijų reikalais laiškus siųsti komiteto iždininkui šiuo adresu: J. Varanavičius, 555 Willard Ave., Toronto, Ont. M6S 3S1.

4. Čekius rašyti "Romo Vaštoko Fondas" vardu ir pridėti laiškelį, nurodant pilną vardą, pavardę ir tikslų adresą, kuriuo bus atsiųstas oficialus pakvitavimas mokesčiams. Mokantieji asmeniškai į fondo sąskaitą kredito kooperatyvuose adresą įrašo depozitų lapelyje. Neaiškus ir netikslus adresas gali sutrukdyti pakvitavimo išsiuntimą.

5. Fondo rėmėjų pavardės ir jų įnašai bus paskelbti spaudoje pasibaigus vajui.

Šios rinkliavos informacijų reikalais kreiptis į šiuos Toronte gyvenančius komiteto narius: dr. J. Čuplinskienė — tel. 533-7425, K. Manglicas — tel. 421-2559, V. Kulnys — tel. 769-1266, J. Varanavičius — tel. 763-3957.

Fondo komitetas nuoširdžiai prašo Kanados lietuvius savo įnašais įsijungti į šią rinkiminę akciją, kad būtų išrinktas pirmas lietuvis į Kanados parlamentą. Prašome nedelsti, nes rinkiminis vajus jau vyksta ir šiuo metu yra labai reikalinga finansinė parama.

ROMO VAŠTOKO FONDO KOMITETAS

Lietuviai Romoje

• Popiežius Jonas-Paulius II pagerbė Lietuvos Globėją šv. Kazimierą. Kovo 4 d. kalbėdamas iš savo darbo kambario lango tūkstančiams tikinčiųjų, susirinkusių Šv. Petro aikštėje, jis pareiškė: "Šiandien, kovo 4-ją, mano mintys krypsta į šv. Kazimierą, kuris yra bendrai garbinamas lenkų ir lietuvių. Šv. Kazimieras buvo karališkosios Jogailaičių šeimos sūnus. Jo glėbai pavesdamas abi jo žemiškosios Tėvynės šalis, aš vykdau giliausius savo širdies troškimus."

• Lietuvos Globėjas šv. Kazimieras kovo 4 d. buvo iškilmingai paminėtas Šv. Kazimiero Lietuvių Kolegijoje Romoje. Šv. Mišias aukojo ir šventei pritaikytą pamokslą pasakė kun. dr. Juozas Vaišnora, MIC. Iškilmėse dalyvavo Vakarų Europos lietuvių vysk. dr. Antanas Deksnys, Lietuvos diplomatijos šefas St. Lozoraitis, Jungtinių Tautų FAO organizacijos atstovas A. Žemaitis, kolegijos vadovybė, studentai ir kiti Romos lietuviai.

• Prel. Kazimiero Dobrovolskio vadovaujamojoje lietuvių kolegijos viloje Tivoli kovo 11 d. įvyko Romos Lietuvių Kunigų Sąjungos susirinkimas. Apie Italijos Lietuvių Kunigų Sąjungos veiklą nuo 1974 m. išsamų pranešimą padarė pirm. Vatikano radijo lietuviškųjų programų direktorius kun. dr. Vytautas Kazlauskas, kuris su kun. dr. J. Vaišnora ir kun. Rapolu Krasausku iki šiol vadovavo šiai sąjungai. Su aktualiomis Lietuvos K. Bendrijos problemomis supažindino tuo metu Romoje besilankantis lietuvių jėzuitų provincijolas kun. Leonas Zaremba, SJ. Naujon Italijos Lietuvių Kunigų Sąjungos valdybon išrinkti — Šv. Kazimiero kolegijos vicerektorius prel. Paulius Jatulis, mons. Kl. Razminas ir lietuvių saleziečių centro Frascati dir. kun. Mečys Burba, SDB.

• Iš pavergtosios Lietuvos Romą pasiekė džiugi žinia, kad pernai iš Kauno katedros pavogtas stebuklingas Pažaislio Dievo Motinos paveikslas atrastas Kaune. Smulkesnių žinių apie stebuklingojo paveikslo atradimą iki šiol dar negauta.

• Pavergtoje Lietuvoje vis labiau stiprėja lenkų įtaka. Ne tik Vilniaus krašte, bet ir Kauno apylinkėje tai vis labiau jaučiama. Paskutiniu metu po įvairių žygių ir pastangų Lietuvos lenkams pavyko išsikovoti sau lenkiškas pamaldas Kaune. Pamaldos lenkų kalba čia vyksta Kauno Karmelitų parapijos šventovėje.

Mons. Kl. Razminas

• NORITE supažindinti savo bičiulį su "Tėviškės Žiburiais"? Atsiųskite jo adresą. Keletą numerių jis gaus nemokamai.

TORONTO

Metiniame Anapilio Sodybos Korporacijos susirinkime balandžio 1 d., apsvarsčius finansinę bei kultūrinės veiklos būklę, kapinių administracijos ir poilsio namų reikalus, nutarta sudaryti dvi komisijas — a. kapinių (kun. P. Ažubalis, J. Andrulis ir A. Aulinskas), b. poilsio namų (kun. P. Ažubalis, A. Kazilis, V. Akelaitis). Komisijoms duota teisė kooptuoti daugiau narių. Kadenciją baigęs valdybos narys dr. A. Valiulis buvo perrinktas kitam 3 metų laikotarpiui, o vietoje nebekandidatavusio inž. G. Šerno išrinktas dr. J. Sungaila.

"The Globe a. Mail" kovo 10 d. išspausdino ilgą reportažą apie slidinėjimo vietoves Barrie srityje. Jame nemažai vietos skirta Moonstone slidinėjimo vietovei, kurios savininku yra Viliaus Stanaičio šeima su kita šeima. Šį verslą jis pradėjęs prieš 10 metų, kai pasitraukė iš statybos bendrovės Toronte. Dabar tai slidininkų vietovei vadovauja daugiausia duktė Ilona Stanaitytė-Gilbert. Darbas sezono metu esąs įtemptas — reikia budėti nuo 6.30 v. r. iki 12 v. nakties.

"The West Toronto News-Express", vietinio pobūdžio laikraštis, leidžiamas "Enviro News-Express Ltd.", kovo mėnesio numeryje daug rašo apie Tony O'Donohue, išrinktą į Toronto miesto tarybą ketvirtoje apylinkėje. Pirmame laikraščio puslapyje įdėta T. O'Donohue ir jo žmonos Aldonos, lietuvaitės, nuotrauka. Toliau yra aprašytas KLB krašto valdybos rengtas priėmimas Vasario 16 proga, nemaža vietos skirta disidentui Viktorui Petkui. Taip pat yra ir kitų įdomių rašinių. Laikraštis skelbiasi turįs 30.000 skaitytojų.

Toronto lietuvių mėgėjų teatras "Aitvaras" tautybių teatrų festivalyje St. Lawrence Centre suvaidino J. Grušo dramą "Tėvas ir sūnus". Kovo 25 d. jis šią dramą pakartojo L. Namuose ir susilaukė gana gausių žiūrovų. Visi aktoriai gerai atliko savo vaidmenis. Išskirtinai minėtina L. Nakrošienė, labai įtikinančiai atlikusi senosios Budrienės vaidmenį. Spektaklio ašimi buvo Stepas Ramanauskas, puikiai atlikęs Jokūbo Budrio vaidmenį. Ir aktoriai, ir režisorė A. Dargytė-Byszkiewicz susilaukė ilgų publikos plojimų. Labai džiugu, kad ir jaunieji aktoriai jungiasi į teatrinę veiklą. Tuo būdu galės išaugti stiprus teatrinis vienetas. Visiems linkėtina ištvermės ir geriausios sėkmės. **V. Anysienė**

Delhi, Ontario

ZUIKIŲ BALIUS, ruošiamas šaulių kuopos ir medžiotojų-meškeriotojų klubo, įvyks balandžio 21, šeštadienį, 7 v.v., Tillsonburgo Community Centre, 45 Hardy St. Meninę programą atliks "Vasaros garsų" trijulė iš Toronto. Bus šilta vakarienė, šokiai, veiks bufetas, bus įvairių gėrimų. Visi kviečiami dalyvauti. **S.J.**

Slovakai kovo 24-25 d.d. paminėjo 40-tąsias Slovakijos nepriklausomybės paskelbimo metines. Jos nepriklausomybė buvo paskelbta 1939 m. kovo 14 d. Slovakai Europoje minimi jau nuo VI-VII š. Krikščionybę priėmė IX š., o sekančiame šimtmetyje pateko vengrų valdžion, kurioje išbuvo iki I D. karo pabaigos, kai sudarė bendrą valstybę su čekais, būtent, Čekoslovakiją. Dabar slovakai, kaip ir čekai, kenčia sovietinę priespaudą. Kalėjimuose yra 22.000 slovakų. Tautinis jų ženklas — dvigubas kryžius ant trijų kalnų.

Kanados Lietuvių Žmogaus Teisėms Ginti Komitetas paruošė informacinius lapus su dviem atkarpom — V. Petkui ir augščiausiojo sovieto prezidiumo pirm. L. Beržnevui. Pastarojo adresas: Moskva, Kreml, USSR.

"Northern Mosaic", dvimėnesinis daugiakultūrės draugijos laikraštis Thunder Bay, Ont., 1978 m. 4-5 nr., pirmame puslapyje, įdėjo didelę nuotrauką Sharlene van Vlymen, kuri buvo išrinkta paauglių amžiaus karalaite "Miss Teen". Ji yra lietuvių kilmės iš motinos pusės (motina Matušaitytė). Apie ją pridėta informacija, kurioje ji vadinama "Lithuanian princess". Ji dalyvavo daugiakultūrėje konferencijoje Otavoje 1978 m. kaip jaunimo atstovė.

PADĖKA

Nuoširdus ačiū visoms viešnioms, ypač rengėjoms, kurios surengė man tokį gražų mergvakarį. Jūsų vertingos ir puikios dovanos bus labai naudingos mūsų gyvenimo pradžiai. Ypatinga padėka poniai Gaputienei, mano būsimai giminei, už jos pastangas organizuojant šį mergvakarį, ponioms — Stravinskienei ir Tarvydienei už šeimininkavimą bei skaniai paruoštas vaišes. Taip pat dėkoju pamergėms ir akademikėms skautėms už gražias dovanas.

Visada prisiminsiu jūsų visų nuoširdumą. Labai ačiū.

Nijolė Gverzdytė

PADĖKA

Nuoširdžiai dėkojame: gerb. kun. B. Mikalauskui, OFM, už aukojimą iškilmingų šv. Mišių, išrūpinimą Šv. Tėvo palaiminimo ir dovaną mūsų vedybinio gyvenimo 50 metų auksinio jubilėjaus proga; sol. V. Verikaičiui už gražų giedojimą šventovėje šv. Mišių metu; mieloms dukterims Aldonai ir Nijolei, žentams Otonui ir Jonui, taipgi anūkams už paruošimą vaišių ir dovaną; Prisikėlimo parapijos katalikių moterų draugijai už sveikinimus ir rožes.

Nuoširdi padėka mieliems giminėms, draugams ir bičiuliams už sveikinimus bei prisidėjimą prie brangios dovanos: V. V. Augėnams, Art. Augėnui, M. A. Basalykams, J. Černiauskienei, A. P. Goriams, A. J. Kutkoms, D. G. Littlewood, G. J. Lukams, O. Pranskūnienei, O. Ropienei, J. J. Štarams, V. M. Šniuoliams, G. L. Traškoms ir Ald. V. Žalnieriūnams.

Jūsų nuoširdumas pasiliks mums kaip brangus neužmirštamas prisiminimas. Visiems nuoširdus lietuviškas ačiū —

Anelė ir Tomas Žiliai

Viešėdami Čikagoje, neužmirškite aplankyti N. ir J. VAZNELIŲ

Gifts International Inc.

2501 W 71st STREET, CHICAGO, ILL. 60629

Telefonas 471-1424

Čia gausite lietuviškų knygų, plokštelių, odos, medžio dirbinių. Ypač didelis gintaro išdirbinių pasirinkimas.

FRANK BARAUSKAS LTD., Realtor

3828 BLOOR STREET WEST, ISLINGTON, ONTARIO

FB • NAMAI • VASARNAMIAI • ŪKIAI

Stayner, Springhurst, Wasaga, Collingwood (705) 445-8819 atstovas MARIO TURCO

ĮSTAIGOS 233-3323 NAMŲ 743-0100

BALTIC EXPORTING CO.

Siuntiniai į Baltijos kraštus ir Sov. Sąjungą

• Priimame užsakymus ir maisto siuntinių iš Danijos.

• Turime įvairių medžiagų ir kitų prekių, tinkamų siuntimui

DARBO VALANDOS: 9 v.r. — 5 v.p.p. (po 5 v.p.p. susitarus telefonu); šeštadieniais 9 v.r. — 4.30 v.p.p.; trečiadieniais uždaryta

482 Roncesvalles Ave., Toronto, Ont. M6R 2N5 — Telefonas 531-3098 — Savininkai S. ir F. Janavičiai

DRAUDA

BALIO MASKELIŪNO INSURANCE AGENCY LTD.

Tel. 251-4864, 251-4025, 251-4824 • Namų: 277-0814

2405 Lakeshore Boulevard West, Suite 403

Toronto, Ontario M8V 1C6

VISŲ RŪŠIŲ DRAUDA • 20 METŲ PATIRTIS

• ĮVAIRIŲ DRAUDOS BENDROVIŲ ATSTOVYBĖ •

1979 metų ekskursijos

VILNIUS, ROMA, DUBROVNIK ir kiti miestai EUROPOJE

Balandžio	26 —	gegužės	4	išparduota
Gegužės	3 —	gegužės	11	išparduota
Gegužės	10 —	gegužės	18	išparduota
Gegužės	24 —	birželio	7	2 savaitės
Gegužės	31 —	birželio	14	2 savaitės
Birželio	14 —	birželio	28	2 savaitės
Birželio	21 —	liepos	5	išparduota
Liepos	5 —	liepos	19	2 savaitės
Liepos	19 —	rugpjūčio	2 - 9	2 arba 3 savaitės
Rugpjūčio	9 —	rugpjūčio	23 - 27	2 arba 3 savaitės
Rugpjūčio	16 —	rugpjūčio	30	2 savaitės
Rugsėjo	6 —	rugsėjo	20	2 savaitės
Rugsėjo	20 —	rugsėjo	28	8 dienos
Spalio	4 —	spalio	12	8 dienos
Lapkričio	1 —	lapkričio	9	8 dienos

Smulkesnių žinių teirautis:

V. BAČĖNAS tel. 533-3531

ALL SEASONS TRAVEL

1551 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A5

13 dienų su giminėm!

Organizuojamos dvi puikios ekskursijos:

VILNIUS-Ryga liepos 16 — liepos 30 d.

VILNIUS-Minskas rugpjūčio 20 — rugsėjo 3 d.

Kelionės ir viešnagės metu teikiama visapusiška pagalba, ypač keliaujantiems pirmą kartą.

Skambinti tel. 537-3060 • 532-8772

2385 Dundas St. W., Toronto — Telefonas 537-2165

Vietų skaičius ribotas. Skubėkite užsisakyti.

SIMON'S, HARMONY TRAVEL SERVICE

DRESHER-BARAUSKAS INSURANCE AGENCY LTD. ir

W. G. DRESHER REAL ESTATE REALTOR

233-3334 — 231-2661 — 231-6226

3830 B Bloor Street West • Islington, Ontario M9B 1K8

Lietuvių kalba patarnauja — V. DREŠERIS ir A. MIKŠIENĖ

DARBO VALANDOS: 9 v.r. — 5 v.p.p. ir 6.30 v.v. — 8 v,v, šeštadieniais — 9 v.r. — 12 v.p.p.

Narys "Better Business" Biuro

V. BAČĖNAS

All Seasons Travel, B.D.

1551 Bloor Street West, TORONTO, ONTARIO M6P 1A5

Visais kelionių reikalais betkur pasaulyje skambinti

tel. 533-3531

nuo 11 v.r. iki 7 v.v.

INSURANCE

★ Namų — Gyvybės ★ Automobilių ★ Komerciniai

533-1121 Walter Dauginis 822-8480

Insurance Agency Ltd.

1613 Bloor Street West • Toronto • Ontario

METINIS TĖVIŠKĖS ŽIBURIŲ SPAUDOS BALIUS

balandžio 21, Atvelykio šeštadienį, Anapilio salėje

Meninę programą atliks Hamiltono lietuvaičių choras "Aidas", vadovaujamas jauno muziko Jono Govėdo. Atvyks su nauju dainų repertuaru.

Baliaus pradžia – 7 v.v., meninės programos – 7.30 v.v.

DVI LOTERIJOS: didžioji ir mažoji. Didžiojoje loterijoje dalyvaus visi, įsigiję loterijos bilietus, ir galės laimėti — spalvotą televiziją, turistinę kelionę, vertingus paveikslus, keramikos, skulptūros kūrinius ir t.t.

Mažojoje loterijoje dalyvaus tik salėje esą įėjimo bilietų savininkai. Įėjimo bilieto numeris bus kartu ir mažosios loterijos bilietas.

BUS LIETUVIŠKŲ VALGIŲ, gaivinančių gėrimų.

STALUS (po 10 asmenų) iš anksto rezervuoti "TŽ" administracijoje telefonu 275-4672. Bilieto kaina — $5 asmeniui, $2.50 studentams.

ŠOKIAMS gros Detroito lietuvių orkestras, vad. Romo Kaspučio.

Visi dalyvaukime ir savąją spaudą remkime!

MONTREALQUE

Šv. Kazimiero parapijos žinios

— Didžiosios Savaitės pamaldų tvarka: D. Ketvirtadienį, 7.30 v.v., Paskutinės Vakarienės Mišios; D. Penktadienį, 3 v.p.p., Kristaus kančios pamaldos; D. Šeštadienį, 6.30 v. vakaro, ugnies ir vandens šventinimas, Krikšto pažadų atnaujinimas, Velykų vigilijos Mišios. Velykų rytą, 6.30, Prisikėlimas, sekančios Mišios — 11 v. ryto.

— Šv. Elzbietos Dr-ja savo valdybos narei Adelei Jasiūnienei, išvykstančiai į Torontą, surengė išleistuves par. svetainėje.

— Jaunimo ansamblis "Gintaras" aktyviai ruošiasi dideliam koncertui, kuriame dalyvaus visi gintariečiai, ir senjorai, kurie betkada priklausė ansambliui per paskutinius dešimt metų. Dešimtmetis bus paminėtas Aušros Vartų parapijoje gegužės 5 d.

— Gintarietei Rūtai Kuzaitytei kovo 24 d. jos draugių ir globėjų E. J. Dalmotų iniciatyva jų namuose buvo surengta staigmena — jos gimtadienis. Dalyvavo daug jaunimo.

— Parapijos jaunimo klubui $150 paskyrė "Litas" iš savo metinio pelno.

— Kovo 11 d. mirė Pranas Jasutis, 81 m. amžiaus. Palaidotas iš Šv. Kazimiero šventovės šalia savo žmonos Elenos, mirusios prieš kelerius metus. Velionis, ypač prieš karą ir per karą, daug reiškėsi lietuvių veikloje.

— Kovo 24 d. per parapiją palaidotas Feliksas Markon.

— Sunkiai serga Jonas Senkus. **Sk.**

Aušros Vartų parapijos žinios

— Gavėnios rekolekcijos prasidės balandžio 9, pirmadienį, 7.30 v. vakaro, ir truks visą D. Savaitę. Vedėjas — kun. Algimantas Kezys, SJ, iš Čikagos.

— Parapijos komitetas kovo 28 d. posėdyje nutarė ruošti metinę parapijos išvyką į Palangos vasarvietę liepos 8 d. ir ten po pamaldų suruošti priėmimą parapijos chorui. Šauliai sutiko tą dieną talkinti parapijos išvykai bei rūpintis jos tvarka. Taip pat prisidės "Rūtos" klubas ir Šv. Onos Draugija. A. Čepuliui pavesta pasirūpinti autobusais.

— Ignui Petrauskui padaryta galvos operacija Notre Dame ligoninėje.

— Kun. St. Kulbis, SJ, yra ilgesniam laikui išvykęs Europon. Kun. J. Kubilius, SJ, po ilgesnių atostogų Arizonoje, vėl eina pareigas.

— Kovo 31 ir balandžio 1 d. d. parapijoje lankėsi kun. Pr. Gaida, "T. Žiburių" redaktorius. Sekmadienį jis atnašavo 11 v. Mišias ir pasakė pamokslą.

— M. ir A. Beniušių 25-rių metų vedybinė sukaktis paminėta kovo 31 d. McGill Faculty klube. Dalyvavo daug giminių ir šeimos bičiulių.

Šaulių kuopa kovo 24, šeštadienį, surengė kultūrinę vakaronę, kurioje savo poeziją ir atsiminimus skaitė p. p. Tekutienė, Dikaitis, Šiaučiulis ir Mylė.

Spaudos laisvės atgavimo 75 metų sukakties minėjimą kovo 31 d. AV par. salėje surengė KLK Moterų Drjos Montrealio skyrius, kuriam pirmininkauja G. Kudžmienė. Paskaitą skaitė kun. Pr. Gaida iš Toronto, tautosakos pynę pateikė B. Vaitkūnaitė-Nagienė, literatūrines ištraukas skaitė Vilija Lukoševičiūtė, muzikinę dalį atliko rageliais — Algis, Andrius ir Gailius Lapinai. Kultūrinė minėjimo dalis truko pusantros valandos. Visiems padėkos žodį rengėjų vardu tarė pirm. G. Kudžmienė ir pakvietė vaišintis paruoštomis gėrybėmis. Dalyvių buvo apie 100. Jų tarpe buvo matyti ir spaudos bei rašto žmonių: dr. I. Maziliauskienė, M. Jonynienė, V. A. Jonynas, A. Lymantas, Pr. Paukštaitis, L. Girinis, M. Čapkauskas, S. Skučienė, A. Ališauskas, V. E. Kardelienė, R. Lukoševičiūtė ir kt. Platesnis aprašymas bus sekančiame "TŽ" nr. **K.**

Dr. Henrikas Nagys kovo 21 d. "Rūtos" klubo kultūrinėje popietėje skaitė paskaitą tema "Jaunystė ir senatvė". Remdamasis gydytojų ir psichologų nuomonėmis, jis tvirtino, esą sunku pasakyti kada prasideda senatvė. Priklauso nuo paties individo ir kitų gyvenimo aplinkybių. Yra žmonių, peržengusių 80 metų, kurie dvasiškai yra jauni — domisi gyvenimu, skaito, rašo, dirba, dalyvauja bendruomeniniame gyvenime. Jie jaučia, kad gyvenime yra reikalingi. Yra jaunuolių 20 metų, kurie dvasiškai pasenę ir gyvenimu nesidomi. Kada žmogus pradeda senti? Vieno daktaro nuomone, žmogus pradeda senti tik užgimęs. Po valandos, po dienos, po metų, jis jau "pasenėjo", nes atgyventos valandos ir dienos nebegrįš. H. Nagio paskaita visiems buvo suprantama. Dalyvavo pilna salė žmonių. Už gražią turininga ir suprantamą kalbą buvo palydėtas gausiais plojimais. Dr. H. Nagys ta proga apžiūrėjo klubo patalpas, gausią biblioteką, skaityklą su visais lietuviškais laikraščiais ir žurnalais, moterų rankdarbių kambarį, kuriame matė daug meniškų dalykų, žaidimų kambarį, kuriame girdėjo jaunatvišką juoką, ir pasakė: "Čia ne senimo, bet jaunimo klubas, kurio gali pavydėti kitos lietuvių kolonijos". Kai tik bus galimybė ,jis įsirašys nariu į jaunatvišką Auksinio Amžiaus Klubą. Dr. H. Nagiui už įdomią paskaitą klubo pirm. K. Toliušis įteikė E. Urbonaitės labai simpatingą menišką zuikutį.

Sutuoktuvės. Rūta Rudinskaitė ir bostoniškis Darius Subatis susituokė Aušros Vartų šventovėje kovo 24 d. "Gintaro" jaunimo ansamblio muzika, ypač "Ave Maria", skambėjo labai gražiai. Seselė Teresė jaunųjų sutuoktuvių apeigas palydėjo gražia muzika. Iškilmėse dalyvavo jaunosios motina Goda Rudinskienė, broliai Algis iš S. Francisco ir Rimas, jaunojo tėvai Subačiai su savo gausia šeima iš Bostono ir artimieji giminės. Vyravo jaunimas — Rūtos ir Dariaus draugai, kurių buvo kelios dešimtys. Jaunavedžiai gyvens Montrealyje. Linkime jiems laimingo šeimyninio gyvenimo ir neužmiršti lietuviškos visuomeninės veiklos.

Muzikas Aleksas Ambrozaitis su žmona Jadvyga iš Kingstono lankėsi Montrealyje ir keletą dienų viešėjo Juozo ir Albinos Išganaičių šeimoje. Lankėsi Aušros Vartų šventovėje ir klausėsi gražių buvusio savo choro giesmių. Su buvusiais savo choristais pasivaišino ir pasidalino praeities įspūdžiai. **A. A.**

TORONTONT

Anapilio žinios

— Metinės rekolekcijos prasideda balandžio 5, šį ketvirtadienį, ir tęsis iki Verbų sekmadienio. Pamaldos vakarais 7.30 (Mišios ir konferencija). Penktadienį ir šeštadienį rytinės pamaldos 9 v. Rekolekcijas ves buvęs ilgametis šios parapijos kunigas dr. Jonas Gutauskas. Rekolekcijos užbaigiamos Verbų sekmadienio pamaldomis.

— Šv. Jono lietuvių kapinėse palaidoti: a.a. Pranas Motiejūnas, a.a. Petras Lileikis iš Delhi, Ont., a.a. Antanas Didas ir a.a. Veronika Senkevičienė.

— Didžiosios Savaitės ir Velykų pamaldos: D. Ketvirtadienį 7.30 v. vakaro, D. Penktadienį 3 v. po pietų ir D. Šeštadienį 7 v. vakaro. Prisikėlimas — sekmadienio rytą 7 v.

— Artėjant Velykų šventėms prašoma pranešti apie ligonius ir senukus, kad kunigai galėtų juos aplankyti ligoninėse ar namuose.

— Praėjusį sekmadienį padaryta rinkliava "Share Life" Toronto kunigų seminarijos ir labdaros įstaigų išlaikymui.

— Pamaldos: šį ketvirtadienį, 7.30 v.v., už Vanagų šeimos mirusius; penktadienį, 7.30 v.v., už Oną Ališauskienę; šeštadienį, 7.30 v.v. už a. a. Mykolą Ropę; sekmadienį, 10 v. r., už a.a. Augustiną Jasiūną, 11 v. už a.a. Antaną Lapaitį, a.a. B. Norkienę, Kuniučių ir Matiukų mirusius.

— Wasagos-Staynerio lietuviams priešvelykinės pamaldos — balandžio 8, šį sekmadienį, 4 v.p.p., Staynerio kat. šventovėje.

Lietuvių Namų žinios

— Prieš ilgesnį laiką paėmusieji skaitymui knygas iš LN bibliotekos prašomi jas grąžinti. LN biblioteka atidaryta sekmadieniais nuo 12 iki 1 v.p.p., ketvirtadieniais nuo 4 iki 5 v.p.p.

— Nuo balandžio 13 iki 18 d. bus atnaujinamos LN salių ir kitų patalpų grindys. Minėtomis dienomis, išskyrus svetainę "Lokys", LN bus uždaryti.

— Velykų stalas-pietūs — balandžio 22, Atvelykio sekmadienį, Karaliaus Mindaugo menėje. Bilietai — $8.00, pensininkams ir studentams — $7.00, vaikams iki 12 m. — $3.50, vaikams iki 6 m. amžiaus — nemokamai. Bilietus galima įsigyti sekmadienių popiečių metu arba šiokiadieniais LN raštinėje. Bus ir meninė programa. Vaikučius aplankys Velykų senelė su dovanomis. Gera proga atsivesti į Velykų pietus kitataučius svečius ir juos supažindinti su lietuviška kulinarija.

— Pilnateisiais LN nariais yra 45 lietuviškos kultūrinės ir verslo organizacijos bei sambūriai. Jų sąrašas paskelbtas LN Žiniose 13 nr.

— Šį sekmadienį, balandžio 8, LN Moterų Būrelis minės savo veiklos sukaktį.

— Pr. sekmadienio popietėje dalyvavo 300 asmenų. Svečių knygoje pasirašė: J. V. Stropus, T. Subačius, A. Hendewich, K. Kuncevičius, L. Giriūnas, J. R. Žukauskai, J. Celtorius, D. Lukoševičius, G. Nagys, J. Jonelis, D. P. Mališkos, L. R. Piečaičiai, L. Staškevičius, Z. Kučas, M. Donohue — visi iš Montrealio, K. Aukštuolis iš Klevelando, S. Petersonienė iš Čikagos, P. Kairys iš Staynerio, J. A. Aušrotai iš Londono, M. Kalvaitienė iš Burlingtono, Laugalienė iš Cambridge, E. Kudabienė, T. Kalmatavičienė, J. V. Liškauskai, A. Matulič iš Hamiltono.

— Lietuvių sporto apygardos krepšinio pirmenybių laimėtojams LN paskyrė dvi pereinamąsias taures, kurias sportininkams įteikė LN pirm. A. Senkus.

Prisikėlimo parapijos žinios

— Parapijos rekolekcijos vyksta šią savaitę; veda kun. Leonardas Andriekus, OFM. Šiokiadieniais Mišios ir pamokslas 9 v.r. ir 7.30 v.v. Išpažinčių klausoma kasdien. Rekolekcijų metu prie šventovės durų renkamos aukos seselėms ir vargšams. Rinkliava rekolekcijų išlaidoms padengti daroma ketvirtadienį, penktadienį ir šeštadienį vakare tam tikslui skirtais vokeliais. Bendras pasiruošimas išpažinčiai — penktadienį, balandžio 6 d. Rekolekcijos baigiamos religiniu koncertu sekmadienį, balandžio 8 d., 4 v.p.p. Vakarais automobilius statyti Neilsono autoaikštėje.

— Pirmasis mėnesio penktadienis — balandžio 6. Ligoniai ir seneliai lankomi su sakramentais.

— Antroji rinkliava šį sekmadienį parapijos skoloms mokėti.

— Pirmosios Komunijos einančių vaikučių išpažintis — balandžio 10 d., 7 v.v. Ta proga bus bendra visos parapijos vaikučių išpažintis.

— Santuokai ruošiasi Algis Simonavičius su Nijole Gverzdyte iš St. Catharines.

— Nauji muzikinės dramos "Emilija Platerytė" mecenatai: J. O. Kirvaičiai $100, Č. B. Joniai $100, V. O. Taseckai $100, N.N. $50. Spektaklis — balandžio 28 d.

— Salės inventoriui ir remontams aukojo: B. Dūdienė (kryžiui) $100, P. Kirstukas $50, B. Laučys $50, J. H. Žmuidzinai $50, A. E. Abromaičiai $50, J. O. Genaučiai $50.

— Iš mūsų šventovės palaidoti Šv. Jono kapinėse: a.a. Antanas Ruzgys, 66 m. (paliko brolį Viktorą ir dukrą Kleopatrą Buinevičienę su šeimomis); a.a. Veronika Senkevičienė 81 m. (paliko sūnų Česlovą su šeima); Zosės Augaitienės sesuo Elena Zabulionienė mirė Lietuvoje, Jono Maniuškos pusbrolis Juozas Maniuška mirė Amerikoje

— Religinis koncertas, kurį atliks solistai J. Sriubiškienė, A. Simanavičius, V. Verikaitis ir H. Rožaitis, įvyks šį sekmadienį, balandžio 8 d., 4 v.p.p., mūsų šventovėje. Vargonais solo gros ir solistams akompanuos E. Krikščiūnas.

— Pakrikštytas Kristoforas, Geraldo ir Simonės (Čeponytės) Harris sūnus.

— Didžiosios Savaitės pamaldos: D. Ketvirtadienį Mišios 7.30 v. v., D. Penktadienį kryžiaus garbinimas 3 v. p. p., D. Šeštadienį vigilijos apeigos 10 v. v., Prisikėlimo Mišios 10.45 v. v.

— Mišios šeštadienį 8 v. už kun. Anupras Bardauską, užpr. S. Dabkus, 8.30 už Karoliną Vaitiekūnienę, užpr. B. Vaitiekūnienė, 9 v. už Matukaičių šeimos mirusius, užpr. Z. J. Didžbaliai, 9.20 už Karoliną Vaitiekūnienę, užpr. J. Vaitiekūnienė, 9.40 už Michaliną ir Zigmantą Pečiulius, užpr. N. Pečiulytė, 10 v. už Eleną Ciplijauskienę, užpr. V. Gudaitis, 4 v.p.p. už Telesforą Valių, užpr. šeima; sekmadienį 8 v. už Joną Starkevičių, užpr. A. Starkevičius, 9 v. už Dervinių šeimos mirusius, užpr. S. Dervinienė, 10 v. padėkos intencija, užpr. A. E. Sudikai, 11.30 už parapiją, 7 v.v. už Juozą Martinaitį, užpr. žmona.

Lietuvių evangelikų liuteronų Išganytojo parapijos žinios

— Sekmadienį — Verbos. Šventės pamaldos su šv. Komunija — 9.30 v. ryto.

— D. Penktadienį pamaldos 11 v. r. su Šv. Komunija; giedos parapijos choras.

— Velykų ryto pamaldos — 9.30 v. be Komunijos; giedos choras.

— Velykų dieną, 1 v. p. p., CBC 5-tame kanale bus rodomos liuteronų pamaldos, perduodamos iš Šv. Luko liut. šventovės Willowdale, Ont.

— Parapijos tarybos posėdis — balandžio 10 d., 8 v. v.

— Padėka moterų draugijai už įspūdingą gavėnios apmąstymo vakarą, chorui už giesmes, Lydijai Šarkuvienei už gilų asmeniškos patirties apmąstymo žodį.

— Nepraleiskime pamaldų niekuomet, nes tai centrinis parapijos veiksnys, kuriame telkiasi krikščioniškos šeimos bei individai patirti parapijinės šeimos tikrovės, garbinant ir dėkojant Dievui. Esame įkvėpiami žodžiu bei Sakramentu ištiesti vienas kitam krikščioniškos draugystės rankas. Su šventomis Velykomis

Velioniui dailininkui

Telesforui Valiui

(1914. VII. 16 – 1977. XII. 1)

pagerbti **akademija** ir meno kūrinių **PARODA**

įvyks š. m. balandžio 7 ir 8 d.d. Toronto Prisikėlimo parapijos salėse (999 College Street)

Balandžio 7, šeštadienį,

4 v.p.p., MIŠIOS, atnašaujamos abiejų lietuvių parapijų kunigų; giedos "Volungės" vienetas, vadovaujamas muz. D. Viskontienės; pamokslą sakys kun. L. Andriekus, OFM.

5.15 v.p.p. – AKADEMIJA didžiojoje Prisikėlimo salėje.

Kalbėtojai — gen. Lietuvos konsulas dr. J. Žmuidzinas, poetas dr. Henrikas Nagys ir dail. Vikt. Vizgirda.

6.15 v.v. — trumpas Velionies apibūdinimas kitataučiams svečiams; kalbės dail. J. Račkus. Parodos apžiūrėjimas — iki 9v.v.; balandžio 8, sekmadienį — nuo 10 v.r. iki 5 v.p.p.

Oficialiosios dalies pranešėja - Birutė Vaitkūnaitė-Nagienė

Plačioji visuomenė maloniai kviečiama dalyvauti.

VELIONIES KOLEGOS IR DRAUGAI

Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio LAS Toronto skyriaus narių susirinkimas įvyks balandžio 7, šeštadienį, 3 v. p. p., Lietuvių Namuose pensininkų patalpoje. Bus renkama seniūnų taryba ir svarstomi kiti reikalai.

Valdyba

Dail. Rimgailės Zotovienės meno kūrinių paroda įvyks balandžio 21-22 d.d. LN Gedimino Pilies menėje. Ji meną studijavo Art Institute of Chicago, Oakland Community College, Bloomfield Art Association, Madonna College, Birmingham, Mich., Lighthouse Gallery, Florida. Dalyvavo parodose Illinois, Indianoje, Ohio, Michigane, Floridoje. Už aliejinę tapybą ir akvarelę laimėjo keletą premijų.

Lietuvių Enciklopedijos pabaigtuvės Toronte bus balandžio 29, sekmadienį, Lietuvių Namuose. Jas rengia specialus komitetas. Dalyvaus pats LE leidėjas J. Kapočius, poetas St. Santvaras, prof. A. Klimas ir kt. Bus rodomas ir spalvotas filmas apie LE darbą.

Etninės spaudos atstovai 1979. III. 28 "Holiday Inn" viešbutyje dalyvavo priėmime, kurin atvyko min. pirm. P. E. Trudeau. Jis pasisveikino su dalyviais, pasikalbėjo ir atsakė į kai kuriuos klausimus, kuriuose buvo paliestas dvikalbiškumas, daugiakultūriškumas, konstitucija. "T. Žiburiams" atstovavo V. Matulaitis.

Prof. dr. Romo Vaštoko kandidatūrai į Kanados parlamentą remti š.m. kovo 27 d. Lietuvių Namuose įvyko pasitarimas, kuriame buvo sudarytas koordinacinis Romo Vaštoko Fondo komitetas: V. Bireta, dr. J. Čuplinskienė, V. Kulnys, K. Manglicas, V. Montvilas, A. Senkus, S. Vaštokas ir J. Varanavičius. Komitetas nutarė viešu atsišaukimu kreiptis į lietuvius ir paskelbti piniginės rinkliavos vajų. Jis įsipareigojo surinkti nemažiau kaip $5000. Kadangi fondo rėmėjai gaus iki ¾ įmokėto įnašo mokesčių nuoskaitas (įmokėję $100 atgaus $75), tai komitetui nebus didelių sunkumų surinkti įsipareigotą sumą.

Apie penktąją dainų šventę, įvykusią Toronte š.m. liepos 2 d., žurnalas "Muzikos žinios" 1978 m. 3-4 nr. išspausdino muziko Stasio Sližio straipsnį, kuriame jis vispusiškai vertina didįjį renginį. Jis rašo: "Tai buvo didingas išeivijos jungtinių chorų koncertas, kuris akivaizdžiai simbolizavo lietuvių tautinę vienybę ir kartu buvo tautinės kultūros gaivinanti apraiška. Tenka tik didžiuotis rengėjų sugebėjimu, stebėtis chorvedžių pasiaukojimu ir visų choristų ištverme ir kantrybe ir keliolikos tūkstančių lietuvių entuziazmu, kuris buvo geriausias įrodymas, jog mums visiems tikrai rūpi išlikti gyva tautos dalimi." Toliau autorius nurodo ir kaikurias klaidas, besikartojančias beveik visose dainų šventėse. Taipgi primena, kad jau laikas ruoštis VI dainų šventei — sudaryti repertuaro ir muzikinę komisijas.

Diplomuotas buhalteris, lietuvis, "Paramos" valdybos kviečiamas, sutiko nemokamai padėti užpildyti pajamų mokesčių blankus nepasiturintiems tautiečiams balandžio 7, šeštadienį, "Paramos" patalpose. Šis patarnavimas teikiamas diplomuotų buhalterių organizacijos tiktai asmenims, uždirbantiems mažiau kaip $12,000 į metus. Norintieji pasinaudoti šiuo patarnavimu turi iš anksto užsiregistruoti ir susitarti dėl laiko "Paramos" raštinėje.

CANDLELIGHT CATERERS

SAVININKAI J. S. BUBULIAI

Baliai, vestuvės, sužadėtuvės, parengimai namuose ir įstaigose. Skambinti pirmadieniais, antradieniais, trečiadieniais ir vakarais po 9 v.v. tel. 667-8280 arba 667-8260 Toronte.

PŪKINĖS ARBA PLUNKSNINĖS ANTKLODĖS (kaldros) visų rūšių ir dydžio gaminamos pagal užsakymą. Skambinti tel. 787-9021 Toronte.

FOTOGRAFAS.

Darau nuotraukas įvairiom progom. Skambinkite — JAUNIUS BAKEVIČIUS po 5 v.v. telefonu 766-5818 Toronte.

WASAGOJE PARDUODAMAS didelis galutinis sklypas prie 56 gatvės (S). Kaina — $12.000,00. Rašyti: V. Tarvydas, 195 Lake Arrow Green S.E., Calgary, Alta. T2J 3C1. Tel. 403-271-7725.

JIEŠKOME PARDAVIMUI mažų dviaugščių ir vienaaugščių namų (5-7 kambarių). Skambinkite į Barausko nekilnojamo turto įstaigą telefonu 743-0100 Toronte.

MIKOLAINIS VALTERIS atlieka staliaus, plytelių dėjimo, vonių, tualetų ir prausyklų įrengimo darbus už prieinamą kainą. Skambinti 769-5024, Toronte.

ALDONA'S BEAUTY SALON 1618 Bloor St. West, Toronto kviečia ponias gražiom šukuosenom; specialistė pusmetinių (permanent) ir dažymų. Telefonas 533-2904

BUTAS be baldų reikalingas nuo liepos mėnesio galo ramiai, nerūkančiai vedusių porai. Pageidaujama High' Park rajone, Toronte. Telefonas 767-0290.

PARDUODAMAS SKLYPAS 90'x130' Staynerio miestelyje; pilnai miesto aptarnautas (vanduo, elektra, kanalizacija). Netoli centrinės gatvės. Skambinti po 7 v. vakaro Mississaugoje (416) 277-1128.

LIETUVIŠKA gėlių krautuvė

savininkė V. SIMINKEVIČIENĖ. Įvairiomis progomis skambinti į "Petals Florist" tel. 537-9070, vakarais tel. 763-6256. Adresas: 1574 Bloor St. W., Toronto, Ont., prieš Lietuvių Namus. Pristatymas į ligonines, laidotuvių namus ir t.t. Savininkė yra prityrusi vestuvinių gėlių tvarkymo srityje.

IŠNUOMOJAMAS antrame augšte dviejų miegamųjų kambarių, salono, virtuvės ir prausyklos butas arti Prisikėlimo šventovės. Skambinti tel. 537-4329 Toronte.

IŠNUOMOJAMAS pirmame augšte kambarys ir virtuvė vienam žmogui. Skambinti tel. 537-4329 Toronte.

PARDUODAMAS dviejų butų mūrinis namas Fort Erie, Ont. Kiekvienas butas turi du miegamuosius, didelį saloną, valgomąjį, virtuvę, pilnai įrengtą prausyklą ir rūsius. Dujinis apšildymas. Atskiri įvažiavimai, kampinis sklypas. Labai geroje vietoje. Išnuomotas. Gera investacija. Skambinti vakarais Toronte 231-5959.

Greitas ir tikslus patarnavimas!

Tel. Bus.: 722-3545
Res.: 256-5355

PETRAS ADAMONIS
C. I. B.
GAISRAS • AUTOMOBILIAI • ATSAKOMYBĖ • GYVYBĖ
ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.
3907 A ROSEMONT BLVD., MONTREAL, QUE.

LITAS MONTREALIO LIETUVIŲ KREDITO UNIJA

1465 DE SEVE STREET MONTREAL, QUE. H4E 2A8. Telefonas: 766-5827

MOKA UŽ:		DUODA PASKOLAS:	
Einamąsias s-tas	6.0 %	Asmenines	11.5 %
Taupomąsias s-tas	9.25 %	Nekiln. turto	11 %
Pensijų planas	9 %	Čekių kredito	12 %
Term. ind. 1 m.	10.25 %	Investacines nuo	12 %

Duoda nemokamą gyvybės apdraudą iki $2,000 už taup. s-tos sumas.

Nemok. gyvybės apdr. iki $10.000 už paskolos sumą.

KASOS VALANDOS:
1465 De Seve St., pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais nuo 9 iki 3 v.; ketvirtadieniais nuo 12 iki 8 v.v., penktadieniais nuo 12 iki 6 v.; sekmadieniais nuo 10.45 ki 12.45 v. Sekmadieniais nedirbama vasarą nuo gegužės 15 iki spalio 15 d. ir per visus ilguosius savaitgalius.
3907-A Rosemount Blvd.: Ketvirtadieniais nuo 6 iki 8 valandos vakaro ir penktadieniais nuo 12 iki 6 valandos vakaro.

Planuojate pirkti rašomą mašinėlę?
Paskubėkite! Nuo balandžio 15 dienos kainos vėl pakils.

SCM SMITH-CORONA

Atstovas St. Prakapas
Pristato betkur žemiausiomis kainomis

Tel. 233-4486
49 Norseman St.
Toronto, Ont. M8Z 2P7